

„ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ОПЕРАТИВНА
ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020“

Оценка на изпълнението на финансовите инструменти,
създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г.

Министерство на регионалното
развитие и благоустройството

ЕКОРИС Саут Ийст Юроп ЕООД

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Съдържание

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ	4
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ И ФИГУРИТЕ	5
РЕЗЮМЕ	7
ВЪВЕДЕНИЕ	13
1. ОБХВАТ НА ОЦЕНКАТА	16
2. ОЦЕНЪЧНИ ВЪПРОСИ	18
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПОДХОД	19
ОТГОВОР НА ОЦЕНЪЧНИТЕ ВЪПРОСИ	20
УМЕСТНОСТ	20
<i>ОВ1.1. Какъв е интересът за финансиране на проекти чрез финансови инструменти? .....</i>	<i>20</i>
ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ	32
<i>ОВ2.1. Какъв е напредъкът по отношение на изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящо ли е териториалното измерение на финансовите инструменти?.....</i>	<i>32</i>
<i>ОВ2.2. Какъв е темпът на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР, в сравнение с финансовите инструменти по другите оперативни програми? .....</i>	<i>51</i>
<i>ОВ2.3 Какви са външните фактори, които влияят върху изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 и в каква степен?.....</i>	<i>64</i>
<i>ОВ2.4 Какви са добрите и има ли примери за лоши практики? .....</i>	<i>70</i>
ВЪЗДЕЙСТВИЕ	75
<i>ОВ3.1. Какво е въздействието от изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящ ли е механизмът за комбинация на БФП и финансови инструменти и привличане на допълнително „лостово“ финансиране?.....</i>	<i>75</i>
ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ	78
ЗАКЛЮЧЕНИЯ.....	78
ПРЕПОРЪКИ.....	84
ПРИЛОЖЕНИЯ	90
ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ	90
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ДОБРИ ПРАКТИКИ	91

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Списък на използваните съкращения

АДБФП	Административен договор за безвъзмездна финансова помощ
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВУЗ	Висше учебно заведение
ДДС	Данък добавена стойност
ЕБВР	Европейска банка за възстановяване и развитие
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИК	Инвестиционен комитет
ИПГВР	Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение
КН	Комитет за наблюдение
КСС	Количествено-стойностна сметка
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
НИНКН	Национален институт за недвижимо и културно наследство
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ОПИК 2014-2020	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПОС 2014-2020	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРР 2014-2020	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020
ОПРЧР 2014-2020	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОС	Оперативно споразумение
ОУП	Общ устройствен план
ПО	Приоритетна ос
ПРР 2021-2027	Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027
ПЧП	Публично-частно партньорство

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

РЗП	Разгъната застроена площ
СМР	Строително-монтажни работи
УО	Управляващ орган
ФГР	Фонд за градско развитие
ФИ	Финансови инструменти
ФМФИБ	Фонд мениджър на финансови инструменти в България
ФП	Финансов посредник
ФС	Финансово споразумение

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.efunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Списък на използваните термини

Гаранция	Писмен ангажимент за поемане на отговорност за целия дълг или цялото задължение на трето лице или за част от тях или за успешното изпълнение от това трето лице на неговите задължения, в случай че настъпи събитие, водещо до предявяване на гаранцията, като например неизпълнение на задължението за плащане по заем.
Заем	Споразумение, което задължава заемодателя да предостави на заемополучателя договорена парична сума за договорен срок и според което заемополучателят е длъжен да изплати тази сума в договорения срок.
Краен получател	Юридическо или физическо лице, получаващо подпомагане от фондовете чрез бенефициер на фонд за малки проекти или от финансов инструмент.
Финансов инструмент(ФИ)	Мярка за финансова подкрепа, предоставяна от бюджета с цел постигане на една или повече конкретни цели на политиките на Съюза, която може да бъде под формата на капиталови или квазикапиталови инвестиции, заеми или гаранции или други инструменти за поделяне на риска, като, когато е целесъобразно, може да бъде комбинирана с други форми на финансова подкрепа или със средства при споделено управление или средства от Европейския фонд за развитие (ЕФР).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Списък на таблиците и фигурите

Списък на таблиците

Таблица 1: Договорен ресурс за изпълнение на финансовите инструменти с ФП по ОПРР 2014-2020 г., млн. лв.....	14
Таблица 2. Систематизирана информация за подкрепата с ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020	17
Таблица 3. Елементи на оценката и оценъчни въпроси по Тематична оценка 5	18
Таблица 4: Сключени договори с ФИ и обща стойност в рамките на ПО1 към 31.08.2022 г.....	22
Таблица 5. Област на подкрепа и крайни получатели при договорите, за подкрепа с ФИ в рамките на ПО1	23
Таблица 6: Индикативни стойности на продукта за енергийна ефективност за еднофамилни сгради.....	25
Таблица 7: Територия на общини с най-висока концентрация на проекти подкрепени с финансови инструменти и относителен дял на подкрепа с ФИ	28
Таблица 8. Подкрепени проекти с ФИ в рамките на ПО6	29
Таблица 9: Договорени средства с крайните получатели и остатък за договаряне към 15.09.2022 г., ресурс по ОПРР 2014-2020.....	34
Таблица 10: Напредък по вградените гаранции по ОПРР 2014-2020, към 31.08.2022, млн. лв.....	38
Таблица 11: Договорени средства от ФГР по ПО1 към 15.09.2022 г., млн. лв.....	40
Таблица 12: Усвоен ресурс от ОПРР 2014-2020 по ПО1 от крайните получатели към 15.09.2022 г., млн. лв.....	41
Таблица 13: Договорени средства от ФГР по ПО6 към 31.12.2020 г., млн. лв.....	43
Таблица 14: Усвоен ресурс от ОПРР 2014-2020 от крайните получатели по ПО6 към 15.09.2022 г., млн. лв.	44
Таблица 15: Изпълнение на поставените етапни цели в Инвестиционната стратегия към ФС по ПО1 и ПО6	45
Таблица 16: Заложени цели по Оперативните споразумения с ФП	48
Таблица 17: Финансови инструменти управлявани от ФМФИБ, договорени средства с УО и ФП, в млн. лв. към 31.08.2022 г.	53
Таблица 18: Принос на Оперативните програми спрямо договорените средства с ФП, към 31.08.2022 г., в %	56
Таблица 19: Идентифицирани оперативни програми за регионално развитие прилагащи финансови инструменти в страни членки на ЕС	61
Таблица 20. Критерии за идентифициране на добри практики при интервенциите по ОПРР 2014-2020.....	71
Таблица 21: Списък с идентифицирани успешни проекти по ОПРР 2014-2020.....	72

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Списък на фигурите

Фигура 1: Методологически подход за осъществяване на оценката	19
Фигура 2: Брой и обща стойност на договорите според статуса на проектите.....	22
Фигура 3: Структура на финансирането на подкрепените проекти, по области на интервенция.....	24
Фигура 4: Източници на финансиране на подкрепените проекти по ПО1 общо и в разбивка по трите ФГР	27
Фигура 5: Интерес на общини към мерки в обхвата на ОПРР 2014-2020	28
Фигура 6: Източници на финансиране на подкрепените проекти по ПО6 общо и в разбивка по трите ФГР	30
Фигура 7: Териториално разпределение на сключените договори по ПО6 според договорения размер на ФИ	31
Фигура 8: Договорени средства с крайните получатели и остатък за договаряне към 31.12.2021 г. спрямо 15.09.2022 г., млн. лв.	35
Фигура 9: Ръст в договорения и разплатени средства към крайните получатели от трите регионални фонда (средства ОПРР 2014-2020), млн. лв.	36
Фигура 10: Разплащания към крайните получатели по години, в млн. лв.	37
Фигура 11: Реално изпълнение на финансовите инструменти в Р. България към 31.08.2022 г., в млн. лв.	55
Фигура 12: Дял на договорените средства с крайните получатели спрямо договорените средства с финансовите посредници към 31.08.2022 г., в %	57
Фигура 13: Дял на платените средства на крайните получатели спрямо договорените средства с финансовите посредници към 31.08.2022 г., в %	58
Фигура 14: Дял на реално платените средства спрямо договорените средства с крайните получатели към 31.08.2022 г., в %.....	59
Фигура 15: Дял на договорените ресурси с крайните получатели спрямо договорени средства с ФП, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие	62
Фигура 16: Дял на платените ресурси към крайните получатели спрямо договорени средства с ФП, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие	63
Фигура 17: Дял на платените ресурси спрямо договорени средства към крайните получатели, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие.....	64
Фигура 18: Мнение на общините, относно очаквано въздействие на пандемията от КОВИД-19	65
Фигура 19: Отговор на общините на въпрос „Ако Вашата институция/организация не е използвала ФИ по ОПРР 2014-2020 г., моля посочете причините?“	68

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Резюме

Настоящото резюме представя основните констатации в доклада за *Оценка на изпълнението на финансовите инструменти, създадени по линия на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 (ОПРР2014-2020)*.

Оценката е осъществена в периода август 2021 г. – февруари 2022 г. от екип от експерти на Екорис Саут Йист Юроп в рамките на изпълнението на договор с Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) № РД-02-29-183/23.10.2020 г. Настоящият доклад е първа актуализация на оценката, с данни към **31 август 2021 г.**

Фокусът на настоящия доклад на оценката е върху анализ на интереса на потенциалните крайни получатели на подкрепа с финансови инструменти (ФИ) и анализ на постигнатия напредък, включително факторите, които оказват влияние. Анализирани са изпълнението на прилагането на ФИ по други програми в България и ЕС, изведени са добри практики на база изпълнени проекти и е извършена първоначална оценка на въздействието от прилагането на финансовите инструменти.

Основните методи за набиране на данни са кабинетно проучване на документи и интервюта с Фонд мениджър на финансовите инструменти в България (ФМФИБ), финансовите посредници, някои крайни получатели и фокус група с основни заинтересовани страни.

Основни параметри на оценката

В рамките на ОПРР 2014-2020, финансови инструменти се прилагат по две приоритетни оси (ПО):

1) ПО 1 "Устойчиво и интегрирано градско развитие"

Подкрепата е насочена към мерки за повишаване на енергийната ефективност в еднофамилни жилищни сгради и студентски общежития, както и за облагородяване на градската среда, градския транспорт, зони с потенциал за икономическо развитие, спортна и културна инфраструктура. В рамките на тези операции е възможна комбинация с безвъзмездна финансова помощ (БФП) при инвестиции в енергийна ефективност на студентски общежития и при проекти за културна инфраструктура.

2) ПО 6 "Регионален туризъм"

Финансирането по ПО6 представлява комбинирана подкрепа (БФП+ФИ). За целта кандидатът за подкрепа подава пред финансовия посредник проект и бизнес план и при одобрение и доказана нужда от БФП се кандидатства по съответната процедура за предоставяне на БФП. Първоначалното индикативно разпределение на средствата по оста е 50%:50% БФП:ФИ. В същото време, съгласно [насоките за кандидатстване](#) по процедурата за БФП, размерът на БФП на ниво проектно предложение може да достигне до 85% от общата стойност на проекта.

Финансовите инструменти се управляват от ФМФИБ по силата на подписано през ноември 2016 г. споразумение между Министерство на регионалното развитие и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

благоустройството (МРРБ) като Управляващ орган (УО) на ОПРР 2014-2020 за управление на 369,747 млн. лв. от ОПРР 2014-2020 г., предназначени за ФИ. Прилагането на ФИ се базира на териториален подход, чрез избор на три финансови посредника: за София, за Северна и за Южна България. Оперативните споразумения с финансовите посредници са сключени през септември 2018 г. Освен предоставения финансов ресурс от ОПРР 2014-2020, избраните три регионални Фондове за градско развитие (ФГР) поемат ангажимент да осигурят минимум 41% съфинансиране със собствени средства в общото финансиране на портфейлно ниво, включително най-малко 10% от общото финансиране, предоставено по всеки инвестиционен проект.

Основните изводи от анализите в първия етап на оценката са както следва:

Интерес от страна на потенциалните крайни получатели към предоставяната подкрепа с ФИ.

Към 31 август 2022 г. по ПО1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ са сключени 98 договора, а по ПО6 "Регионален туризъм" – 18 договора.

След значителният ръст на сключените договори през 2021 г. (91%), в първите осем месеца на 2022 г. са сключени 10 договора за финансиране по ПО1. Основният интерес е към проекти за културна инфраструктура (41 договора) и икономическо развитие (29 договора). Проектите в сферата на културната инфраструктура са били приоритетни за финансовите посредници и крайните получатели, тъй като е било необходимо да се договорят в крайните срокове на съответните процедури за финансиране с БФП. Интересът към инвестиции в зони за икономическо развитие е главно от частни предприятия, като над 50% от подкрепените проекти са за изграждане на търговски центрове или комплекси. Тези проекти имат значителен потенциал за усвояване на предвидената подкрепа с ФИ.

В периода 2021 г.-септември 2022 г. се отчита засилен интерес към използване на финансови инструменти по отношение на подобряване на градската среда (общо 15 са сключените договори), независимо от ограничените възможности тези проекти да генерират приходи. Основните фактори са, свързани с намалените възможности за алтернативно финансиране с БФП, възможността местните власти да гарантират връщането на заемните средства чрез приходите от местния бюджет и значителните нужди от инвестиции в сектора.

Въпреки, че подкрепата за енергийна ефективност в студентски общежития дава възможност за комбинация на ФИ с БФП, подкрепените проекти са само два, като през 2021 г. не е отчетен напредък. Не се очаква интересът на крайните получатели да се засили поради трудности за ползването на БФП, тъй като тези мерки рядко се залагат в ИПГВР, което е условие за ползване на подкрепа с безвъзмездни средства и поради конкурентно предлагане на безвъзмездни средства за същата цел. Подкрепата за енергийна ефективност при еднофамилни жилищни сгради стартира през месец май 2021 г. за Южна България и гр. София. Към края на 2021 г. интересът към продукта е слаб, като първоначалните прогнози показват, че заделения ресурс за ЕЕ на еднофамилни жилища няма да бъде цялостно инвестиран и средствата няма да бъдат изплатени до края на 2023 г. Сред основните причини са както късното стартиране на продукта, така и териториалната допустимост на мерките за ЕЕ, наблюдаваният ръст в цените на строителните материали, неясната политика по отношение на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

финансирането на мерки за ЕЕ и несигурността относно доходите на домакинствата. С оглед намаляване на рисковете е препоръчително в сравнително кратки срокове да се разшири обхвата за допустимост в рамките на Общия устройствен план (ОУП) на съответния град/община, а не само в строителните граници на градските центрове, като може да се обмисли е възможността териториалния обхват на инвестициите да бъде разширен и в рамките на съответната община.

Териториалното покритие по ПО1 показва, че инвестиции с финансови инструменти се реализират в 78% от избираемите общини в Северна България и 55,9 % от избираемите общини в Южна България. По отношение на ПОб се отчита сравнително слаб интерес към разработване на проекти за територията на София.

Основните крайни получатели на подкрепа с ФИ са местните публични власти, които ангажират 34,1% от договорените средства за ФИ (55,9% от сключените договори) по ПО1.

Сравнително слаб остава интересът към разработване на проекти за територията на София, поради възможностите, с които разполага общината да осигури допълващо финансиране – собствено или чрез заема ресурс от ЕИБ, с която общината им дългогодишни отношения. Интересът за финансиране на проекти за района на София по ПО1 не е малък предвид на реализираните договори (12 бр.), но интересът изглежда надценен спрямо предвидения финансов ресурс.

В периода 2021 г. – септември 2022 г. няма сключени нови договори по ПОб поради изчерпване на размера на БФП. Предвид вида на проектите и предвидената комбинирана подкрепа с ФИ и БФП, делът на подкрепа с ФИ е сравнително ограничен за сметка на подкрепата с БФП (виж фигурата по-долу). Делът на БФП в общия бюджет при отделните проекти варира от 60,3% до 85%, при среден процент на БФП от 78,6%.

Върху интереса на крайните получатели към предлаганата подкрепа с ФИ по ОПРР 2014-2020 влияние оказват ограниченията в обхвата на подкрепа и затрудненията на публичните институции да докажат обезпечения. Предлагането на алтернативно финансиране с БФП или от други финансови институции, в комбинация със значителната административна тежест на инструментите, в рамките на ОПРР 2014-2020, водят до отлив на интерес към предлаганата подкрепа.

Напредък по отношение на прилагането и фактори, които оказват въздействие

През 2019 г. и 2020 г. договорените ресурси по отделните фондове, спрямо заемните лимити, варират между 29,3% и 16,7%, като значително по-слабо е договарянето при ФГР София. В периода 2021 – 2022 г. се отчита значителен ръст на договорените ресурси спрямо заемните лимити по ПО1, достигайки до 83,1%. При ФГР Юг е налице предоговаряне на разполагаемите ресурс с 17,6% (14,501 млн. лв.). При ФГР Север договорения ресурс по ОПРР 2014-2020 възлиза на 82,0%, докато при ФГР София е под 50%. В същото време се отчита забавяне на процеса на заплащането и при по-ниските темпове на договаряне отчетен през 2020 г. съществуват реални рискове, разплатените средства към края на 2023 г. да са под договорените средства с ФП.

При ПОб, към края на 2021 г. общо за трите фонда 82,1% (78,1 млн. лв.) от заемните лимити остават неусвоени, като договорената стойност е в 15,450 млн. лв. Поради

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

сложността на проектите по ПОБ, в края на 2021 г., едва при 8 (осем) проекта са стартирали строителни дейности, като по 4 (четири) договора няма данни за извършени разплащания към крайните получатели. Тези данни разкриват слабо равнище на изплатени средства към крайните получатели, независимо от значителния ръст на извършените разплащания през 2021 г. Средният процент на изплатени средства (ресурс по ОПРР 2014-2020) към крайните получатели е 13,6%, като по финансовият инструмент ФГР София все още не са извършени разплащания.

При прилагането на ФИ оказват влияние редица фактори. Основните сред тях са: закъсненията при структуриране на инструментите; пандемията с КОВИД-19; конкурирането на ФИ с финансиране с безвъзмездни средства; използване на възможността при някои операции за комбиниране на ФИ с БФП до 85%; липсата на проектна готовност; значителна административна тежест, включително специфични изисквания при подготовката на проектите за културно-историческа инфраструктура по ПОБ; липсата на опит от страна на крайните получатели; и ниска атрактивност на ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020 в сравнение с аналогични продукти на международни финансови институции и други традиционни кредитори на общинско ниво. В допълнение, наблюдаваното значително нарастване на цените на строителните материали оказва негативно влияние върху проектите в процес на изпълнение. Очаква се трудностите, породени от инфлацията да бъдат смекчени с предоставената възможност след приемане на ПМС № 290 от 27 септември 2022 г.¹ за преизчисляване на разходите, съобразно ръста на цените.

Темп на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 в сравнение с финансовите инструменти по другите оперативни програми

В сравнение с други оперативни програми в страната договореният ресурс с крайните получатели по ОПРР 2014-2020 е над 2 пъти повече в сравнение с изпълнението на финансови инструменти по ОПИК 2014-2020 и 7 пъти над договорените средства по ОПОС 2014-2020. Темпът на договаряне е с 29,3 пр. п.% над средната стойност за страната и 11,3 пр. п.% над договорените по ОПРЧР 2014-2020 г. При останалите програми прилагащи финансов инструмент, темповете на договаряне са значително под постигнатите стойности по ОПРР 2014-2020. По отношение на платените средства към крайните получатели, спрямо договорените средства с финансовите посредници най-висок е дялът на разплатени средства по ОПРЧР 2014-2020 (47,4%) и ОПРР 2014-2020 г. (28,6%), при среден процент от 17,5%. По слаби нива се отчитат единствено по програма ОПОС 2014-2020 г. – 10,5%.

Изпълнението на ФИ по ОПРР 2014-2020, обаче, изостава в сравнение с други сходни инструменти, прилагани в страни-членки на ЕС. По данни към края на 2020 г. значително е изоставането по отношение на договарянето (близо 53 пр. п. спрямо средната стойност за разглежданите инструменти) и малко по-малко по отношение на разплащането (36,1 пр. п. под средните стойности). Само по отношение на дял на разплатените средства спрямо договорения ресурс резултатите на ОПРР 2014-2020 са близки до средната стойност, като изоставането е в рамките на 8,5 пр. п.

¹ ПМС № 290 ОТ 27 СЕПТЕМВРИ 2022 г. за приемане на Методика за изменение на цената на договор за обществена поръчка в резултат на инфлация

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Въздействие от изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020

Прилагането на ФИ по ОПРР 2014-2020 се изразява в намаляване на дела на БФП и привличане на допълнително лостово финансиране, особено в области, които преди това са финансирани изцяло с БФП – културна инфраструктура, градска среда и др. ФИ са предоставили ресурс за покриване на допълнително търсене при инвестиции в градска среда и донякъде в градски транспорт. ФИ са доминиращи при инвестициите в зони с потенциал за икономическо развитие, като са привлекли и значителни частни инвестиции от спонсорите на проектите. Създаването на нови работни места е косвен положителен ефект от инвестициите, основно при инвестициите на частния бизнес.

Несъществено е въздействието на ФИ в областта на енергийната ефективност и масовия спорт. Поради липсата на приключил проект, все още не се наблюдава въздействие при развитието на културен туризъм. Като цяло това въздействие се очаква да е по-малко от планираното, поради високия дял на БФП, невъзможността да се усвои целият ресурс, заделен за подкрепа с ФИ в тази област и поради кризата породена от КОВИД-19.

Комбинираната подкрепа БФП и ФИ е дала възможност за привличане на допълнително лостово финансиране. Възможностите не са били използвани изцяло при инвестиции в културен туризъм, поради по-високия дял на БФП от планирания и поради невъзможност за прилагане на комбинирана подкрепа при инвестициите в енергийна ефективност в студентски общежития.

Препоръки

В доклада са отправени следните препоръки:

- Препоръчително е предварително да се съгласува кои дейности/ интервенции, ще бъдат подкрепени с ФИ и кои с БФП, така че да се избегне припокриване на видовете подкрепа. В случай, че това е трудно осъществимо, следва двата вида подкрепа да бъдат времево синхронизирани - например след изчерпване на БФП да се премине към предлагане на ФИ.
- Препоръчва се изборът на финансови посредници да бъде проведен в максимално кратки срокове след сключване на Финансово споразумение с ФМФИБ за програмния период 2021-2027. Времето за изменения в оперативните споразумения също трябва да бъде съкратено, както и да бъдат оптимизирани други оперативни срокове, залегнали в споразуменията между ФМФИБ и финансовите посредници;
- Необходимо е да се подобри структурирането и атрактивността на ФИ, в т.ч. с комбинирана подкрепа с БФП (напр. ползване на капиталови отстъпки). При комбинирана подкрепа (БФП+ФИ) следва да се обмисли възможност за увеличаване на БФП при постигане на резултати - напр. ползване на капиталови отстъпки. Препоръчително е провеждането на по-активна информационна кампания и популяризиране на финансовите инструменти, като средство за подкрепа;
- Препоръчително е да се обмисли през програмния период 2021-2027 г., фокусът на подкрепа да бъде насочен към частните оператори. Данните показват, че изпълняваните от тях проекти ангажират значителен ресурс,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

привличат допълнителни финансови средства и се финализират в сравнително кратки срокове.

- Условията и правилата за плащания при комбинираната подкрепа, авансови и междинни не създават възможност за постъпване към крайните получатели на необходимите парични потоци и създават трудности при изпълнението. Препоръчително е да се приложи по-гъвкав подход при извършване на плащанията. Това ще ускори процеса на изпълнение и ще се намали допълнителната финансова тежест към местните власти.

Преминаването през две операции и два договора – за ФИ и БФП затруднява крайните получатели и редуцира интереса към подкрепа с ФИ. Препоръчително е в програмния период 2021-2027 комбинираната подкрепа да се предоставя чрез по-облекчени условия в рамките на една операция, като значително да се намали административната тежест за крайните получатели. Препоръчително е да се обмисли възможността за предоставяне на техническа помощ за подготовка на проекти за някои от потенциалните крайни получатели, които не разполагат с достатъчно капацитет.

- През следващия програмен период е препоръчително да се анализират следните варианти за териториално структуриране на ФИ:
  - Териториално разделяне на подкрепата на базата на икономическата активност на районите, а не на географски признак.
  - Обособяването на района на София, не чрез отделяне на финансирането в отделен фонд, а определяне на таван на инвестициите в рамките на общ фонд за всички райони.
  - Финансовите продукти, които не се влияят от териториални фактори е препоръчително да се прилагат хомогенно на територията на цялата страна. По отношение на ЕЕ на еднофамилни жилища, в сравнително кратки срокове е необходимо да се обмисли използване на ресурса за други допустими операции, тъй като има съществен риск за усвояването му. С цел да се ускори и засили интересът към въвеждане на мерки за ЕЕ в еднофамилни жилищни сгради, през програмния период 2021-2027 г. е препоръчително разширяване в обхвата за допустимост в рамките на ОУП на съответния град/община, а не само в строителните граници на градските центрове, както и предоставяне на подкрепа и с БФП, като капиталова субсидия и/или капиталова отстъпка.
- С цел да се стимулират инвестициите през програмния период 2021-2027 г., може да се обмислят възможностите за осигуряване на БФП за техническа помощ и за дейностите, които не генерират директни финансови ползи – например облагородяване на пространството около спортните обекти, техническа помощ, административни и складови помещения, съблекарни и др. Допълнителни действия за нарастване на инвестициите могат да се търсят и в посока увеличаване на гратисните периоди и матуритета, по-нисък дял на съфинансиране от страна на ФП, което би довело до по-ниски лихвени проценти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Въведение

Настоящият доклад представя анализите по Тематична оценка 5. *Оценка на изпълнението на финансовите инструменти, създадени по линия на Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014-2020 г.*, осъществени като част от изпълнението на договор с Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) № РД-02-29-183/23.10.2020 г. с предмет „Оценка на въздействието на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.“.

Оценката е проведена в периода август 2021 г. – февруари 2022 г. от екип от експерти на Екорис Саут Йист Юроп ЕООД. Това е първа актуализация на доклада с данни към **31 август 2022 г.**

Оценката на въздействието се извършва в съответствие с Плана за оценка на ОПРР 2014-2020 г.

ОПРР 2014-2020 е една от оперативните програми в България за периода 2014-2020, финансирана от Европейския съюз (ЕС) чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от държавния бюджет на Република България. Бюджетът на програмата е общо 3 млрд. лв. ОПРР 2014-2020 е структурирана в 8 приоритетни оси (ПО), както следва:

- ПО1. Устойчиво и интегрирано градско развитие;
- ПО2. Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони;
- ПО3. Регионална образователна инфраструктура;
- ПО4. Регионална здравна инфраструктура;
- ПО5. Регионална социална инфраструктура;
- ПО6. Регионален туризъм;
- ПО7. Регионална пътна инфраструктура;
- ПО8. Техническа помощ.

През декември 2020 г. е добавена нова приоритетна ос - ПО9² „Подкрепа за здравната система за справяне с кризи“ за подпомагане организацията за справяне с пандемията от КОВИД-19. Заделеният финансов ресурс е в размер на 129 271 260 лв.

Въз основа на опита от изпълнение на инициатива JESSICA през предходния програмен период и отчитайки положителния ефект от този вид инвестиции, в ОПРР 2014-2020 г. отделените средства за револвиращи инвестиции чрез прилагане на финансови инструменти са увеличени значително в сравнение с програмен период 2007-2013 г., с цел постигане на растеж и осигуряване на заетост.

На 11 ноември 2016 г. е подписано Финансово споразумение между МРРБ като Управляващ орган на ОПРР 2014-2020 и "Фонд мениджър на финансови инструменти в България" ЕАД (ФМФИБ). Със споразумението е възложено на ФМФИБ ЕАД да

---

² Решение № 892 от 4 декември 2020 г. за изменение на Решение на Министерски съвет № 573 от 2020 г., за одобряване на индикативно финансово разпределение по оперативни програми 2014-2020 на средствата от ЕС в подкрепа на преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от КОВИД-19, и подготовка на екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката (REACT-EU).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

управлява 369 746 721 лв. от ОПРР 2014-2020 г., предназначени за предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти.

Съгласно изготвената Инвестиционна стратегия на ОПРР³, прилагането на ФИ се базира на териториален подход, чрез избор на три финансови посредника: за София, за Северна и за Южна България. В края на 2017 г. Фондът на фондовете стартира избора на финансови посредници на „Фонд за градско развитие“ по ОПРР 2014 – 2020 г. Процедурата приключва през септември 2018 г. с подписване на договори (оперативни споразумения) с финансовите посредници⁴: Обединение ДЗЗД „Фонд за устойчиви градове“⁵, привличащ частен ресурс и отпускащ средствата за реализиране на операциите в Южна България и в София, и „Регионален фонд за градско развитие“ АД⁶, оказващ подкрепа на крайните получатели в Северна България. Основните финансови параметри по сключените оперативни споразумения са представени в следващата таблица.

Таблица 1: Договорен ресурс за изпълнение на финансовите инструменти с ФП по ОПРР 2014-2020 г., млн. лв.

Финансов инструмент/ продукт	Общо	ФГР Северна България	ФГР Южна България	ФГР София
Заемни лимити	320,200	118,200	122,800	79,200
Гаранционни лимити	33,100	12,200	12,700	8,200
ОБЩО	353,300	130,400	135,500	87,400
ПО 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ (ресурс ОПРР)	259,200	90,700	90,700	77,800
Заемни лимити	234,900	82,200	82,200	70,500
Гаранционни лимити	24,300	8,500	8,500	7,300
ПО 6 Регионален туризъм (ресурс ОПРР)	94,100	39,700	44,800	9,600
Заемни лимити	85,300	36,000	40,600	8,700
Гаранционни лимити	8,800	3,700	4,200	900

Източник: ИСУН, Финансово споразумение между УО и ФМФИБ, Оперативни споразумения

Освен предоставения финансов ресурс от ОПРР 2014-2020 г., избраните три регионални ФГР поемат ангажимент да осигурят минимум 41% съфинансиране със

³ European Investment Bank. Bulgaria Fund of Funds. Investment Strategy – Operational Programme “Regions in Growth” 2014-2020, Final version, 02.12.2015; документът не е публично достъпен.

⁴ „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД, Фонд за градско развитие: <https://www.fmfib.bg/bg/fi/20-finansirane-sas-spodelyane-na-riska/12-fond-za-gradsko-razvitiie>.

⁵ ДЗЗД Обединение „Фонд за устойчиви градове“ (ФУГ) включва ОББ, Фонд ФЛАГ, Фонд за устойчиво градско развитие и Българска консултантска организация; интернет адрес: <https://www.citiesfund.bg/>.

⁶ Регионален фонд за градско развитие АД, собственост на Сосиете Женерал (мажоритарен акционер) – вече собственост на банка ДСК, Елана Инвестмънт, Елана Холдинг и Болкан Адвайзърс; интернет адрес: <http://jessicafund.bg/bg/fond-sever/>.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

собствени средства в общото финансиране на портфейлно ниво⁷, включително най-малко 10% от общото финансиране, предоставено по всеки инвестиционен проект⁸.

Допустими финансови продукти, които могат да се използват за финансиране на допустими крайни получатели са:

- инвестиционни кредити;
- оборотни кредити, свързани с или имащи допълваща роля спрямо инвестиционен кредит, предоставен от ФГР за Допустими крайни получатели;
- финансов лизинг;
- кредити за физически лица за мерки за енергийна ефективност в еднофамилни жилищни сгради.

При прилагането на ФИ е предвиден и Механизъм за гарантиране на съфинансирането под формата на Ограничена портфейлна гаранция, която се предоставя от ФМФИБ под формата на гаранционен механизъм, частично обезпечаващ кредитния риск по съфинансирането, предоставено от ФП на допустими крайни получатели и покриващ всеки допустим инвестиционен проект, включен в гарантирания портфейл.

Споразумението между УО на ОПРР 2014-2020 и ФМФИБ е променяно два пъти. През 2018 г. за подкрепата по ПОБ отпада изискването за становище от независим експерт по отношение на обемно-пространственото решение на съответния културен обект от национално и световно значение, тъй като то припокрива становищата, предоставяни от страна на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН). Втората промяна е от септември 2020 г. и е в отговор на ограничения, с пандемията от КОВИД-19. Чрез нея се създават възможности за отпускане на кредити за оборотни средства от финансовите посредници на икономически оператори за реализацията на проекти, свързани с направленията градски транспорт, зони с потенциал за икономическо развитие (индустриални зони), както и за проекти за културна и спортна инфраструктура. Намаляват се изискванията за собствено участие и обезпечение по проектите за крайни получатели. Чрез гаранция, покрита със средства от ОПРР 2014-2020, се дава възможност да бъдат финансирани проекти изцяло със средства, привлечени от Фондовете за градско развитие. Това касае като предоставянето на подкрепа чрез ФИ за осигуряване на собствения принос на бенефициенти по програмата, подкрепени с БФП, така и финансиране с ФИ на проекти на общини, общински дружества и други публични субекти (театри, музеи и др.), включително проекти от резервните списъци в инвестиционните програми на общините, които не са финансирани с БФП по ОПРР 2014-2020 и други проекти, включени в Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). За подобни проекти е допустимо необходимите средства за изплащане на финансирането от ФГР да се осигуряват в рамките на приходите от дейността и бюджета на общината или на съответния публичен субект. Предвижда се облекчените

⁷ Представлява сборът от всички средства, съставляващи финансиране от възложителя и съфинансиране от независими частни инвеститори, включително от участника, по кредити по всички допустими инвестиционни проекти, финансирани от ФГР

⁸ Съгласно подписаните Оперативни споразумения, Приложения № 1

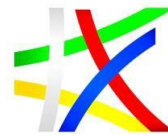

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

условия да са в сила до края на 2021 г. или до 9 месеца след прекратяване на извънредна епидемична обстановка в България.

С изменение на ОПРР 2014-2020 от 2019 г. се разширява териториалния обхват на допустима подкрепа с ФИ по ПО1 извън зоните за въздействие на ИПГВР. Разширяването на териториалния обхват касае две групи дейности, финансирани изцяло с ФИ - „Градска среда“ и „Зони с потенциал за икономическо развитие“.

1. Обхват на оценката

Тематична оценка 5 обхваща прилагането на ФИ по две приоритетни оси на ОПРР 2014-2020: Приоритетна ос 1 "Устойчиво и интегрирано градско развитие" и Приоритетна ос 6 "Регионален туризъм“.

Подкрепата с финансови инструменти по ПО1 е насочена към мерки за повишаване на енергийната ефективност в еднофамилни жилищни сгради и студентски общежития, както и за облагородяване на градската среда, градския транспорт, зони с потенциал за икономическо развитие, спортна и културна инфраструктура. В рамките на тези операции е възможна комбинация с безвъзмездна финансова помощ (БФП) при инвестиции в енергийна ефективност на студентски общежития и при проекти за културна инфраструктура.

Финансирането по ПО6 представлява комбинирана подкрепа (БФП+ФИ), която се предоставя на принципа на „обслужване на едно гише“. За целта кандидатът за подкрепа подава пред финансовия посредник проект и бизнес план. Мерките, подпомагани чрез ФИ, могат да са отделни компоненти или цялостни проектни решения. Подкрепа с БФП се предоставя при доказани нужди. Първоначалното индикативно разпределение на средствата по оста е 50%:50% БФП:ФИ. Съгласно [насоките за кандидатстване](#) размерът на БФП на ниво проектно предложение не може да надвишава 85% от общата стойност на проекта. Подкрепата с ФИ по двете приоритетни оси е систематизирана в таблицата по-долу.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregion.eu

Таблица 2. Систематизирана информация за

подкрепата с ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020

Приоритетна ос и обхват на подкрепа	Заделени средства (млн. евро)	Предвидена комбинация с БФП	Допустими крайни получатели	Териториален обхват
ПО1. Устойчиво и интегрирано градско развитие				
Повишаване на енергийната ефективност в еднофамилни жилищни сгради и студентски общежития	138,67 млн. евро – за финансови инструменти 701,78 ⁹ млн. евро - БФП	- При студентски общежития - до 85% от стойността на проекта	- Собственици/ползватели на еднофамилни жилищни сгради и - Висши учебни заведения и юридически лица, които управляват студентски общежития	39 ¹⁰ града от първо, второ и трето ниво на полицентричната система за развитие съгласно Националната концепция за пространствено развитие
Проекти за облагородяване на градската среда, градския транспорт, зони с потенциал за икономическо развитие, спортна и културна инфраструктура		- При проекти за културна инфраструктура – до 85% от стойността на проекта	- Градски транспорт – субекти, които осигуряват приходи от предлаганите услуги за градски превоз и/или от предоставянето за ползване на инфраструктура срещу заплащане; - Градска среда и зони с потенциал за икономическо развитие – субекти, които изпълняват допустими проекти; - Субекти, които осигуряват приходи от предлаганите услуги в допустима спортна/културна инфраструктура или от предоставянето на такава срещу заплащане.	
ПО6. Регионален туризъм				
Развитие на обекти на културното наследство от национално и световно значение, в т.ч. религиозни такива чрез: консервация и реставрация, популяризиране, оборудване, развитие на туристическата инфраструктура; Дребномащабни, инвестиции в търговски зони и заведения за обществено хранене, места за настаняване, съоръжения за активен отдих.	50,38 млн. евро – финансови инструменти 50,40 млн. евро – БФП	- В размер до 85% от стойността на проекта	- Министерство на културата; - Всички общини на територията на Република България; - Институции на вероизповеданията и техни местни поделения, които са юридически лица.	Територията на цялата страна

⁹ Тази сума включва и други операции в рамките на ПО1

¹⁰ Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Горна Оряховица, Добрич, Ловеч, Лом, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Свищов, Силистра, Търговище, Шумен; Благоевград, Бургас, Хасково, Ямбол, Кърджали, Кюстендил, Пазарджик, Перник, Пловдив, Сливен, Смолян, Стара Загора, Димитровград, Асеновград, Карлово, Дупница, Петрич, Гоце Делчев, Казанлък, Панагюрище, Велинград, София-град

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregion.eu

2. Оценъчни въпроси

За осъществяване на оценката Възложителят е дефинирал оценъчни въпроси. Поставените оценъчни въпроси, групирани по елементи на оценката са представени в следващата таблица.

Таблица 3. Елементи на оценката и оценъчни въпроси по Тематична оценка 5

Елемент на оценката	Оценъчни въпроси
Уместност	- Какъв е интересът за финансиране на проекти чрез финансови инструменти?
Ефективност	- Какъв е напредъкът по отношение на изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящо ли е териториалното измерение на финансовите инструменти?
Ефективност Ефикасност	- Какъв е темпът на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020, в сравнение с финансовите инструменти по другите оперативни програми?
Ефективност Ефикасност	- Какви са външните фактори, които влияят върху изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 и в каква степен?
Ефективност Ефикасност	- Какви са добрите и има ли примери за лоши практики?
Въздействие	- Какво е въздействието от изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящ ли е механизмът за комбинация на БФП и финансови инструменти и привличане на допълнително „достово“ финансиране?

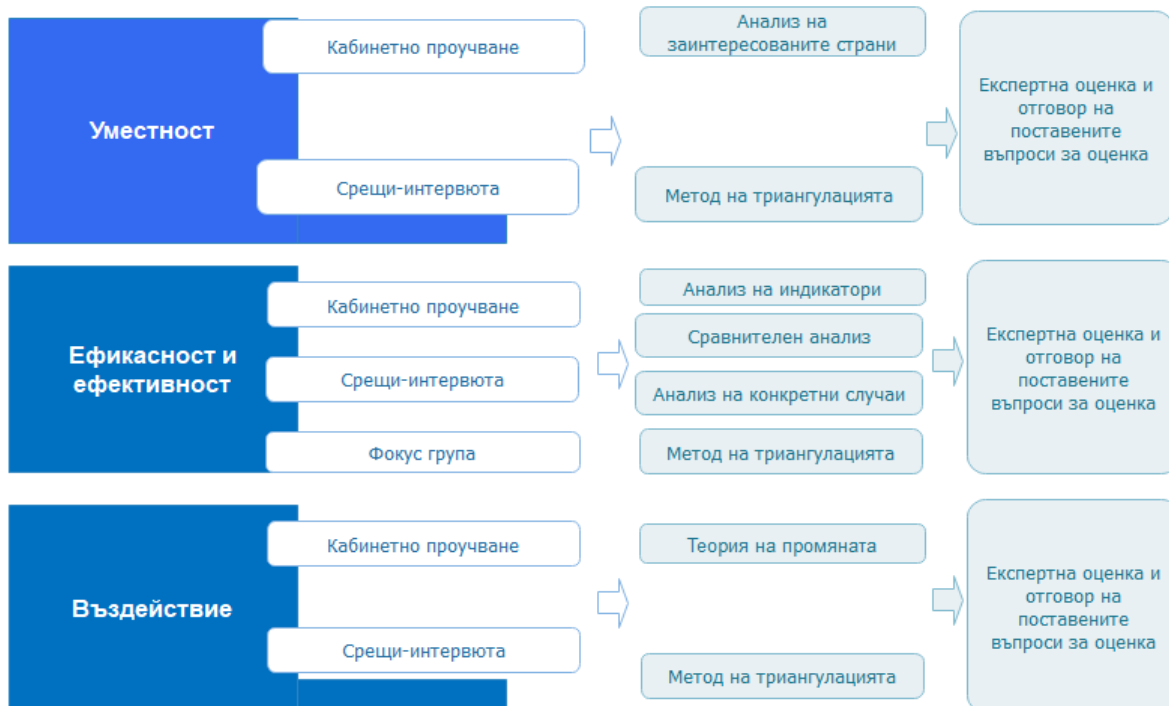

Методологически подход

За осъществяване на оценката е планирано използване и комбиниране на различни методи за набиране на информация и анализ, както е посочено на фигурата по-долу:

ТО5: Оценка на изпълнението на финансовите инструменти, създадени по линия на Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014-2020 г

Фигура 1: Методологически подход за осъществяване на оценката

Тематична оценка 5 има за цел да оцени *уместността* на подкрепата чрез финансови инструменти, както и нейната *ефективност* (и отчасти *ефикасност*) и наблюдавано или очаквано *въздействие*.

Първоначална информация за всеки от елементите на оценката е набрана посредством кабинетно проучване на документи. Списък на използваните източници на информация е представен в Приложение 1.

Проведени са **срещи-интервюта** с представители на УО, ФМФИБ и финансови посредници, както и разговори с крайни получатели и потенциални крайни получатели на подкрепа с ФИ.

В допълнение, през месец януари 2022 г. се проведе фокус група с участието на финансовите посредници, Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ) и крайни получатели (местни власти и частни предприемачи).

Събраната информация беше **анализирана** посредством: анализ на заинтересованите страни; анализ на индикатори и финансови данни и сравнителен анализ. Информацията беше верифицирана чрез прилагане на метода на триангулация (съпоставяне на информацията от поне три източника).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Отговор на оценъчните въпроси

В този раздел са представени анализите и отговорите на оценъчните въпроси. Анализите са представени по отделните теми на оценката: уместност; ефективност и ефикасност; и въздействие. В началото на всеки оценъчен въпрос в каре е даден кратък отговор.

Уместност

ОВ1.1. Какъв е интересът за финансиране на проекти чрез финансови инструменти?

Актуализираните данни към 31.08.2022 г. показват повишен интерес към финансиране на проекти с ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020. Това се наблюдава по ПО1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, където са сключени общо 98 договора за подкрепа. След значителният ръст на сключените договори през 2021 г., в първите осем месеца на 2022 г. са сключени 10 договора за финансиране по ПО1 в областите: зони за икономическо развитие, културна инфраструктура и спортна инфраструктура.. По ПО6 "Регионален туризъм" са сключени 18 договора, като поради изчерпване на ресурса за БФП през първата половина на 2020 г., няма сключени нови договори през 2022 г.

По ПО1 основният интерес е към проекти за културна инфраструктура и икономическо развитие. Интересът към проекти в сферата на културната инфраструктура се дължи на крайните срокове на съответните процедури за финансиране с БФП. При проекти в зоните за икономическо развитие водещ е интересът на частни субекти, като тези проекти се реализират изцяло с финансов инструмент.

През 2021 г. се наблюдаваше засилен интерес към използване на финансови инструменти по отношение на подобряване на градската среда независимо от ограничените възможности тези проекти да генерират приходи. Основните фактори са свързани с намалените възможности за алтернативно финансиране с БФП, възможността местните власти да гарантират връщането на заемните средства чрез приходите от местния бюджет и значителните нужди от инвестиции в сектора. Този интерес затихна през 2022 г., като няма нови договори. Сред основните фактори са вътрешната и външна политическа несигурност, очакванията за стартиране на новите програми, високите цени на горива и строителни материали, които налагат преразпределения на приоритетите и др.

Интересът към проекти за спортна инфраструктура и интегриран градски транспорт са ограничени както заради по-слабите възможности за генериране на приходи, така и от приложимия режим на държавна помощ, които ограничават възможностите за инвестиции в двата сектора.

Подкрепените проекти в областта на енергийната ефективност са само два (за студентски общежития) като не се очакват нови проекти. Подкрепата за енергийна ефективност при еднофамилни жилищни сгради стартира през месец май 2021 г. за Южна България и гр. София. Към края на 2021 г. интересът към продукта е слаб, като

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

първоначалните прогнози показват, че заделеният ресурс за ЕЕ на еднофамилни жилища няма да бъде цялостно инвестиран и средствата няма да бъдат изплатени до края на 2023 г. Сред основните причини са както късното стартиране на продукта, така и териториалната допустимост на мерките за ЕЕ, наблюдаваният ръст в цените на строителните материали, неясната политика по отношение на финансирането на мерки за ЕЕ и несигурността относно доходите на домакинствата.

Подкрепата с ФИ е водеща при проектите по ПО1, докато при проектите за културна инфраструктура, която се подкрепя по ПО1 и за проектите за културно-историческо наследство по ПО6, основното финансиране е с безвъзмездни средства, като за повечето от тези проекти ФИ имат допълваща роля.

Териториалното покритие по ПО1 значително се разшири през 2021 г., като през 2022 г. не се наблюдават значителни промени. Инвестициите с финансови инструменти се реализират в 78% от избираемите общини в Северна България и 62% от избираемите общини в Южна България. По отношение на ПО6 се отчита сравнително слаб интерес към разработване на проекти за територията на София.

Основните крайни получатели на подкрепа с ФИ са местните публични власти, които ангажират 34,1% от договорените средства за ФИ (ресурс от ОПРР) и 55,9% от сключените договори по ПО1.

По ПО1 са сключени 21 договора с частни предприятия, които ангажират 23,4% (74,996 млн. лв.) от договорения ресурс по ОПРР. Близо 52% от проектите са насочени към изграждане на търговски паркове и комплекси и 45% за изграждане, реконструкция и модернизация на производствена база.

Интересът към предоставената възможност за финансиране чрез ФИ по ОПРР 2014-2020 е разгледан отделно за всяка от двете приоритетни оси, по които се предоставя подкрепа чрез финансови инструменти. Изследването се базира на сключени договори до 31.08.2022 г.

ПО1. Устойчиво и интегрирано градско развитие

По ПО1 към датата на оценка, чрез ФИ са сключени общо 98 договора на обща стойност от 436,191 млн. лв.¹¹, което представлява увеличение с 12,4% на договорения ресурс за последните осем месеца. Допълнително са поетите ангажименти от крайните получатели¹² на стойност 73,730 млн. лв., като нарастването е с 17,498 млн. лв. (ръст от 31,1%), спрямо края на 2021 г.

След относителното забавяне в сключените договори през 2020 г. с 8,3% и размера на финансиране с 50,9%, в края на 2021 г. се наблюдава ръст от 90,9% в броя на договорите и нарастване с 265,4% на стойността на проектите. През първите осем месеца на 2022 г. се наблюдава намаление на сключените договори и тяхната стойност, като това се дължи както с приближаване края на програмния период, така и с изчерпване на ресурсите.

¹¹ Обща стойност на проекта включва: безвъзмездна финансова помощ и стойност на финансовия инструмент (средства от ОПРР 2014-2020 и съфинансиране от ФП)

¹² Стойността включва: собствен принос на крайния получател и частно финансиране на проектно ниво привлечено от крайния получател

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Следващата таблица дава информация за напредъка по изпълнение на финансовите инструменти по ПО1.

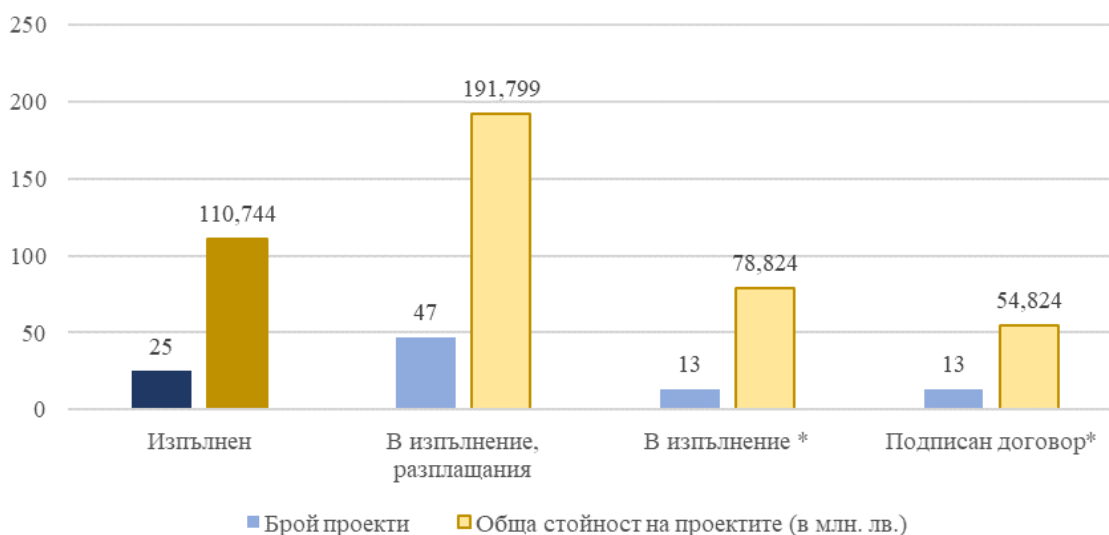
Таблица 4: Сключени договори с ФИ и обща стойност в рамките на ПО1 към 31.08.2022 г.

Финансов инструмент	Сключени договори				Общ брой сключени договори	Стойност на договорите (в млн. лв.)				Обща стойност на сключените договори* (в млн. лв.)
	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
ФГР Север	12	8	16	3	39	61,148	9,607	73,821	22,489	167,065
ФГР Юг	8	13	22	4	47	39,416	45,764	102,675	19,143	206,997
ФГР София	4	1	4	3	12	17,601	2,668	35,554	6,306	62,129
Общо	24	22	42	10	98	118,165	58,039	212,050	47,937	436,191

Забележка: *Обща стойност на договорите включва: безвъзмездна финансова помощ, финансови инструменти (средства от ОПРР 2014-2020 и съфинансиране от фонда)

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Съгласно оперативните споразумения сключени между ФМФИБ и отделните фондове прилагащи финансови инструменти, до края на 2023 г. следва да бъде усвоен целия предоставен ресурс. С оглед на това, данните за статуса на изпълнение на отделените проекти показва, че към края на август 2022 г. са изпълнени 25,5% от сключените договори (ръст от 6,2 пр. п. спрямо края на 2021 г.), на обща стойност от 110,744 млн. лв. Останалите проекти са в различен етап на изпълнение като при 26 проекта (26,5%) все още няма разплащане към крайните бенефициенти с финансови инструменти. Това поставя под риск постигането на целта за 100% усвояване на средствата.

Забележка: * Проекти в изпълнение

Източник: ФМФИБ, ФГР Север, ФГР ЮГ, ФГР София, собствени изчисления

Фигура 2: Брой и обща стойност на договорите според статуса на проектите

Към септември 2022 г., подкрепата с ФИ в рамките на ПО1 е основно концентрирана в **областта на културната инфраструктура** (41,2% от всички проекти и 15,1% от договорените средства от ОПРР и съфинансиране), осъществявани от **общини** (виж

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

таблицата по-долу). Това е разбираемо предвид на допълващата подкрепа с БФП с рамките на до 85% от стойността на проекта. Освен това разработването на проекти за културна инфраструктура е било приоритет за ФГР и за общините, предвид на заложените срокове за кандидатстване за допълваща подкрепа с БФП. Към момента са приключили 4 (четири) проекта, като реално разплатените средства чрез финансови инструменти възлизат на 11,389 млн. лв. или 22,4% от договорените средства¹³ в конкретната област на подкрепа.

Таблица 5. Област на подкрепа и крайни получатели при договорите, за подкрепа с ФИ в рамките на ПО1

Област на подкрепа	Общо	ФГР Север	ФГР Юг	ФГР София	Крайни получатели
	брой проекти	брой сключени договори			
Културна инфраструктура	41	19	19	3	Община (40) Частно предприятие (1)
Зони за икономическо развитие	29	8	16	5	Частно предприятие (29)
Градска среда	15	4	10	1	Община (14) Общинско предприятие (1)
Интегриран градски транспорт	7	5	1	1	Община (2) Общинско предприятие (3) Частно предприятие (2)
Спортна инфраструктура	3	3	0	0	Община (2) Частно предприятие (1)
Енергийна ефективност в студентски общежития	2	-	-	2	ВУЗ (2)
Енергийна ефективност в еднофамилни жилищни сгради	-	-	-	-	-
КОВИД-19*	1	-	1	-	Община (1)
Общо	98	39	47	12	Община (59) Частно предприятие (33) Общинско предприятие (4); ВУЗ (2)

Забележка: * Оборотен кредит за справяне с последствията от КОВИД-19 за финансиране на оперативната дейност на общинската администрация/ общински предприятия, номер на проекта 21F-001287

Източник: Собствени изчисления по данни на финансовите посредници и ФМФИБ

Другата област на подкрепа с голям интерес са инвестициите в **зони за икономическо развитие** (29,6% от всички финансира проекти), където водеща е частната инициатива и крайни получатели са предприятия. Финансирането е изцяло с финансов инструменти и собствени средства на кандидатите. Размерът на сключените договори възлиза на 117,215 млн. лв., от които средствата по ОПРР 2014-2020 г. съставляват 57,8% (67,709 млн. лв.) от финансирането с ФИ и 43,5% от цялостното проектно финансиране (виж фигура 3). Използваните продукти са заеми с вградени гаранции и оборотни кредитите за покриване на дължимото ДДС по проектите. Общо 18 предприятия са използвали финансови инструменти, като основната част от проектите (52%) са насочени към изграждане на търговски паркове и комплекси и 45% за изграждане, реконструкция и модернизация на производствена база. Сред главните причини за използване на

¹³ Договорените средства включват единствено ресурс отделен за ФИ – средства от ОПРР 2014-2020 и съфинансиране от финансовия посредник

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

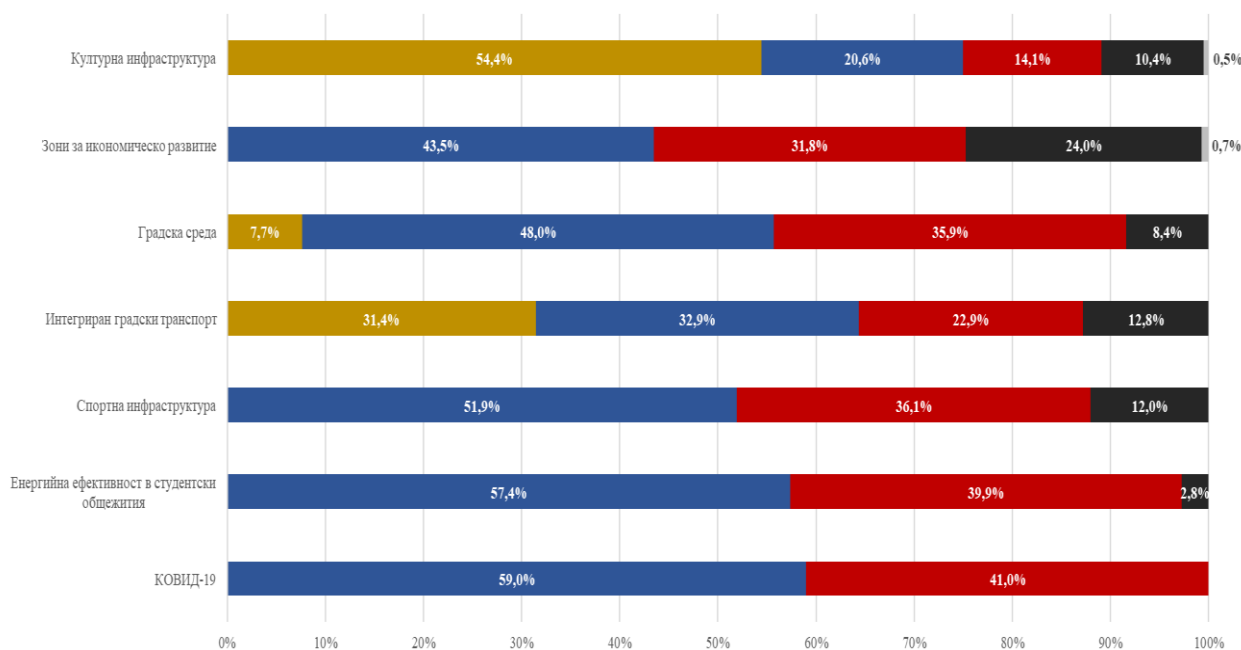

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

финансовите инструменти са по-ниските лихвени нива на кредитите, възможността за изграждане на инфраструктура, закупуване на земя и оборудване.

Макар, интересът към **градска среда** да е по-слаб (15 сключени договора), през 2021 г. се отчита засилен интерес към използване на финансови инструменти в конкретната сфера, като са сключени 8 (осем) договора. Независимо от ограничената възможност на тези проекти да генерират приходи и/или в спестяване в достатъчна степен за връщане на инвестицията, основните фактори, които са довели до интерес към подкрепата с ФИ са: (1) намалените възможности за алтернативно финансиране с БФП; (2) възможността местните власти да гарантират връщането на заемните средства чрез приходите от местния бюджет; (3) значителните нужди от инвестиции в сектора. Основни крайни получатели са местни власти, като един проект е реализиран от общинско предприятие¹⁴. Подкрепата чрез БФП и собственото участие е съответно 7,7% и 8,4%, като основната част от финансирането се осигурява чрез финансов инструмент.

Обща стойност на договорените ресурси:

■ в т.ч. БФП ■ в т.ч. Договорени средства от ОПРР ■ в т.ч. Договорени средства Съфинансиране ■ Собствен принос на крайния получател ■ Частно финансиране на проектно ниво, привлечено от КП (извън ФТР)

Източник: Собствени изчисления

Фигура 3: Структура на финансирането на подкрепените проекти, по области на интервенция

Интересът към развитие на спортна инфраструктура, различна от спортните площадки и съоръжения с обществен достъп, които се финансират с БФП, продължава да бъде слаб.

¹⁴ проект „Възраждане“ - етап – изграждане на парк и термо-минерален развлекателно-рекреационен комплекс“, 19F-001565/ 14.5.2019 - Софийски имоти ЕАД

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Към края на август 2022 г. са сключени три договора¹⁵, като спрямо края на 2021 г. са сключени два нови договора за изграждане на спортен комплекс и плувен басейн в гр. Плевен и плувен басейн в гр. Русе. Интересът е ограничен и от трудностите по доказвана на жизнеспособността на проектите.

Реализирането на проекти по ПО1, включително за спортна инфраструктура и градско развитие, е било затруднено поради ограниченията за финансиране на проекти в зоните на ИПГВР. Този факт е отчетен от ФП и ФМФИБ и с промяна в ОПРР 2014 – 2020 от ноември 2019 г., обхватът на подкрепа е разширен за територията на целия град-административен общински център в рамките на строителните му граници (при инвестиции в градска среда), и за територията на цялата община (при група дейности „Зони с потенциал за икономическо развитие“).

Интересът към подкрепа за енергийна ефективност в студентски общежития, не е голям, като изцяло с финансови инструменти са финансирани две висши учебни заведения. Три са основни причини за слабия интерес: (1) не всички 39 общини, които са обект на подкрепа по ПО1 разполагат с такава инфраструктура; (2) като цяло проектите за енергийна ефективност на студентски общежития не са включени в инвестиционните програми за реализация на ИПГВР, което изключва възможността да се ползва БФП; (3) потенциалните крайни получатели на подкрепа с ФИ изпитват затруднения да докажат обезпечения. През август 2020 г. от бюджета на Министерството на образованието и науката за 2020 г. са заделени 100 милиона лева за саниране, ремонт и обзавеждане на студентските общежития, както и за увеличаване на студентските стипендии. Тази подкрепа с БФП се явява конкурентна на подкрепата с ФИ за същата цел. Към края на 2021 г., двата проекта са в процес на реализация, като общия размер на разплатени средства възлиза на 4 341 млн. или 65,3% от договорената стойност. Освен двата сключени договора през 2020 г., през 2021 г. няма регистриран напредък.

През месец май 2021 г. беше структурирана подкрепата за енергийна ефективност в еднофамилни жилищни сгради, под формата на „необезпечен целеви потребителски кредит за ЕЕ в еднофамилни сгради за постигане на минимален енергиен клас "С". Продуктът се предлага от ФГР Юг и ФГР София в клоновете на ОББ.

Таблица 6: Индикативни стойности на продукта за енергийна ефективност за еднофамилни сгради

Финансов инструмент	Общ бюджет, в млн. лв.	Лимит ОПРР 2014-2020, в млн. лв.	Индикативен бр. заеми
ФГР Юг	3,050	1,780	55
ФГР София	2,030	1,198	36

Източник: ФГР ЮГ, ФГР София

¹⁵ Спортен комплекс „Владиславово“ Варна; Проектът на Софийски имоти за Парк „Възраждане“ - етап IV – Изграждане на парк и термо-минерален развлекателно-рекреационен комплекс, също има принос към индикаторите за спортна инфраструктура, но за целите на настоящата оценка, за да не се поучи двойно броене е разглеждан в област „градска среда“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

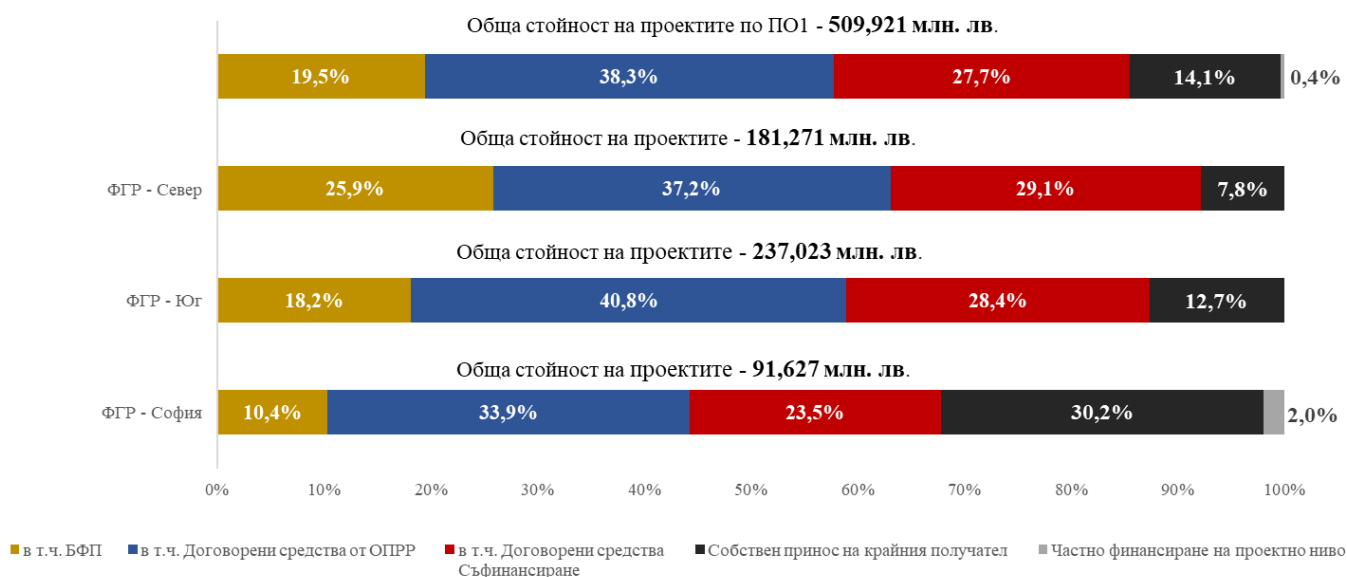
Към края на 2021 не се отчита значим интерес, като в процес на структуриране е потенциално финансиране за два обекта: един в София и един в Пловдив, които са в начална фаза, без извършени енергийни обследвания и яснота относно необходимия бюджет. Към месец септември 2022 г. работата по структуриране на потенциално финансиране за два обекта е преустановена поради очаквания отварянето на схеми за безвъзмездно финансиране за мерки за ЕЕ в жилищни сгради.

Продуктът на ФГР Север е одобрен на 19.07.2022 г. на заседание на ИК на ФГР-Север.

Наличната информация и проявеният интерес към продукта от страна на крайните получатели предполага, че не се очаква заделения ресурс за ЕЕ на еднофамилни жилища да бъде цялостно инвестиран, а средствата изплатени до края на 2023 г. Сред основните проблеми, които се открояват при предоставяне на продукта могат да бъдат изтъкнати:

- Териториална допустимост на мерките за ЕЕ – към момента те са ограничени до строителните граници на градските центрове. При по-големите градски центрове (гр. София, гр. Пловдив и др.) еднофамилните жилища, в по-голямата си част се намират в периферните райони, които остават извън допустимия териториален обхват на интервенциите;
- Значителното повишение на цените на строителните материали, което се наблюдава през втората половина на 2021 г.;
- Очаквания за продължаване и разширяване на политика за безвъзмездно финансиране на мерките за ЕЕ; и
- Несигурност относно доходите на домакинствата.

Към септември 2022 г., **подкрепата с ФИ има водеща роля** в дела на общото финансиране с дял от 66,0% от общата стойност на проектите (виж фигурата по-долу). Изцяло с ФИ и собствено участие се реализират проектите на частните инвеститори, на общините и общинските компании за транспортна и спортна инфраструктура и градска среда. Двата проекта за енергийна ефективност в студентски общежития също са 100% финансирани с ФИ, тъй като тези проекти не попадат в инвестиционната програма за реализация на ИПГВР и поради това не могат да се възползват от подкрепа с БФП.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

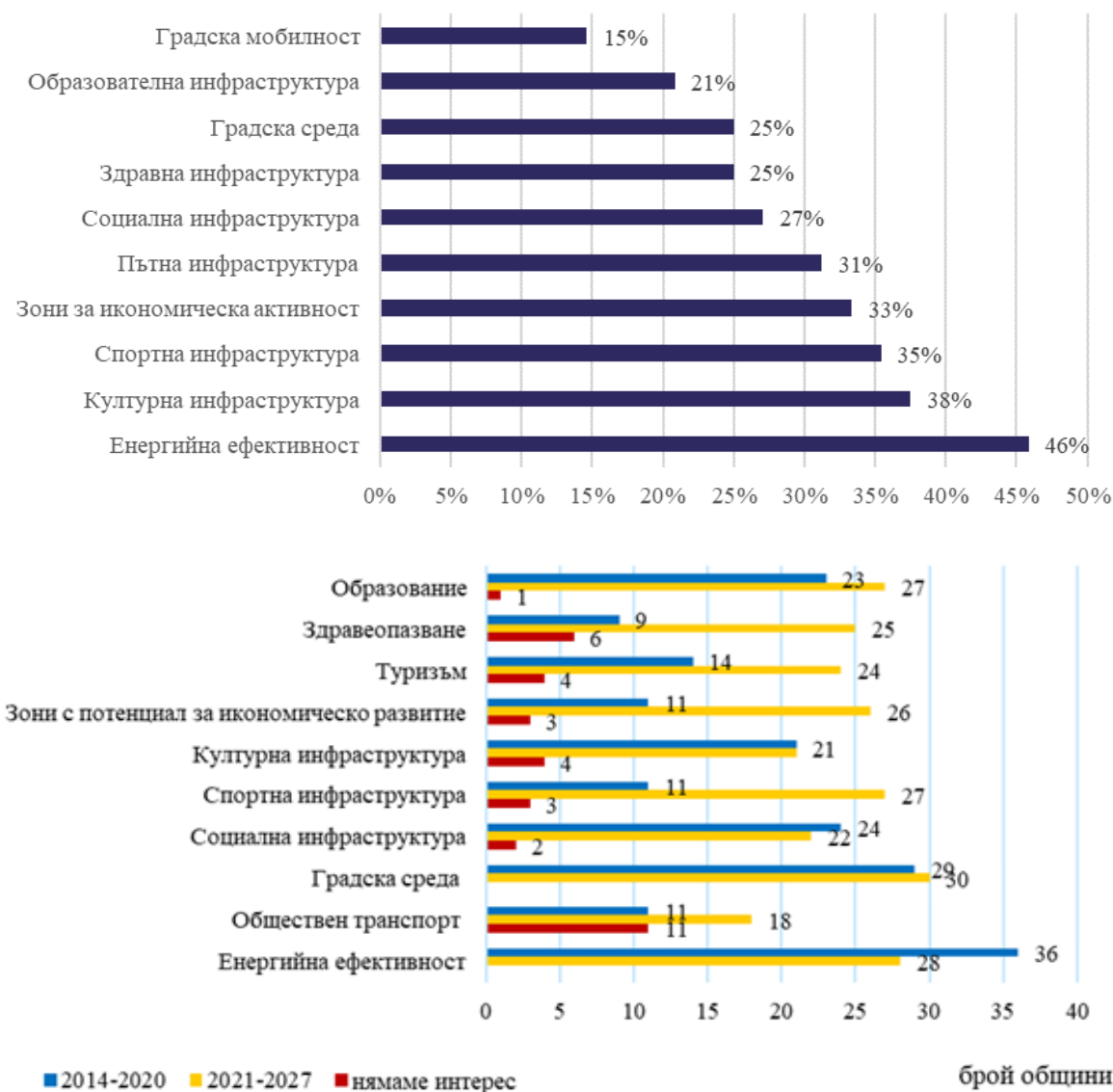
www.bgregio.eu

Единствено при проектите за културна инфраструктура, водещи са инвестициите с безвъзмездна помощ (54,4%), като от 41-те проекта, 10 проекта са с БФП под 50%.

Източник: Собствени изчисления

Фигура 4: Източници на финансиране на подкрепените проекти по ПО1 общо и в разбивка по трите ФГР

Така очертаваният интерес към осъществяване на проекти с подкрепа на ФИ по ОПРР, съвпада с мнението на общините за нуждите от инвестиции в обхвата на интервенциите по ОПРР 2014-2020 в рамките на проведените две проучвания: (виж фигурите по-долу).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: горната графика „Проучване сред 48 общини в рамките на предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по ПРР 2021-2027¹⁶“, долна графика „Проучване сред общините“, в рамките на оценката на ОПРР 2014-2020, Екорис 2021 г.

Фигура 5: Интерес на общини към мерки в обхвата на ОПРР 2014-2020

Интересът към мерки за енергийна ефективност на общините е голям. Предвид, че тези проекти потенциално могат да генерират приходи от спестени разходи за енергия, може да се разгледат и други възможности за подкрепа с ФИ, не само мерките за студентски общежития и еднофамилни жилищни сгради. От гореизброените области потенциални мерки, които са подходящи за подкрепа с ФИ са частни инвестиции в здравна, социална и образователна инфраструктура.

През последните две години **териториалното покритие** на проектите се разшири, като са финансирани проекти на територията на 14 общини от избираеми 18 за Северна България, 13 общини от избираеми 21 за Южна България, като и София. Следващата таблица дава информация за общините в Северна и Южна България с най-висока концентрация на проекти финансирани чрез финансови инструменти.

Таблица 7: Територия на общини с най-висока концентрация на проекти подкрепени с финансови инструменти и относителен дял на подкрепа с ФИ

Община	ФИ	Брой проекти	Крайни получатели	Обща стойност (млн. лв.)	в т.ч. договорени средства от ОПРР	в т.ч. договорени средства - съфинансиране	Дял на ФИ в общото финансиране
Община Варна	ФГР Север	6	Община (6)	60,633	25,230	21,202	76,6%
Община Враца		5	Община (1) Общинско предприятие (2) Частно предприятие (2)	12,099	6,893	4,790	96,6%
Община Плевен		7	Община (3) Частно предприятие (4)	25,817	12,693	10,861	91,2%
Община Добрич-град		5	Община (3) Частно предприятие (1) Общинско предприятие (1)	10,948	5,120	3,970	83,0%
Община Габрово		4	Община (3) Частно предприятие (1)	20,097	4,354	3,026	36,7%
Община Ямбол	ФГР Юг	8	Община (5) Частно предприятие (3)	30,559	12,355	8,586	68,5%
Община Пловдив		7	Община (2) Частно предприятие (5)	56,328	33,233	23,094	100,0%
Община Бургас		6	Община (4) Частно предприятие (2)	26,459	10,300	7,157	66,0%
Община Стара Загора		4	Община (4)	17,136	10,110	7,026	100,0%
Община Перник		4	Община (4)	11,765	6,472	4,498	93,2%
Община Димитровград	3	Община (3)	9,418	1,463	1,017	26,3%	

¹⁶ ДЗЗД „Финансови инструменти“ - Екорис-Прайм Консултинг, 7.12.2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: ФГР ЮГ, ФГР Север, собствени изчисления

Основна пречка за по-пълно разгръщане на потенциала на финансиране с ФИ по ПО1 е ограничението за финансиране на проекти, които попадат в границите на зоните за въздействие на ИПГВР. Това ограничение в голяма степен е адресирано с промяната на ОПРР 2014-2020 от 2019 г., с която се дава възможност за реализиране на проекти за градска среда в строителните граници на града, а не само в определените зони за въздействие, а при проекти за зони с потенциал за икономическо развитие – за територията на цялата община.

ПОб. Регионален туризъм

По отношение на ПОб са сключени общо 18 договора представени в таблицата по-долу. След 2020 г. няма сключени нови договори¹⁷, поради изчерпване на ресурса за БФП.

Таблица 8. Подкрепени проекти с ФИ в рамките на ПОб

ФГР	Договорени проекти бр.	Стойност на проектите млн. лв.	ФИ %	БФП %	Собствено участие %
Север	6 ¹⁸	37,693	18,94	79,69	1,36
Юг	10	77,868	22,11	77,77	0,12
София	2*	9,835	18,60	80,54	0,85
Общо	18	125,395	20,88	78,57	0,55

Източник: Собствени изчисления по данни на финансовите посредници и ФМФИБ; * един проект с два договора

Предвид на вида на проектите и предвидената комбинирана подкрепа с ФИ и БФП, делът на подкрепа с ФИ е сравнително ограничен за сметка на подкрепата с БФП (виж фигурата по-долу). Делът на БФП в общия бюджет при отделните проекти варира от 60,3% до 85%, при среден процент на БФП от 78,6%.

¹⁷ За дата на сключване на договора се взема предвид датата на одобрение от страна на ФП

¹⁸ Проект „Археологически комплекс СОСТРА - реставрация, експониране и социализация“ на община Троян е в процес на прекратяване. Представено писмо до УО и Фонда с искане за прекратяване от 26.08.2022 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

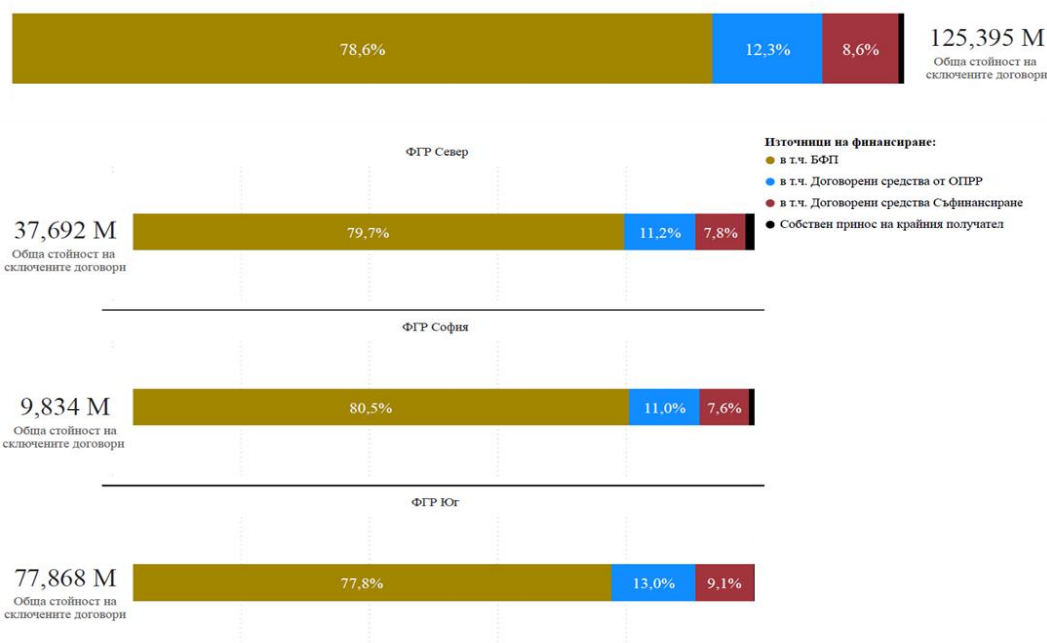

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Фигура 6: Источници на финансиране на подкрепените проекти по ПОБ общо и в разбивка по трите ФГР

Пет от проектите са с дял на БФП под 80%, а именно:

-	Община Троян	„Археологически комплекс СОСТРА - реставрация, експониране и социализация“ ¹⁹	70,2%
-	Община Габрово	ЕМО „ЕТЪР“ – музей за креативен туризъм“	68,3%
-	Община Казанлък	„Светът на траките“	77,8%
-	Община Сливен	„Интегриран проект за развитие на туризма и подобряване на културната и историческа инфраструктура в община Сливен“	65,2%
-	Община Пловдив	„По крепостните стени на Филипопол“	75,0%

Основен интерес към осъществяване на проекти в областта на туризма, свързани с културно-историческото наследство **проявяват общини**. От сключените договори 16 са на общини и два²⁰ на религиозна институция. Министерство на културата няма проект по ПОБ, но по един от проектите по ПО1²¹ работи в партньорство с община Варна. Такова партньорство е обсъждано и за ремонт на театъра в Плевен (отново ПО1). Ползването на

¹⁹ Проектът е в процес на прекратяване. Представено писмо до УО и Фонда с искане за прекратяване от 26.08.2022 г.

²⁰ За инвестиция и обратно финансиране на Кремиковския манастир

²¹ Проект за театъра на община Варна

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

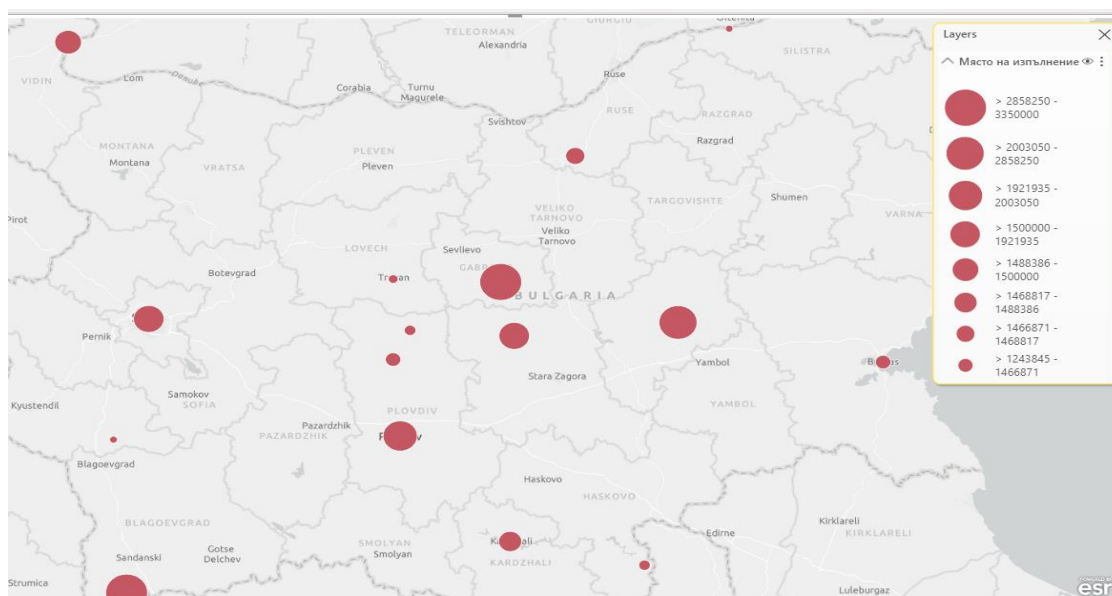
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

ФИ от страна на Министерството ще е свързано с поемането на държавен дълг и поради тази причина, министерствата като институции не са най-подходящи крайни получатели на подкрепа с ФИ. В страната няма опит в прилагането на публично-частни партньорства, различни от концесията и поради това не може да се очакват такива проекти в рамките на финансовия инструмент.

Сравнително слабия интерес от страна на институции на вероизповеданията се обяснява с липсата на опит от тяхна страна в осъществяването на подобен род проекти, както и със затрудненията им да докажат обезпечения.

На **територията** на северна България подкрепа са получили 5 общини (Бяла, Видин, Габрово с два проекта, Тутракан и Троян²²), а на територията на южна България 10 общини²³ (виж фигурата по-долу).

Фигура 7: Териториално разпределение на сключените договори по ПООб според договорения размер на ФИ

Сравнително слаб е интересът към проекти в сферата на културно-историческото наследство на територията на София. Подкрепен е един проект за реконструкция на Кремиковския манастир.

По ПООб се подкрепят проекти само за обекти на културното наследство от световно и национално значение, което ограничава възможността за подкрепа на проекти, с добър туристически потенциал за обекти на културното наследство от местно значение.

И при двете оси, поради ограничения в обхвата на финансиране (изисквания на законодателството в областта на държавните помощи или ограничения, произтичащи от европейското и национално законодателство, касаещо подкрепа с ФИ, или такива

²² Проект „Археологически комплекс СОСТРА - реставрация, експониране и социализация“ на община Троян е в процес на прекратяване. Представено писмо до УО и Фонда с искане за прекратяване от 26.08.2022 г.

²³ Общините: Пловдив, Рила, Сливен, Петрич, Карлово, Кърджали, Бургас, Хисаря, Ивайловград, Казанлък

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

свързани с обхвата на програмата), предлаганата подкрепа с ФИ само частично покрива нуждите и в някои случаи не отговаря на нуждите на крайните получатели тъй като не дава възможност за реализиране на цялостни проектни идеи. Това съответно намалява интереса към подкрепа с ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020.

Друго основно ограничение за генериране на по-голямо търсене е доказването на обезпечение от публични институции и институции на вероизповеданията.

Ефективност и ефикасност

В този раздел е разгледан напредъкът при прилагането на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 както и факторите, които оказват влияние на процеса на договаряне и усвояване на заделените средства за ФИ. В тази част са застъпени и въпросите свързани с темпа на изпълнение на ФИ по ОПРР 2014-2020 в сравнение с други оперативни програми, както и добри и лоши практики.

ОВ2.1. Какъв е напредъкът по отношение на изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящо ли е териториалното измерение на финансовите инструменти?

След стартиране на ФИ в началото на 2019 се наблюдава значителен темп на договаряне, който се забавя през 2020 г. В края на 2020 г. договорените ресурси по отделните фондове, спрямо заемните лимити, варират между 29,3% и 16,7%. като значително по-слабо е усвояването за ФГР София. През периода 2021 – септември 2022 г., въпреки политическата несигурност и продължаващата криза с КОВИД-19 и войната в Украйна, темповете на договаряне се ускориха, като достигнаха 87,0% (ФГР Юг), 60,6% (ФГР Север) и 40,6% (ФГР София). Реализираните резултати се дължат единствено на напредъка по ПО1.

Към септември 2022 г. общият договорен ресурс по изпълнение на ФИ възлиза на 362,814 млн. лв. Това е ръст с 23,3% спрямо края на 2021 г. При ФГР Юг е налице предоговаряне на разполагаемите ресурс с 17,6% (14,501 млн. лв.). При ФГР Север договорения ресурс по ОПРР възлиза на 82,0% (67,394 млн. лв.), докато при ФГР София е продължава да бъде под 50%. Постигнатият напредък в процеса на договаряне доведе до значително намаление на остатъчния ресурс до 39,757 млн. лв. (16,9%) спрямо заемните лимити. Взимайки предвид проектите в процес на разглеждане от ФП, то може да се очаква и при трите фонда планирания първоначален ресурс да бъде изцяло договорен. В същото време, процеса на заплащане към крайните получатели, най-вече към публичните власти води до значителен риск разплатените средства към края на 2023 г. да са под договорените средства с ФП.

При ПО6, към септември 2022 г. общо за трите фонда 82,1% (78,1 млн. лв.) от заемните лимити остават неусвоени. Поради засиления интерес от страна на крайните получатели, още през месец април 2020 г. става ясно, че БФП ще бъде изчерпан изцяло и разглеждането на постъпилите проектни предложения и приема на нови проекти е прекратен. Това поставя под риск усвояването на ресурса, предвиден за ФИ. Този риск

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

е отчетен от заинтересованите страни, като е взето решение свободния ресурс да бъде прехвърлен към ПО1.

Поради сложността на проектите по ПО6, до септември 2022 г., няма приключил нито един проект, като при три проекта все още, няма данни за извършени разплащания. Тези данни разкриват слабо равнище на изплатени средства към крайните получатели, които достигат едва 22,0%. Средният процент на изплатени средства (ресурс по ОПРР 2014-2020) към крайните получатели е нараснал с 1,6 пр. п. спрямо края на 2021 г., като по финансовият инструмент ФГР София все още не са извършени разплащания.

Заложените етапни цели по програмата към края на 2018 г., отнасящи се до прилагането на ФИ, са отчетени като изпълнени. В същото време, заложените цели в оперативните споразумения с ФП изглеждат твърде амбициозни във времево отношение, предвид на подписването на споразуменията през 2018 г.

Териториалното измерение на подхода не допринася съществено за постигане на поставените цели и през следващия програмен период са препоръчителни промени в това отношение.

За да се отговори на поставения оценителен въпрос е разгледан напредъка по договаряне и усвояване на кредитния ресурс към 15.09.2022 г. както общо за програмата така и за ПО1 и ПО6 поотделно. Направена е оценка на постигането на поставените етапни цели за договаряне в Инвестиционната стратегия към финансовото споразумение с УО на ОПРР 2014-2020. Анализирано е териториалното измерение на прилагане на финансовите инструменти.

Обща оценка на напредъка по договарянето и усвояването на кредитния ресурс от Фондовете за градско развитие

Дейността на избраните три регионални фонда стартира с подписването на Оперативните споразумения на 20 септември 2018 г., близо две години след подписаното Финансово споразумение за управление на фонда на фондовете ("ФнФ")²⁴ и над три години след одобрение на ОПРР 2014-2020²⁵. Реалните резултати от работа на избраните ФП се проявяват през 2019 г. когато са сключени първите договори с одобрените крайни получатели по ПО1 и ПО6.

Обобщените данни към 15.09.2022 г. за напредъка по договарянето и усвояването на ресурса по ОПРР 2014-2020 сочат (виж таблицата и фигурата по-долу), че подкрепени от трите регионални фонда за градско развитие са общо 116 договора на обща стойност 633,081 млн. лв.²⁶ Близо 57,3% (362,814 млн. лв.) от финансирането е осигурено чрез финансови инструменти, а 11,5% (72,624 млн. лв.) е заявения размер на съфинансиране от страна на крайните получатели.

²⁴ по смисъла на чл. 2 (27) на РОП

²⁵ ОПРР 2014-2020 е одобрена от ЕК на 16.06.2015 г.

²⁶ Данните към 31.12.2021 г. са с натрупване

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Таблица 9: Договорени средства с крайните получатели и остатък за договаряне към 15.09.2022 г., ресурс по ОПРР 2014-2020

ФГР	Договорени средства с ФП (ресурс ОПРР)	Брой договори	Договорен размер с КП		% на договорения ресурс по ОПРР спрямо заемните лимити	Остатък за договаряне (ресурс ОПРР)
			Общо ФИ	В т.ч. ресурс по ОПРР		
1	2	3	4	5	6=5/2	7=2-5
ОБЩО	320,200	116	362,814	210,596	65,8%	109,604 (34,2%)
ФГР Север	118,200	45	127,240	71,607	60,6%	46,593 (39,4%)
ФГР Юг	122,800	57	181,116	106,858	87,0%	15,942 (13,0%)
ФГР София	79,200	14	54,458	32,130	40,6%	47,070 (59,4%)

Забележка: Данните са с натрупване

Източник: ИСУН 2020, Предоставена информация от финансовите посредници, собствени изчисления

До месец септември 2022 г. процесът на договаряне продължи, макар и с по-слаб темп в сравнение с 2021 г. Основният фокус през този период е поставен върху частни субекти, за инвестиции в зони за икономическо развитие. Това доведе до значително намаление на остатъка за договаряне с 8,5 пр. п. до 33,5% спрямо 42,0% от общия договорен ресурс с ФП в края на 2021 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

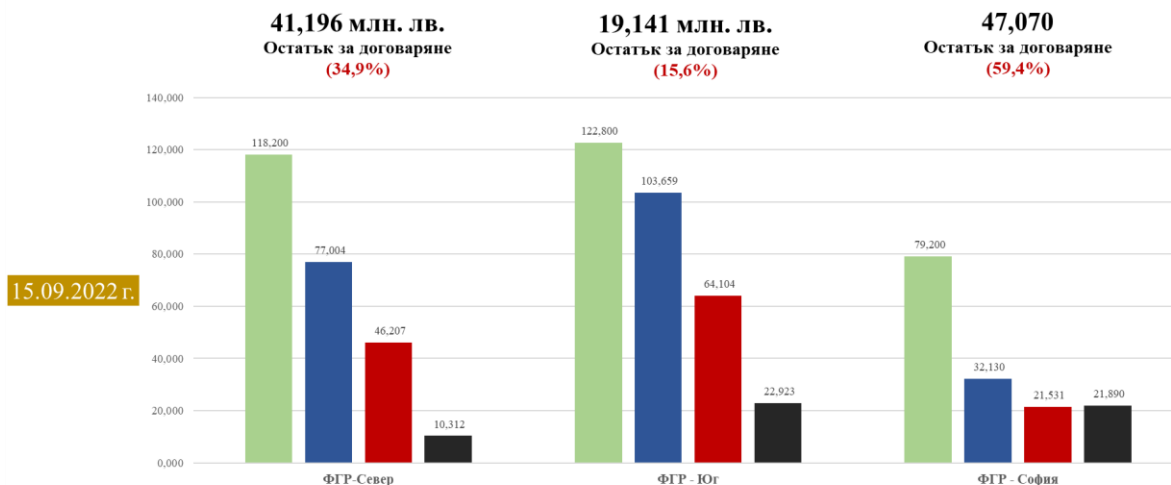
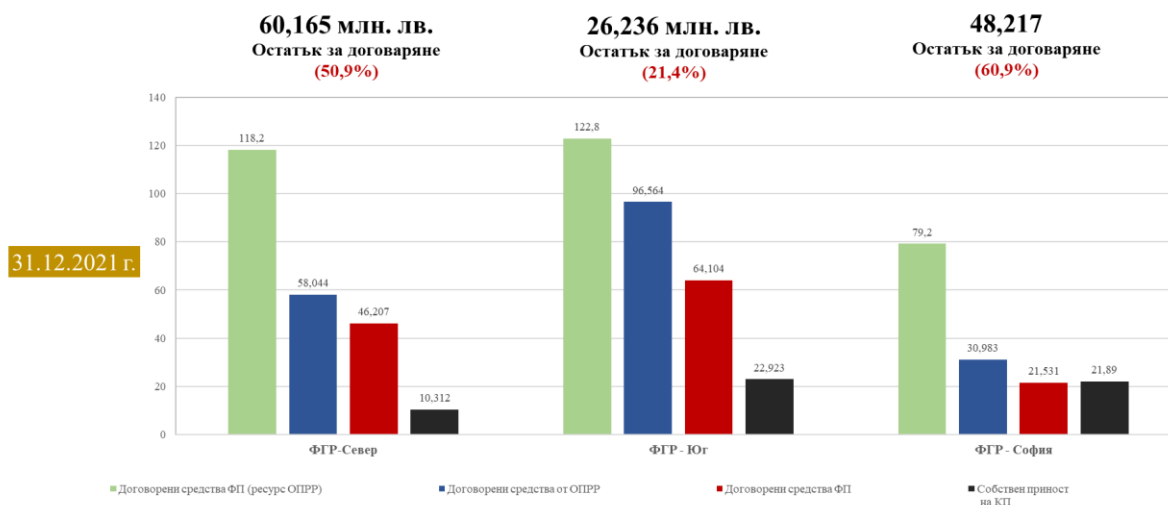

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: Предоставена информация от финансовите посредници и ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 8: Договорени средства с крайните получатели и остатък за договаряне към 31.12.2021 г. спрямо 15.09.2022 г., млн. лв.

Наблюдаваният темп на растеж в процеса на договаряне е различен при отделните фондове. Следва да се има предвид, че ръстът се дължи единствено на напредък по договарянето в рамките на ПО1. Независимо от отчетения значителен ръст през последните две години, съществува риск по отношение на темпа на разплащане към крайните получатели, особено при проектите изпълнявани от местните власти (виж фигурата по-долу).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

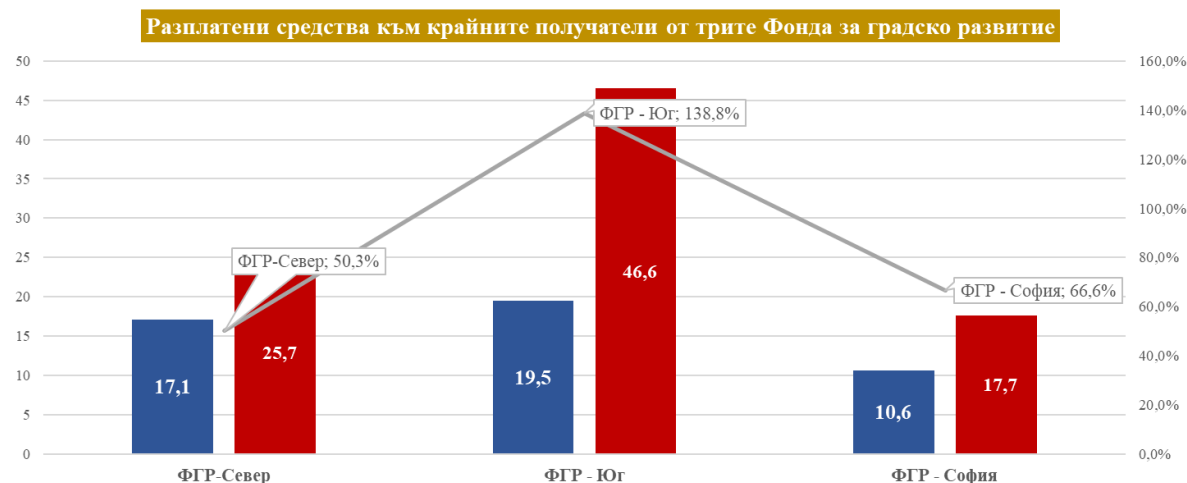

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

*Забележка: Данните са с натрупване

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 9: Ръст в договоряния и разплатени средства към крайните получатели от трите регионални фонда (средства ОПРР 2014-2020), млн. лв.

Разширяването на обхвата на допустимите дейности по ПО1, което даде възможност за финансиране на проекти само с ФИ извън зоните за въздействие, определени в ИПГВР, се отразява положително върху темповете на договоряне през 2021 г. Тази тенденция продължи и през първите девет месеца на 2022 г. Това решение осигури възможност за по-активно включване на допълнителни частни субекти при изпълнение на финансовите инструменти и даде по-голяма възможност на основните крайни получатели местни власти да реализират допълнителни проекти, изцяло с ФИ. В същото време, се наблюдават по-нисък ръст на разплатените средства към крайните получатели през 2021 г. спрямо 2020 г., при ФГР Север и ФГР Юг (виж фигурата по-долу), като тази тенденция продължава и през 2022 г. С приближаване на 2023 г., темповете на разплащане със средства от ОПРР към крайните получатели показва, че съществува риск от неусвояване на предвидения ресурс до края на програмния период.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

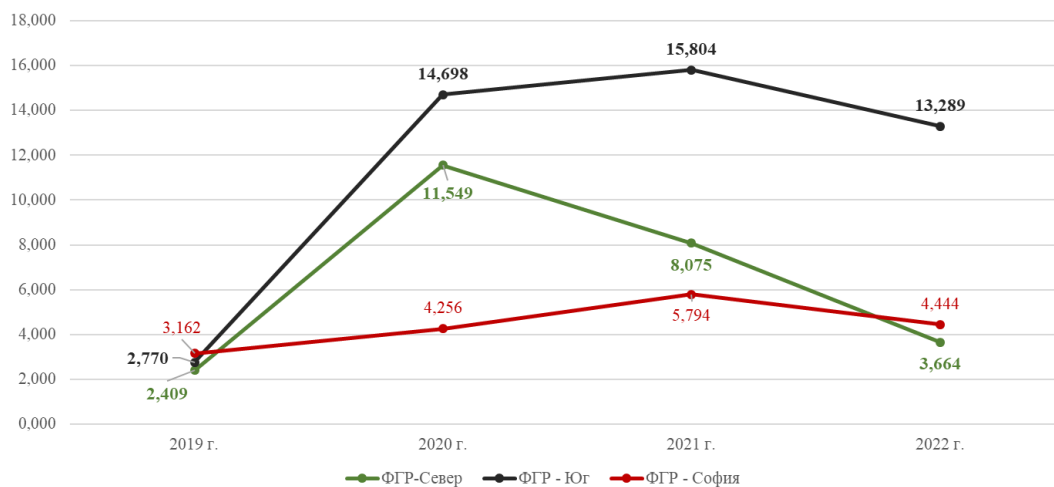

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 10: Разплащания към крайните получатели по години, в млн. лв.

Независимо, че данните за периода 2021 г.-септември 2022 г. очертават значително увеличение на ангажираните ресурси, успоредно с това се наблюдава намаление на разплащанията към крайните получатели. От една страна това се дължи на по-ниския темп на договаряне и някои допълнителни причини, а именно:

А. Условия за авансови и междинни разплащания при комбинирана подкрепа (БФП+ФИ)

- Наличие на различен процент на размера на авансово плащане по договора за кредит и АДБФП. В договорите за кредит е указано, че авансовото плащане е в размер на 20%, а в АДБФП е в размер на 35%. По този начин в договорите с изпълнителите на дейностите по проекта, които се финансират и от двата източника не може да се заложи авансово плащане повече от 20% или ако се предвиди по-голяма от 20% разликата трябва да се покрие със средства на крайния получател, които на по-късен етап да бъдат възстановени.
- Съгласно АДБФП искането за междинно плащане към УО на ОПРР 2014-2020 може да бъде направено след подписване на Акт обр. 15 за приключили СМР. До този момент, крайният бенефициент трябва да осигури необходимия ресурс със средства от Общинския бюджет или от друга кредитна институция.

В. Забавяне в изпълнението на проектите

- Приложимото законодателство по отношение на възлагането на обществени поръчки – най-вече по отношение на проектите изпълнявани от местните публични власти. Изборът на изпълнител често е съпроводено от обжалване на процедурата, което води до закъснение при избор на изпълнител и/или обявяване на нова процедура. Допълнителен фактор, водещ до забавяне в изпълнението, е свързан с повишаване цените на строителни материали през втората половина на 2021 г., което води до забавяне на строителните процеси. Наблюдава се тенденция, при част от избраните изпълнители, да предприемат процедура за прекратяване на сключените договори, поради невъзможност да

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

изпълнят дейностите в рамките на договорения бюджет. Това налага допълнително провеждане на процедурата и актуализиране на КСС, като за стойността над договорената по АДБФП, следва да се намерят други източници на финансиране. Очаква се трудностите, породени от инфлацията да бъдат смекчени с предоставената възможност след приемане на ПМС № 290 от 27 септември 2022 г. за преизчисляване на разходите, съобразно ръста на цените.

- Нуждата от препроектиране при част от проектите води до допълнително забавяне в изпълнението;
- Поради спецификата при условията за комбинирана подкрепа²⁷, част дейностите финансиране чрез финансови инструменти се реализират след приключване на строително-монтажни работи;
- Част от финансираните проекти се изпълняват на инженеринг, което води до трудности при детайлното разграничаване на разходите за строителни дейности на етап подготовка, а при изпълнение е необходимо по-дълъг период за започване на СМР;
- Поради спецификата на проектите изпълнявани по ПОб се изискват задължителни съгласувателни процедури с НИИКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект. Тези процедури често продължават дълъг период от време, особено при проекти, изпълнявани на инженеринг и допълнително води до значително забавяне на изпълнението на проектите.

Общ напредък в изпълнение на вградени гаранции

Изпълнението на гаранционния портфейл към 31 август 2022 г. на трите фонда е показано в следващата таблица.

Таблица 10: Напредък по вградените гаранции по ОПРР 2014-2020, към 31.08.2022, млн. лв.

Финансов инструмент/ продукт	Максимален обем на портфейла	Реален гарантиран обем на портфейла	Реален гарантиран обем на портфейла (% от максималния обем)	Усвоен размер на действително гарантираното съфинансиране	Усвоен размер на действително гарантираното съфинансиране (% от максималния обем)
ПО1 ФГР Север- гаранции	42,500	42,500	100,0%	18,034	42,4%
ПО1 ФГР Юг- гаранции	42,150	42,500	100,00%	35,633	83,8%
ФГР София- гаранции	36,500	21,558	59,1%	14,295	39,2%
Общо ПО1- гаранции	121,500	106,558	87,7%	67,962	55,9%
ПО6 ФГР Север- гаранции	18,500	2,928	15,83%	0,619	3,3%

²⁷ Съгласно условията, при комбинирана подкрепа (БФП+ФИ), с БФП се финансират само разходи за СМР и по изключение за доставка на оборудване/обзавеждане, а с ФИ останалите разходи (публичност, човешки ресурси, строителен надзор и др.)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Финансов инструмент/ продукт	Максимален обем на портфейла	Реален гарантиран обем на портфейла	Реален гарантиран обем на портфейла (% от максималния обем)	Усвоен размер на действително гарантираното съфинансиране	Усвоен размер на действително гарантираното съфинансиране (% от максималния обем)
ПО6 ФГР Юг-гаранции	21,000	7,059	33,61%	1,891	9,0%
ПО6 ФГР София-гаранции	4,500	0,750	16,67%	0,000	0,0%
Общо ПО 6-гаранции	44,000	10,736	24,40%	2,509	5,7%
Общо	165,500	117,294	70,9%	70,471	42,6%

Източник: ФМФИБ

В Оперативните споразумения (ОС) с ФГР в клауза 8.11, са заложили следни цели:

- До четири години от датата на подписване на ОС достигнат размер на усвоената от крайните получатели главница по договори за съфинансиране, включена в гарантирания портфейл, равен на 70% от максималния размер на гарантираното съфинансиране; и
- Към крайната дата за инвестиране размерът на усвоената от крайните получатели главница да бъде равен на максималния размер на гарантираното съфинансиране.

По-долу са представени анализите по усвояване на **кредитния ресурс** по приоритетни оси, както и прогнози за очакваното усвояване.

Напредък по договарянето и усвояването на кредитния ресурс от Фондовете за градско развитие по ПО1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“

Процедурата за предоставяне на БФП по ПО1 стартира през 2015 г., с отворен срок за кандидатстване с проектни предложения с комбинирано финансиране с БФП и ФИ по група дейности „Културна инфраструктура“ и „Студентски общежития“ с първоначален срок до 31 май 2019 г. С последните промени в Насоките за кандидатстване от 30 декември 2020 г. срокът за подаване на проектни предложения по горните групи дейности е удължен до 28 февруари 2021 г.²⁸

Към месец септември 2022 г., общият договорен ресурс по изпълнение на ФИ възлиза на 336,627 млн. лв., като ръста спрямо края на 2021 г. възлиза на 42,381 млн. лв. или 14,4%. Отчетеният ръст се отразява и при договорения ресурс по ОПРР 2014-2020, който възлиза 195,146 млн. лв. (ръст от 14,7%) спрямо предходната година. Положителният темп през 2021-2022 г.²⁹ води и значително намаление на остатъчния ресурс за договаряне по ПО1 до 39,757 млн. лв. Постигнатите резултати в процеса на договаряне са дадени в следващата таблица.

²⁸ Източник: <http://bgregio.eu/shemi/117/oprr--opr--mrr.aspx>

²⁹ До 31 август 2022 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Таблица 11: Договорени средства от ФГР по ПО1 към 15.09.2022 г., млн. лв.

Финансов инструмент по ПО1	Договорени средства с ФП (ресурс ОПРР)	Брой договори	Обща стойност на финансиране	Договорени с крайните получатели		Остатък за договаряне (ресурс ОПРР)
			(БФП +ФИ)	Общо ФИ	Ресурс по ОПРР, (% спрямо заемните лимити)	
1	2	3	4	5	6	7
ОБЩО	234,900	98	436,191	336,627	195,146(83,1%)	39,757 (16,9%)
общо ФГР - Север	82,200	39	167,065	120,099	67,394 (82,0%)	14,806 (18,0%)
общо ФГР - Юг	82,200	47	206,997	163,900	96,701 (117,6%)	-14,501 (-17,6%)
общо ФГР - София	70,500	12	62,129	52,629	31,051 (42,4%)	39,449 (56,0%)

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Различната динамика в процеса на договаряне при три фонда за градско развитие, оформят следните заключения:

- **По финансовия инструмент ФГР Юг** – към 15.09.2022 г. е налице предоговаряне на разполагаемите ресурс с 17.6% (14,501 млн. лв.). Съгласно наличните данни, ФП разглежда от 3 (три) потенциални проекта за финансиране, на обща стойност от 34,020 млн. лв., от които 20,072 млн. лв. са средства по ОПРР;
- **По финансовия инструмент ФГР София** – към датата на оценка, целите продължават да са трудно осъществими. Сред основните причини е демонстрираната ниска активност от страна на Столична община и нейните търговски дружества. Разширяването на обхвата на допустимите дейности по ПО1 не е стимулирало в пълна степен инвестициите. По данни на ФП, на различни етапи от процеса на договаряне са 8 (осем) проекта на обща стойност 68,077 млн. лв., от които 40,166 млн. лв. При тяхното финализирането може да се очаква, че предварително планираният ресурс ще бъде изцяло договорен. Независимо от това, обсъжданото решение за прехвърляне на допълнителен ресурс от ПО6 в размер 7,621 към ФГР София следва допълнително да бъде анализирано и консултирано с ФП.
- **По финансовия инструмент ФГР Север** – след констатираното забавяне в процеса на договаряне, породено от процеса на придобиване на Експресбанк от Банка ДСК³⁰, през 2021-2022 г се наблюдава значителен ръст, като остатъчният ресурс за договаряне възлиза на 14,806 млн. лв. Цялостното договаряне на планираният ресурс по ОПРР 2014-2020, може да се очаква да бъде договорен, с оглед на обстоятелството, че в процес на разглеждане за 4 (четири) проектни идеи на обща стойност от 100,339 млн. лв., от които 59,200 млн. лв. средства по ОПРР.

³⁰ банка партньор на ФГР Север

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

И при трите фонда съществува реален риск от недоговаряне на планираният ресурс за мерките, свързани с енергийна ефективност в еднофамилни жилищни сгради.

Към 15.09.2022 г., разплатените средства към крайните получатели достигат стойност от 86,521 млн. лв. спрямо 66,418 млн. лв. в края на 2021 г., като ръстът е с 30,3%. Отчетеният значителен напредък се дължи главно на разплащане по проекти реализирани от частни инвеститори. По отношение на реално усвоеният ресурс от публични власти, се наблюдава забавяне на процеса поради посочените по-горе фактори, което поставя реални рискове, разплатените средства към края на 2023 г. да са под договорените средства с ФП. Следващата таблица дава информация за постигнатия напредък по усвояване на ресурса по ОПРР 2014-2020. Макар, че при ФГР-София се наблюдава най-значим процент на изплатени средства по ОПРР (56,9%), това се дължи на значително по-ниския дял на договорен ресурс и преимущественото финансиране на проекти на частни предприятия.

Таблица 12: Усвоен ресурс от ОПРР 2014-2020 по ПО1 от крайните получатели към 15.09.2022 г., млн. лв.

Финансов инструмент по ПО1	Договорени средства с ФП (ресурс ОПРР)	Договорен ресурс по ОПРР	Изплатени средства към крайните получатели (ресурс от ОПРР)	Процент на изплатените средства (ресурс по ОПРР по сключените договори)	Остатък за разплащане спрямо договорените кредитни лимити
1	2	3	4	5=4/3	6=4/2
ОБЩО	234,900	195,146	86,521	44,3%	148,379 (63,2%)
ФГР - Север	82,200	67,394	24,817	36,8%	57,383 (69,8%)
ФГР - Юг	82,200	96,701	44,048	45,6%	38,158 (46,4%)
ФГР - София	70,500	31,051	17,656	56,9%	52,844 (75,0%)

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Оценка на напредъка по договарянето и усвояването на кредитния ресурс от Фондовете за градско развитие по ПО6 „Регионален туризъм“

Изпълнението на дейностите по ПО6 е планирано да бъде реализирано чрез комбинирана подкрепа на БФП и ФИ. Първоначалните предвиждания са процедурата да бъде обявена още през 2016 г. след избора на съответните финансови посредници³¹. По тази процедура 50,4 млн. евро (98,529 млн. лв.) са планирани да бъдат предоставени като БФП и същата сума на подкрепа е заделена под формата на финансов инструмент съгласно подписаното ФС между УО на ОПРР 2014-2020 и ФМФИБ.

Процедурата е обявена през месец април 2018 г. (близо 5 месеца преди подписване на Оперативните споразумения с трите фонда за градско развитие), като нейното отлагане е обосновано с необходимостта да бъде координирана с избора на финансови посредници от страна на ФМФИБ ЕАД. Съгласно Насоките за кандидатстване се предвижда максимум 85% от разходите по проекта да могат да бъдат финансирани с БФП

³¹ Годишен доклад за изпълнението на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 за 2015 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

и минимум 15% от разходите по проекта следва да бъдат под формата на финансов инструмент, съгласно Инвестиционната стратегия за ФИ по ОПРР 2014-2020.

Решението за промяна в начина на финансиране до голяма степен изглежда оправдано, вземайки предвид специфичните дейности за подкрепа насочени към реставрация и консервация на обекти на културно-историческото наследство. По своя смисъл, този тип дейности са свързани със съхранение на обектите и не са свързани с генерирани на приходи. В същото време, тази специфика и опита от програмния период 2007-2013 при финансиране на идентични дейности, е следвало да бъде отчетено още в начална фаза и да не се допуска „блокиране“ на предвидените ресурси за финансови инструменти.

В този смисъл, във фазата на програмиране е налице разминаване в заложените параметри в Насоките за кандидатстване и ФС, което предвижда комбиниране на БФП и ФИ³² в съотношение 50:50 по приоритетната ос. В това съотношение не е отчетено привлеченото финансиране. Отчитайки и поетия финансов ангажимент от ФП по Оперативните споразумения, приносът на ФИ нараства на над 60% като съотношението на наличния ресурс БФП:ФИ реално е в изражение 37:63.

Крайният срок за кандидатстване с проектни предложения е 31.12.2021 г. В резултат на засиления интерес, средствата планирани за безвъзмездна финансова помощ са изчерпани през първата половина на 2020 г. и приема и одобрението на проекти е спряно. Имайки предвид досегашния опит по процедурите за подкрепа на туристически атракции³³, интересът към сектора е обичайно висок. Предходният опит показва, че местните власти, които са основни бенефициенти, се стремят да усвояват максималния размер на безвъзмездна помощ. Отчитайки предишния опит, рискът от изчерпване на БФП преди средствата, заделени за ФИ е налице още при обявяването на процедурата по ПОБ и подписването на Оперативните споразумения с трите регионални фонда за градско развитие. Основните причини, за възникналата ситуация в прилагане на ФИ по ПОБ са както следва:

- **Висок дял на БФП в проектите с комбинирана подкрепа по ПОБ в разрез с първоначалното разпределение на средствата за подкрепа**

В процеса на програмиране на ОПРР 2014-2020 в бюджета по ПОБ е заложено съотношение 50:50 между отделните типове финансиране (БФП и ФИ). Впоследствие обаче при изготвянето на Насоките за кандидатстване по ПОБ е взето решение таванът за дела на БФП в общото финансиране да е 85%. Това решение води до възникването на два основни проблема (1) ресурсът за БФП е изчерпан, което води до невъзможност за сключване на нови договори и до преустановяване на работа на финансовите посредници. С това постигането на заложените в Инвестиционната стратегия за ФГР цели за финансовия индикатор по ПОБ за ФИ става непостижимо; (2) доколкото БФП по проектите по ПОБ възлиза на 80-85% от общите проектни разходи, дялът на ФИ в общото финансиране има значително по-нисък принос към общото изпълнение по оста. Поради

³² Само ресурс по ОПРР 2014-2020

³³ Процедура: BG161PO001-3.1.02 „Подкрепа за развитието на туристически атракции“ по ОПРР 2007-2013 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

това, усвояването на ресурса предполага сключването на значителен брой договори³⁴, което изглежда нереалистично в предвидения времеви период.

- **Значителна административна тежест за финансовите посредници и за крайните получатели при комбинирано финансиране**

Прилагането на комбинирано финансиране в рамките на 2 отделни операции създава двойна административна тежест за крайните получатели не само в процеса по кандидатстване и оценка на проектното предложение, но и при извършване на проверки на място и документални проверки на финансираните обекти. Финансирано от ФИ, преминава през множество нива на одобрение: съгласувателни процедури с НИИКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект и задължителни обществени обсъждания.

До този момент са финансирани общо 17 проекта чрез 18 договора. По отношение на финансовите инструменти, договореният ресурс по ОПРР 2014-2020 възлиза на 15,450 млн. лв. или близо 18% спрямо договорените средства с ФП. Единствено ФГР Южна България е договорила по-висок процент от средния - 25% от разполагаемия ресурс. 82.1% от договорените средства по заемните лимити остават недоговорени. Основна информация за договарянето по ПОБ е представена в таблицата по-долу.

Таблица 13: Договорени средства от ФГР по ПОБ към 31.12.2020 г., млн. лв.

Финансов инструмент по ПОБ	Договорени средства с ФП (ресурс ОПРР)	Брой проект и	Обща стойност на проектите (БФП+ФИ+собствен)	Договорени с крайните получатели		Недоговорен ресурс ОПРР
				Общо ФИ	Ресурс по ОПРР, % спрямо заемните лимити	
ОБЩО	85,300	18	125,395	26,186	15,450	69,850
ФГР - Север	36,000	6 ³⁵	37,692	7,141	4,213	31,787
ФГР - Юг	40,600	10	77,868	17,216	10,157	30,443
ФГР - София	8,700	2*	9,834	1,829	1,079	7,621

*Забележка: ФГР София е сключила два договора с един краен получател- един договор за оборотен капитал и един договор за инвестиционен кредит; **Източник:** Предоставена информация от ФП и ФМФИБ, собствени изчисления

Поради сложността на проектите, до месец септември 2022 г. при 15 проекта са извършени разплащания към крайните получатели, като по 3 (три) договора³⁶ няма данни за извършени разплащания към крайните получатели. Като цяло, информацията разкрива, че при по-голяма част от проектите е налице забавяне в изпълнението, като над

³⁴ Анализ на ФМФИБ показва, че средният размер на вложени средства по линия на ФИ от ОПРР 2014-2020 на 1 проект по ПОБ възлиза на 860 хил. лв. При ресурс от 85.3 млн. лв. за ФИ за 3-те ФГР по ПОБ (само част ОПРР 2014-2020), за пълното договаряне на средствата по ПОБ е необходимо финансирането на 99 проектни предложения общо, за срок от по-малко от 5 години

³⁵ Проект „Археологически комплекс СОСТРА - реставрация, експониране и социализация“ на община Троян е в процес на прекратяване. Представено писмо до УО и Фонда с искане за прекратяване от 26.08.2022 г.

³⁶ Проект „Археологически комплекс СОСТРА - реставрация, експониране и социализация“ на община Троян е в процес на прекратяване. Представено писмо до УО и Фонда с искане за прекратяване от 26.08.2022 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

1/5 от крайните получатели са поискали удължаване на договорите с ФП. Тези данни показват слабо равнище на изплатени средства към крайните получатели, независимо от значителния ръст на извършените разплащания до месец септември 2022 г. (виж следващата таблица).

Таблица 14: Усвоен ресурс от ОПРР 2014-2020 от крайните получатели по ПОБ към 15.09.2022 г., млн. лв.

Финансов инструмент по ПОБ	Договорен ресурс по ОПРР	Изплатени средства към крайните получатели (ресурс от ОПРР) към 31.12.2021	Изплатени средства към крайните получатели (ресурс от ОПРР) към 15.09.2022	Ръст на изплатените средства (%)	Процент на изплатените средства (ресурс по ОПРР)
ОБЩО	15,450	2,098	3,393	67,7%	22,0%
ФГР - Север	4,213	0,356	0,880	147,2%	20,9%
ФГР - Юг	10,157	1,742	2,513	44,2%	24,7%
ФГР - София	1,079	0,000	0,000	0,0%	0,0%

Източник: Предоставена информация от ФП и ФМФИБ, собствени изчисления

Сред основните фактори, които водят до забавяне на проектите, респективно в процеса на разплащане спадат:

- забавяне в съгласувателния процес с НИНКН и МК, който отнема минимум 4 м. на всяко от нивата идеен, технически и работен проект;
- организацията на разплащанията по ФИ, които започват след приключване на усвояванията на БФП, покриваща разходи за СМР;
- всяко изменение на договор по ПОБ поради натъкване на археологически разкопки или по друга причина изисква допълнително съгласуване с НИНКН, отнемащо допълнително минимум 4 м.;
- СМР се бавят, а по някои проекти бяха временно преустановени, поради забавеното решение на национално ниво за индексване на договорите по ЗОП за СМР;

Извършените разплащания по отделните фондове очертава сериозните различия при изпълнението на отделните проекти. За последните близо три години няма разплатени средства при проектите на територията на ФГР София. Същинското изпълнение на проекта³⁷ все още не е стартирало (очаква се издаване на разрешение за строеж), независимо, че проектът е одобрен в края на 2019 г. (получено съгласуване в НИНКН на работния проект). По отношение на ФГР-Север, изплатените средства по ОПРР 2014-2020 са 20,9%, което е под средното по ПОБ. При ФГР-Юг темповете на разплащане достигат до 24,7%, като 31,8% (0,800 млн. лв.) от общата сума е по проект на община Бургас.

Съгласно предоставената информация, рискът от непостигане на целите по ПОБ и невъзможност да бъде договорен планирания ресурс е станал очевиден още през 2019 и

³⁷ Проект „Реставрация, консервация, опазване, популяризиране и развитие на културното наследство чрез развитие на изцяло завършен и интегриран туристически продукт за недвижимата културна ценност в категория "национално значение" за развитието на религиозния туризъм“, краен получател Манастир „Св. Вмчк. Георги Победоносец“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

официално документиран през първото тримесечие на 2020 г.³⁸. Във връзка с разгледаните алтернативи, към края на 2021 г. е предложена промяна на ОПРР 2014-2020 г. изразяваща се в прехвърляне на общо 78,1 млн. лв. свободни финансови средства по Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ към заемния лимит по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и разпределени към отделните фондове, както следва³⁹:

- Към ФГР – София – 7,621 млн. лв.;
- Към ФГР – Юг – 30,443 млн. лв.;
- Към ФГР – Север – 31,766 млн. лв.

С оглед темповете на договаряне по ПО1, взимайки предвид и проектите в процес на разглеждане, може да се предположи, че по отношение на ФГР Юг и ФГР Север, прехвърлянето на допълнителния ресурс от ПО6 може да бъде договорен. Единствено по отношение на ФГР София съществува риск с оглед отчетения интерес към момента. Независимо, че е остатъчният ресурс по ПО6 може да бъде договорен, може да се обмисли промяна на споразуменията с ФП относно периода на разплащането на средствата от ОПРР.

Оценка на постигането на поставените етапни цели за договаряне в Инвестиционната стратегия към ФС с УО на ОПРР 2014-2020:

В рамките на Инвестиционната стратегия към сключеното Финансово споразумение са поставени две етапни цели за 2018 г., които очертават приноса на ФИ към изпълнение на целите на ОПРР 2014-2020 г. по ПО1. Степента на изпълнение на поставени етапни цели е показана в следващата таблица.

Таблица 15: Изпълнение на поставените етапни цели в Инвестиционната стратегия към ФС по ПО1 и ПО6

Вид индикатор	Дефиниция	Етапна цел по ОПРР	Очакван принос на ФИ към етапната цел		Постигнат резултат	Изпълнение
		млн. евро	млн. евро	%	млн. евро	
ПО 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“						
Финансов индикатор	Сертифицирани средства (млн. евро)	173,352	34,667	20%	-	ДА
Показател за изпълнение	Договорени средства по договори за подкрепа с крайни получатели по ПО1 – 20% от средствата по първия транш по ФС (млн. евро)	6,933	6,933	100%	16,248	234%
ПО 6 „Регионален туризъм“						
Финансов индикатор	Сертифицирани средства (млн. евро)	4,735	4,735	100%	-	ДА
Показател за изпълнение	Договорени средства по договори за подкрепа с крайни получатели	2,518	2,518	100%	2,884	115%

³⁸ писмо от 15.04.2020 г., изпратено до УО на ОПРР 2014-2020 и ФМФИБ, ДЗЗД ФУГ

³⁹ Одобрен . подход за прехвърляне на средства от ПО6 към ПО1 на заседание на КН на ОПРР от 02.12.2021 г. подход за прехвърляне на средства от ПО6 към ПО1

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Вид индикатор	Дефиниция	Етапна цел по ОПРР	Очакван принос на ФИ към етапната цел		Постигнат резултат	Изпълнение
		млн. евро	млн. евро	%	млн. евро	
	по ПО1 – 20% от средствата по първия транш по ФС (млн. евро)					
Ключов етап на изпълнение	Създадени финансови инструменти за развитие на туризма	1	3 ⁴⁰	100%	3	100%
	Установен механизъм за комбиниране на подкрепа чрез финансови инструменти и БФП	1	1	100%	1	100%
	Започнато СМР за някои инвестиции	да				

Източник: Финансово споразумение, Годишни доклади на ФМФИБ

1. Сертифицирани средства по ПО1 и ПО6

По отношението на изискването към 31.12.2018 г., да е **сертифицирана сума** в размер на минимум 34,667 млн. евро (67,801 млн. лв.) по ПО1 и 4,735 млн. евро (9,261 млн. лв.) по ПО6, се отчита изпълнение на поставената цел с усвояването на първия транш от страна на ФМФИБ - сума в размер на 47,262 млн. евро (92,436 млн. лв.).

2. Договорени средства по договори за подкрепа с крайни получатели по ПО1 – 20% от средствата по първия транш по ФС

Поставената етапна цел за 2018 г. по ПО1 е изпълнена, като е постигната степен на изпълнение 234%.

3. Договорени средства по договори за подкрепа с крайни получатели по ПО6 – 20% от средствата по първия транш по ФС

Поставената етапна цел за 2018 г. по ПО6 е изпълнена, като постигната степен на изпълнение 115%.

4. Създадени финансови инструменти за развитие на туризма – ключов етап на изпълнение по ПО6

Целта се отчита за изпълнена въз основа на подписаните три Оперативни споразумения с избраните мениджъри на трите предвидени Фонда за градско развитие, включително договаряйки целия наличен ресурс по ПО6.

5. Установен механизъм за комбиниране на подкрепа чрез финансови инструменти и БФП – ключов етап на изпълнение по ПО6

През февруари 2017 г. са разработени Детайлни правила за предоставяне на съвместна подкрепа чрез безвъзмездна финансова помощ и финансови инструменти, като същите са въведени в Техническата спецификация за финансовия инструмент, като част от условията за изпълнение на поръчката за избор на посредник за прилагането на Фонда за градско развитие. През 2018 г., стартира изменение и допълнение на Детайлни правила,

⁴⁰ Посочената цел отчита инвестициите по ПО6 в рамките на трите ФГР

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

които са финализирани в края на същата година. Детайлните правила са изменени и през 2020 г. с оглед на изменението на споразумението между УО и ФМФИБ.

6. Започнато СМР за някои инвестиции

В подписаното между ФМФИБ и ОПРР Финансово споразумение е заложена цел за стартиране на строително-монтажни работи във връзка с поне един проект по приоритетна ос 6 до края на 2018 г. В представената информация е посочено, че е започнала работата по проект на община Видин „Реставрация и адаптация на синагога - Видин в туристически обект „Културен център "Жул Паскин" в края на декември 2018 г., като тези обстоятелства са отразени и в ИСУН 2020 и съгласно информация на ФМФИБ са налице документи, които удостоверяват стартиране на подготвителни строителни дейности. В същото време, проектът е одобрен от ФП на 06.04.2019 г., а договорът с УО е сключен на 06.06.2019 г.⁴¹ Съгласно публичните данни към 31.12.2020 г. няма информация по проекта да е избран изпълнител за извършване на строително-монтажни работи. Информацията за статуса на проекта показва, че към края на 2021 г. е избран изпълнител по процедура за инженеринг и е издадено разрешение за строеж, но с дата 26.04.2022 г. е издаден Акт 10 за спиране на строителството, поради констатирани строителни несъответствия. По информация от крайният получател, считано от 01.09.2022 г. строителството е възобновено.

Оценка на постигането на Заложени цели по Оперативните споразумения с ФГР

В Оперативните споразумения с трите фонда за градско развитие са заложени цели, относими към периода на оценка и за трите ФГР. Целите и сроковете са представени в таблицата по-долу.

---

⁴¹ Източник: ИСУН,

<http://2020.eufunds.bg/bg/3/0/Project/BasicData?contractId=bsH2ADAKcoc%3D&isHistoric=False>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Таблица 16: Заложени цели по Оперативните споразумения с ФП

ФГР	(i) Цел 31.12.2018 г. Подписване на договори за финансиране по ПО1	(ii) Цел 31.12.2019 г. Разплащане на:	(iii) Цел 31.12.2018 г. Подписване на договори за финансиране по ПО6	(iv) Цел 31.12.2018 г. Стартиране на изпълнението (в т.ч. СМР и/или доставка и монтаж на оборудване) на
ФГР Северна България	5% от заемния лимит (4,110 млн. лв.)	10% от заемния лимит по ПО1 (8,200 млн. лв.) и ПО6 (3,600 млн. лв.)	5% от заемния лимит (1,800 млн. лв.)	поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО1 и поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО6
ФГР Южна България	5% от заемния лимит (4,110 млн. лв.)	10% от заемния лимит по ПО1 (8,200 млн. лв.) и ПО6 (4,060 млн. лв.)	5% от заемния лимит (2,030 млн. лв.)	поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО1 и поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО6
ФГР София	5% от заемния лимит (3,525 млн. лв.)	10% от заемния лимит по ПО1 (7,500 млн. лв.) и ПО6 (0,870 млн. лв.)	5 от заемния лимит (0,435 млн. лв.)	поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО1 и поне 1 Допустим инвестиционен проект по ПО6

Източник: клауза 6.2 от Оперативни споразумения с трите ФГР

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Строго погледнато нито една от поставените цели не е постигната в определения времеви хоризонт. Съгласно подписаните ОС с трите ФГР, няма да бъде третирано по реда на клауза 20.1б „м“ наличието на повече от 50% не постигане на междинните цели, дефинирани в клауза 6.2 (i),(iii) и (iv) и 30% не постигане на междинните цели, дефинирани в клауза 6.2 (ii), в срок до 3 (три) отчетни периода⁴² след датата, определена в тях. Най-същественят фактор обуславящ неизпълнение на целите е факта, че ОС са подписани септември 2018 г. и реално първите същински резултатите могат да се очаква към края на 2019 г.

Цел (i) Подписване на договори за финансиране по ПО1 до 31.12.2018 г. на 5% от заемния лимит е постигната към 31.12.2019 г. съответно:

- ФГР Северна България – 7,73%;
- ФГР Южна България – 6,91%;
- ФГР София - 5,98%.

Цел (ii) 31.12.2019 г. Разплащане на: 10% от заемния лимит по ПО1 и ПО6 е постигнатата през 2020 г. по отношение на ФГР Северна България и ФГР Южна България. За ФГР София, постигнатото е малко под заложената цел:

- ФГР Северна България – 12,1%;
- ФГР Южна България – 13,9%;
- ФГР София – 9,37%.

Цел (iii) Подписване на договори за финансиране по ПО6: 5% от заемния лимит към 31.12.2018 г. – През 2019 г. целта е постигната от ФГР София (12.41%) и ФГР Южна България (8.86%). По отношение на ФГР Северна България, данните към 31.12.2019 г. сочат, че договорения ресурс по ОПРР 2014-2020 възлиза на 884,999.99 лв. или 2,46%⁴³, като целта е изпълнената през 2020 г.

Териториални измерения

Изпълнението на ФИ по програмата се базира на териториален подход – регионален при структуриране на ФГР и териториален и пространствено ориентиран по отношение на допустимите инвестиции. Доколкото подходът е бил подходящ, може да се оцени по наблюдаваните резултати, свързани с темпа на договаряне, активност от страна на крайните получатели, съответно рискове за неусвояване на ресурса и типа дейности за подкрепа чрез финансови инструменти.

Резултатите до момента показват, че териториалното измерение на подхода не допринася съществено за постигане на поставените цели. Могат да се направят следните основни констатации:

- Създаването на отделен фонд за Столична община към момента не оправдава първоначалните анализи и целта на създаването на фонда, а именно да се заделени отделен ресурс поради очакван голям интерес от страна на крайните

⁴² “Отчетен период“ означава, по отношение на ФГР, тримесечен период, завършващ съответно на 31 март, 30 юни, 30 септември и 31 декември включително, като първия Отчетен период започва на датата на подписване на ОС, а последния Отчетен период приключва на Датата на прекратяване

⁴³ Годишен доклад за изпълнение на ОПРР 2014-2020 г. за 2019 г., стр.78

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

получатели на подкрепа от района, така че да се защитят интересите на останалите региони от страната. Активността и нагласата на Столична община към използване на ФИ и по двете приоритетни оси е ниска и рискът от неусвояване на предвидените ресурси остава значителен, независимо от усилията на финансовия посредник. Интересът на Столична община, вероятно на базата на опита с JESSICA, е силно надценен. Не е отчетена и възможността на общината за ползване на алтернативни източници на финансиране като собствени средства или необезпечен кредитен ресурс от ЕИБ по сключено рамково споразумение;

- При сравнително хомогенни инвестиции правилата за кандидатстване и условия следва да бъдат еднакви. В този случай, териториалният подход води до по-голяма сложност, свързана с общото управление на средствата;
- От друга страна, при избор на един посредник за един фонд за градско развитие, всичко зависи от мотивацията и стила на работа. Възникването на непредвидими обстоятелства, може да доведе до забавяне на процеса на договаряне и невъзможност за постигане на целите.

Като цяло, с оглед натрупания моментен опит и някои добри практики в ЕС относно прилагане на ФИ, може да се препоръча преосмисляне на териториалния подход или неговото адаптиране през следващия програмен период в следните посоки:

- Поради значителните различия между района на столицата и другите райони на страната е необходимо подкрепата за София да бъде обособена, за да се осигури съотносимо и целенасочено финансиране за по-слабите икономически и по-слабо активни райони. Отделянето на подкрепата в нарочен фонд за София, обаче, не е обосновано поради ограничения ресурс. По-удачно е София да бъде включена в общ фонд за финансиране, заедно с другите общини, като с цел да се защитят по-слабо развитите общини и региони се постави таван на средствата за района на София. Този таван следва да се определи съобразно търсенето на подкрепа с ФИ в района от страна на крайните получатели.
- Обмисляне на териториално разделяне на подкрепата на базата на икономическата активност на районите, а не на географски признак.
- Обмисляне на възможността някои продукти, които не се влияят от териториални фактори да бъдат прилагани хомогенно на територията на цялата страна.

Прилагането на подход, базиран само на активност на ФП и на крайните получатели “first come – first served” не е препоръчително, тъй като няма да допринесе за намаляване на териториалните дисбаланси, а ще ги задълбочи.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

ОВ2.2. Какъв е темпът на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР, в сравнение с финансовите инструменти по другите оперативни програми?

В рамките на Р. България, прилагането на финансови инструменти показва, че в реално изражение, най-значителен ресурс е договорен с крайните получатели по ОПРР 2014-2020. Договореният ресурс възлиза на близо 207,948 млн. лв., като това е над 2 пъти повече в сравнение с прилагането на финансови инструменти по ОПИК 2014-2020 и над 7 пъти над договорените средства по ОПОС 2014-2020. Финансовите посредници изпълняващи ФИ по ОПРР 2014-2020 са успели да договорят близо 58,9% от ресурса, предвиден за подкрепа с финансовите инструменти по оперативната програма. Темпът е с 29,3 пр. п. над средната стойност за страната и 11,3 пр. п. над договорените по ОПРЧР 2014-2020 г. При останалите програми прилагащи финансови инструмент, темповете на договаряне са значително под постигнатите стойности по ОПРР 2014-2020. По отношение на платените средства към крайните получатели, спрямо договорените средства с финансовите посредници най-висок е дела на разплатени средства по ОПРЧР 2014-2020 (47,4%) и ОПРР 2014-2020 г. (28,6%), при среден процент от 17,5%. Делът на реално разплатените средства спрямо договорените с крайните получатели по ОПРР 2014-2020 е с 10,8 пр. п. под средните за страната, като по слаби нива се отчитат единствено по програма ОПОС 2014-2020 г. – 10,5%.

Темпът на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 изостава значително от средните стойности при сходни оперативни програми в ЕС. По отношение на договорените средства, към края на 2020 г., средните темпове договаряне с крайните получатели по трите фонда за градско развитие по ОПРР 2014-2020 изостават с близо 53 пр. п. спрямо средната стойност (85,8%), по отношение на изследваните оперативни програми. При показателят, „дял на платените средства към крайните получатели спрямо договорените с Финансовите посредници“ се отчита изоставяне с 36,1 пр. п. под средните стойности (48,1%). В края на 2020 г., по-добра изглежда ситуацията по отношение на разплатените средства спрямо договорения ресурс. Постигнатите резултатите са близки до средната стойност, като изоставането е в рамките на 8,5 пр. п. Постигнатите резултати, са свързани с повишаване на темпа на разплащането през 2020 г., като това се дължи главно на изплатени суми към частни компании и общински предприятия, които сравнително по-бързо усвояват ресурсите.

Настоящият раздел съдържа кратък преглед на прилагането на финансови инструменти в рамката на подкрепата по ЕСИФ в програмния период 2014-2020 г. и опита в прилагането на финансови инструменти по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.

В периода 2014-2020 г., рамката на ЕС относно прилагането на финансови инструменти беше разширена и адаптирана с цел да насърчи по-широкото и засилено използване на финансовите инструменти. Приетата законодателна и политическа рамка не поставят условия по отношение на подкрепяните сектори, бенефициенти, видове проекти и дейности⁴⁴ и съдържа ясни правила, които да позволят по-доброто

⁴⁴ чл. 37 на Регламент 1303/2013

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

счетаване на финансовите инструменти с други форми на подкрепа, и по-специално с безвъзмездни средства. Адаптирането на финансовите инструменти към специфичните нужди на регионите и техните целеви получатели, цели да позволи по-широк кръг от социално-икономически субекти да получат подкрепа.

Сравнението при прилагане на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 г., разглежда два отделни разреза - изпълнението на ФИ по ОПРР 2014-2020 г. и прилагането на ФИ на национално и на европейско ниво. И в двата случая, резултатите следва да се разглеждат като информативни и условни, поради специфичните изисквания и крайни получатели, видът и типа на финансовите инструменти и на предлаганите продукти, техният териториален обхват и характера на мерките и дейностите, които се подкрепят чрез финансови инструменти.

На национално ниво, са използвани данните предоставени от ФМФИБ по отделните оперативни програми и финансови данни към 31.08.2022 г. На европейско ниво, използваните данни се отнасят към 31.12.2020 г., въз основа на предоставена информация от съответните УО⁴⁵.

Същевременно, за да бъде оценката максимално коректна, са дефинирани допълнителни показатели, измерващи напредъка по прилагане на финансовите инструменти на национално и европейско ниво и позволяваща сравнение с темповете на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020. В тази връзка, е поставен фокус върху няколко конкретни показателя, които да измерят темпа на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020, в сравнение с други оперативни програми. Тези показатели са:

- Дял на договорените ресурси с крайните получатели спрямо договорените средства с Финансовите посредници;
- Дял на платените средства спрямо договорените ресурси към крайните получатели.
- Дял на платените средства към крайните получатели спрямо договорените с Финансовите посредници;

Сравнение на темпа на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 г. и другите оперативни програми в Р. България

В Р. България заделеният ресурс за финансови инструменти възлиза на 10% от общото финансиране чрез ЕСИФ, при средно около 9% за ЕС⁴⁶. За управлението на ФИ по всички оперативни програми, през 2015 г. е създаден Фонд мениджър на финансови инструменти в България ЕАД (ФМФИБ)⁴⁷. Към 31.08.2022 г. Фондът има подписани споразумения за управление на финансови инструменти с шест програми на обща стойност 1,275 млрд. лв., като с договорените средства с финансовите посредници

⁴⁵ В съответствие с член 46 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета (CPR), Регламент за изпълнение (ЕС) № 821/2014 на Комисията и регламенти за отделните фондове.

⁴⁶ Financial instruments under the European Structural and Investment Funds Summaries of the data on the progress made in financing and implementing the financial instruments for the programming period 2014-2020 in accordance with Article 46 of Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council, Situation as at 31 December 2020, European Union, 2021

⁴⁷ Фонд на фондовете е създаден с разпореждане на Министерски съвет от 22 юли 2015 г. с цел управление на средствата, предвидени за финансови инструменти по Оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, през програмен период 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

възлизат на 1,183 млрд. лв. Следващата таблица дава информация за договорените финансови инструменти по конкретните програми и етапа на тяхното прилагане.

Таблица 17: Финансови инструменти управлявани от ФМФИБ, договорени средства с УО и ФП, в млн. лв. към 31.08.2022 г.

Оперативна програма / Финансови инструменти	Договорени средства с УО	Договорени средства с ФП	Финансов продукт	Етап
ОБЩО СРЕДСТВА ЗА ФИ 2014-2020	1 275,122	1 183,339		
ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.	559,620	536,879		
Фонд за ускоряване и за начално финансиране	147,910	138,658	Капиталов	Финансиране към крайни получатели
Фонд за рисков капитал	67,232	65,140	Капиталов	Финансиране към КП
Фонд Мецанин/Растеж	78,233	75,299	Капиталов	Избор на ФП
Портфейлни гаранции с таван на загубите за COVID Програма „Възстановяване“	166,246	167,606	Гаранции	Финансиране към КП
Портфейлни гаранции с таван на загубите (ПОБ)	100,000	90,176	Гаранции	Финансиране към КП
ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	369,747	353,300		
ФГР Северна България	136,544	130,400	Кредити и вградени гаранции	Финансиране към КП
ФГР Южна България	141,795	135,500	Кредити и вградени гаранции	Финансиране към КП
ФГР София	91,408	87,400	Кредити и вградени гаранции	Финансиране към КП
ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.	266,737	224,960		
Финансов инструмент – сектор „Води“	266,737	224,960	Кредити и гаранции	Финансиране към КП

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

Оперативна програма / Финансови инструменти	Договорени средства с УО	Договорени средства с ФП	Финансов продукт	Етап
ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.	34,500	29,900		
Микрокредитиране със споделен риск	28,370	23,900	Кредити	Финансиране към КП
Гаранции за микрокредитиране	6,130	6,000	Гаранции	Финансиране към КП
Програма за развитие на селските райони	39,117	38,300		
Кредити за бизнеса в селските райони	39,117	38,300	кредити и гаранции	Подписване на ОС с ФП
Програма за морско дело и рибарство	5,402	0,000		
Кредити и гаранции в сектор „Рибарство“	5,402	0,000	кредити и гаранции	Подготовка

Източник: ФМФИБ, <https://www.fmfib.bg/>

Видно от представените данни, към момента в етап на изпълнение са финансови инструменти по пет оперативни програми, като при Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г. прилагането на финансовите инструменти все още не е стартирало. Най-голям ресурс е предвиден по ОПИК 2014-2020 (559,620 млн. лв.) и ОПРР 2014-2020 (369,747 млн. лв.). Най-малкият реално стартирал ФИ е по ОПРЧР 2014-2020, където прилаганите финансови продукти са кредити и гаранции. Ресурсът по програмата в размер на 34,5 млн. лв. е разпределен към две микро финансиращи институции и две банки. Големите търговски банки участват към момента през създадените по инициативата JESSICA през предходния програмен период и по ОПРР 2014-2020 фондове за градско развитие ФИ за микрокредити и гаранции по ОПРЧР 2014-2020 и Гаранционните ФИ по ОПИК 2014-2020 за справяне с кризата с КОВИД - 19 и по ОПОС 2014-2020 в сектор „Води“.

Реалното изпълнение на стартиралите финансовите инструменти по отделните оперативни програми е показано в следващата фигура.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

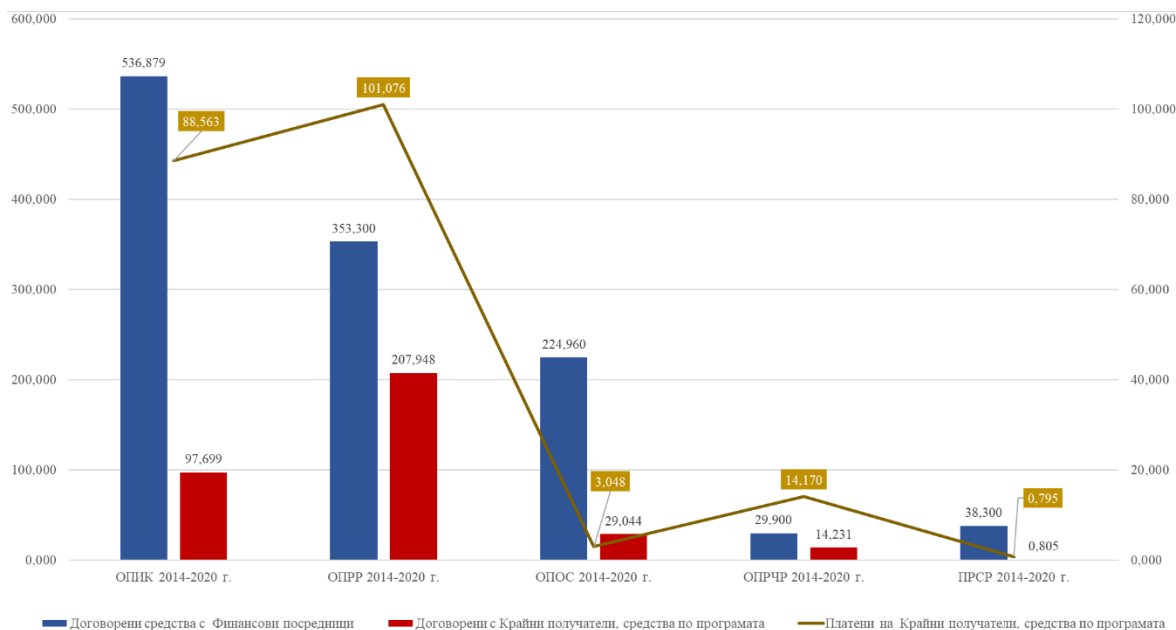

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 11: Реално изпълнение на финансовите инструменти в Р. България към 31.08.2022 г., в млн. лв.

В реално изражение, данните показват, че най-значителен ресурс е договорен с крайните получатели по ОПРР 2014-2020, които възлизат на близо 207,948 млн. лв., като това е над 2 пъти повече в сравнение с изпълнението на финансови инструменти по ОПИК 2014-2020 и над 7 пъти над договорените средства по ОПОС 2014-2020. С оглед приближаване края на периода и изискването за 100% усвояване на ресурса отделен за финансови инструменти до 2023 г., оценката на приноса на отделените оперативни програми спрямо общия договорен размер с финансовите посредници илюстрира, макар и условно, напредъкът по отделните програми.

Резултатите показват, че общо 29,5% (349,728 млн. лв.) са ангажирани с крайните получатели, а реално изплатените суми са 207,651 млн. лв. (17,5%) от общо договорените средства с ФП. На този фон, приносът на ОПРР 2014-2020 възлиза на 207,948 млн. лв. или близо 59,5% от всички договорени средства с крайните получатели и 48,7% (101,076 млн. лв.) от общият размер на платените средства към крайните потребители.

Макар това сравнение да е условно и да зависи както от предвидения размер за финансови инструменти по отделната програма, така и от характера на дейностите и размера на инвестиции, приносът илюстрира темпа на изпълнение на ФИ по ОПРР 2014-2020 г. в сравнение с останалите оперативни програми в страната. Резултатите са показани в следващата таблица.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

Таблица 18: Принос на Оперативните програми спрямо договорените средства с ФП, към 31.08.2022 г., в %

Оперативна програма	Договорени средства с крайните получатели (%)	Платени средства на крайните получатели (%)
ОПИК 2014-2020 г.	8,3	7,5
ОПРЧР 2014-2020 г.	1,2	1,2
ОПРР 2014-2020 г.	17,6	8,5
ОПОС 2014-2020 г.	2,5	0,3
ПРСР 2014-2020	0,1	0,1
ОБЩО	29,6	17,5

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

За да се определи напредъка в изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 са използвани изведените три показателя.

А. Дял на договорените ресурси с крайните получателите спрямо договорените средства с Финансовите посредници

Налице са значими различия по отношение на дела на средствата предоставени на финансовите посредници и дела, на тези, които са договорени с крайните получатели по отделните програми прилагачи финансови инструменти. Към края на месец август 2022 г., финансовите посредници, изпълняващи ФИ по ОПРР 2014-2020 са успели да договорят близо 58,9%, от ресурса предвиден за изпълнение на финансовите инструменти по оперативната програма. Това е с 10 пр. п. над договорените средства в края на 2021 г. и близо 50% над средната стойност за страната. При останалите оперативни програми, прилагачи финансов инструмент, темповете на договаряне са значително под постигнатите стойности по ОПРР 2014-2020, като единствено договарянето по ОПРЧР 2014-2020 (47,6%) е над средните равнища постигнати на национално ниво. Следващата фигура показва темпа на договаряне с крайните получатели по отделните оперативни програми, прилагачи финансови инструменти през програмния период 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

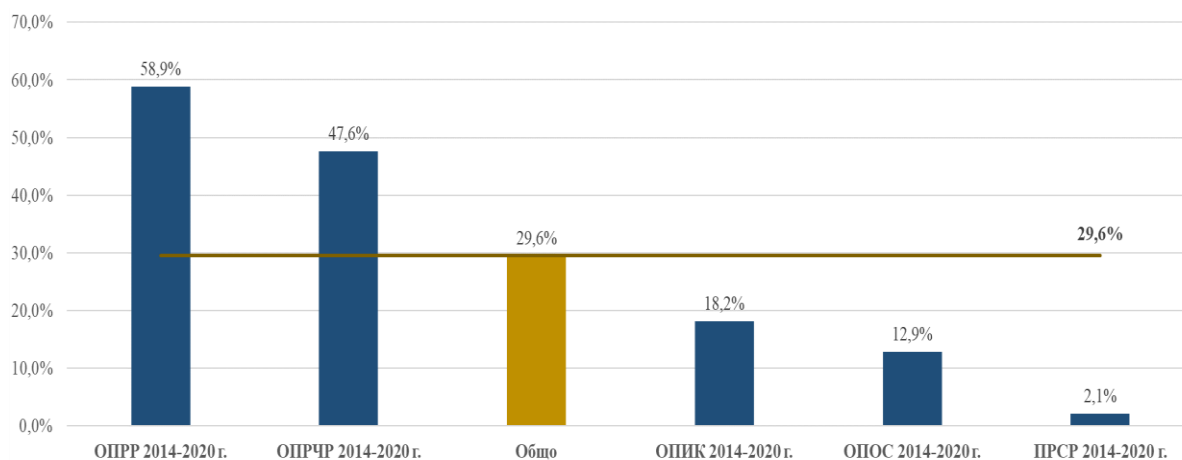

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 12: Дял на договорените средства с крайните получатели спрямо договорените средства с финансовите посредници към 31.08.2022 г., в %

Няколко фактора могат да бъдат изтъкнати за значително по-високите темпове на договаряне на средства с крайните получатели по ОПРР 2014-2020 г. в сравнение с останалите програми.

- 1) Обхват на крайните получатели и специфика на интервенциите – програмните дейности са насочени главно към инфраструктурни интервенции към градска среда, културна инфраструктура и културно-историческо наследство, в които основна роля имат местните власти.
- 2) Наличие на предварително дефинирани проекти по ПО1 – подкрепата е насочена към широк набор от допустими инвестиции в рамките на зоните на въздействие на съответните ИПГВР, като част от проектите са конкретизирани в Инвестиционната програма съобразно определения бюджет на съответния градски център. В програмата има възможност за включване на инвестиционни проекти, които ще се реализират чрез комбинирано финансиране (БФП+ФИ), като за местните власти, това включва приоритетно проекти в сферата на културната инфраструктура.
- 3) Натрупаният опит в рамките на изпълнение на инициатива JESSICA през периода 2007-2013 г.
- 4) Задължително използване на финансови инструменти по определени операции - макар това да е спорна практика, задължителното използване на финансови инструменти в области с традиционен интерес за подкрепа чрез средства от ЕС, като културна инфраструктура (ПО1) и културно-историческо наследство (ПО6), спомага за по-високо ниво на договаряне на средствата отделени за финансови инструменти.

Тези фактори спомагат за първоначалното натрупване на списък от проекти, подходящи за финансиране чрез финансови инструменти и улеснява работата на избраните финансови посредници.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

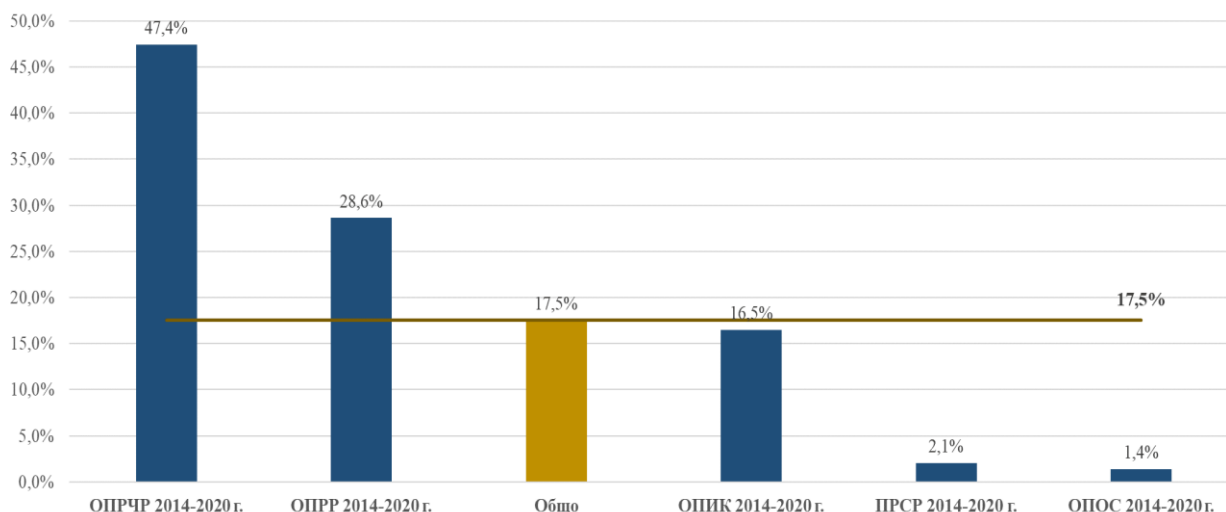

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Б. Дял на платените средства към крайните получатели спрямо договорени с Финансовите посредници

По отношение на платените средства към крайните получатели спрямо договорените средства с финансовите посредници най-висок е дела на разплатени средства по ОПРЧР 2014-2020 (47,4%), което се дължи както на характера на финансираните проекти (времево изпълнение), така и на по-малкия размер на отделения ресурс. Все пак, постигнатите резултати към момента показват, че плащанията към крайните получатели по ОПРР 2014-2020 са с 11,1 пр. п. над средните за страната и с 12,1 пр. п. по отношения на извършените плащанията по ОПИК 2014-2020, спрямо определения размер на финансовите инструменти. Най-ниски са нивата по ОПОС 2014-2020, където плащанията към крайните получатели са нива от едва 1,4% спрямо разполагаемия ресурс от ФП. Постигнатият темп на плащания към крайните получатели спрямо договорения ресурс с финансовите посредници по отделните програмите е показан в следващата фигура.

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 13: Дял на платените средства на крайните получатели спрямо договорените средства с финансовите посредници към 31.08.2022 г., в %

В. Дял на платените средства спрямо договорените ресурси към крайните получатели.

Независимо от по-високите нива на договаряне с крайните получатели по ОПРР 2014-2020, делът на реално разплатените средства спрямо договорените с крайните получатели е с 10,8 пр. п. под средните за страната. Още по значителна е разликата спрямо ОПИК 2014-2020 и ОПРЧР 2014-2020, където нивата на плащанията към крайните получатели са близки до договорените средства. Данните показват, че единствено по ОПОС 2014-2020, изплатените средства спрямо договорените с

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

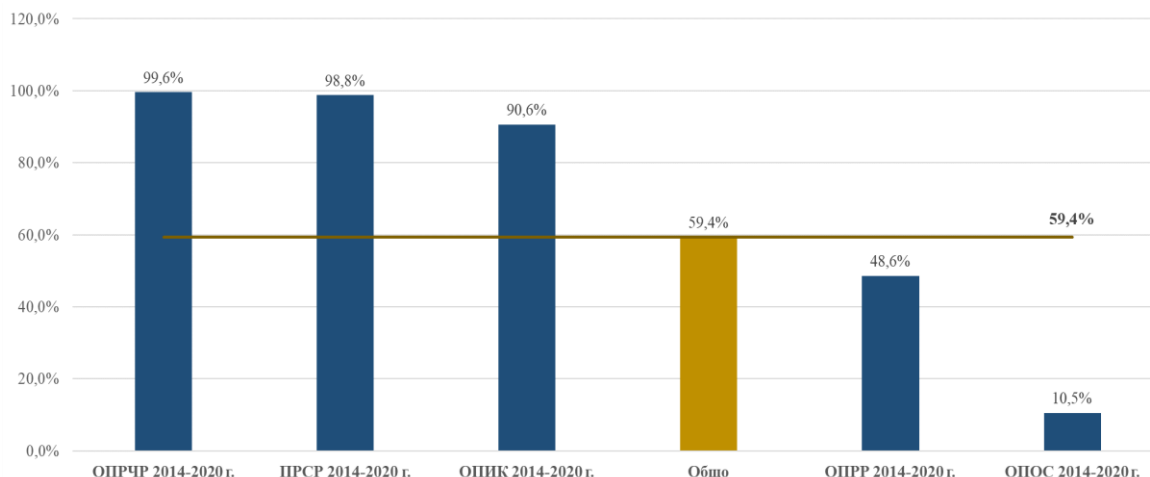

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

крайните получатели са с 38,1 пр. п. по-малко спрямо постигнатите резултати по ОПРР 2014-2020. Данните са илюстрираните в следващата фигура.

Налице са няколко причини, които определят по-ниските нива на реално изплатени

Източник: ФМФИБ, собствени изчисления

Фигура 14: Дял на реално платените средства спрямо договорените средства с крайните получатели към 31.08.2022 г., в %

средства към договорените средства по ОПРР 2014-2020 както по отношение на средните за страната, така и спрямо ОПРЧР 2014-2020 и ОПИК 2014-2020. Тези причини, често са взаимосвързани, като основните са:

1) Характерът на подкрепяните дейности по ОПРР 2014-2020

Програмата подкрепя инфраструктурни мерки, които по своята същност изискват по-дълъг хоризонт на изпълнение, особено при проекти, където строително-монтажните работи, се осъществяват посредством процедура за инженеринг⁴⁸.

Към тази причина спадат и допълнителни два фактори, които често водят до времево забавяне в изпълнението на проектите, респективно при извършване на плащания към крайните получатели:

- *Приложимото законодателство по отношение на възлагането на обществени поръчки* при проекти реализирани от публичните власти, които прилагат нормите на Закона за обществени поръчки. Времето за подготовка, провеждане, избор на изпълнител и сравнително честите обжалвания на процедурите допълнително забавят стартирането на строително-монтажните дейности.
- *Съгласувателни процедури* – основен фактор при реализация на проекти свързани с културно-историческо наследство (ПО6), където спецификата на проектите, изискват задължителните съгласувателни процедури с НИНКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект.

2) Изискванията при комбинираната подкрепа (БФП+ФИ)

⁴⁸ Процедура за инженеринг включва проектиране, строителство и авторски надзор

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Изпълнението на проекти при комбинирана подкрепа по ОПРР 2014-2020 се реализира основно в рамките на две операции. Това предполага, наличието на времева разлика между одобрението на проекта от страна на ФИ и УО на програмата, което се отразява върху съотношението между договорени средства по ФИ и разплатени. Допълнителни фактори, които водят до пониските нива на разплащания са свързани с условията при комбинирана подкрепа. Съгласно условията с БФП се финансират само разходи за СМР и по изключение за доставка на оборудване/обзавеждане, а с ФИ останалите разходи (публичност, човешки ресурси, строителен надзор и др.). Някои от тези разходи се извършват както паралелно със строителството, така и след неговото приключване и допълнително забавят плащанията към крайните получатели. Освен това междинни плащания са възможни само при издаден акт 15 за всички обекти, които са подкрепени.

Темп на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 г. в сравнение със оперативни програми за регионално развитие в ЕС

Тъй като, в рамките на ЕС, финансови инструменти се предлагат от 839 специфични фондове⁴⁹, за да се осигури максимална база за сравнение е извършен допълнителен преглед и синтезиране на данните, в следните аспекти:

- Идентифицирани са финансови инструменти осигуряващи сходна и/или аналогична подкрепа на мерки и дейности – основно насочени към градско развитие, в т.ч. подкрепа на градската мобилност и съхранение на културното наследство;
- ЕФРР, като фонд осигуряващ финансирането от страна на конкретната програма;
- Вид на предлаганите финансови продукти – кредити и гаранции.

Следва да се има предвид, че сумата на финансовите инструменти не включва изрично всички дейности и операции, свързани с градско развитие. В някои страни дейности, например за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, които могат да се извършват в градска среда, са класифицирани под тематична цел 4. Същото е положението и по отношение на финансовите инструменти за регионално развитие, които е трудно да бъдат отделени от инструментите за градската среда, енергийната ефективност и др. В допълнение, при програмиране на оперативните програми за регионално развитие в ЕС се използват различни подходите – програми на национално ниво (напр. България) или на регионално ниво (напр. в Италия, Португалия, Франция, Великобритания и др.).

В тази връзка, за сравнение на темпа на изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 със оперативни програми за регионално развитие в ЕС са идентифицираните девет програми в три страни членки на ЕС, както е представено в таблицата по-долу.

⁴⁹

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-Financial-Instruments-Implementatio/dcsc-7x87>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

Таблица 19: Идентифицирани оперативни програми за регионално развитие прилагащи финансови инструменти в страни членки на ЕС

Страна	Наименование на програма	Уникален код на програмата	Финансов инструмент
Италия	Molise - ERDF/ESF	2014IT16M2OP001	Fondo rotativo per l'efficienza energetica degli edifici pubblici
	Marche - ERDF	2014IT16RFOP013	Fondo Energia e Mobilità - Artigiancassa Spa
Португалия	Alentejo - ERDF/ESF	2014PT16M2OP003	IFRRU 2020 IF Dívida
	Azores - ERDF/ESF	2014PT16M2OP004	
	Centro - ERDF/ESF	2014PT16M2OP002	
	Lisboa - ERDF/ESF	2014PT16M2OP005	
	Madeira - ERDF/ESF	2014PT16M2OP006	
	Norte - ERDF/ESF	2014PT16M2OP001	
Словения	EU Cohesion Policy - SI - ERDF/ESF/CF/YEI	2014SI16MAOP001	Posebni sklad - UR

Източник: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-Financial-Instruments-Implementatio/dcsc-7x87>

Данните са към 31.12.2020 г. и са отчетените данни от УО⁵⁰ на съответните оперативни програми по идентифицираните показатели.

А. Дял на договорените ресурси с крайните получатели спрямо договорените средства с Финансовите посредници

Данните показват, че при изследваните програми процеса на договаряне са значителни. При част от тях, договорените ресурси са значително над разполагаемите средства (виж следващата фигура). По отношение на средните темпове договаряне с крайните получатели, трите фонда за градско развитие по ОПРР 2014-2020 изостават с близо 52,9 пр. п. спрямо средната стойност (85,8%) от изследваните оперативни програми. Единствено при оперативна програма Azores - ERDF/ESF (Португалия) се наблюдава по-ниски нива на договорените средства, насочени към крайните получатели.

⁵⁰ В съответствие с член 46 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета (CPR), Регламент за изпълнение (ЕС) № 821/2014 на Комисията и регламенти за отделните фондове.

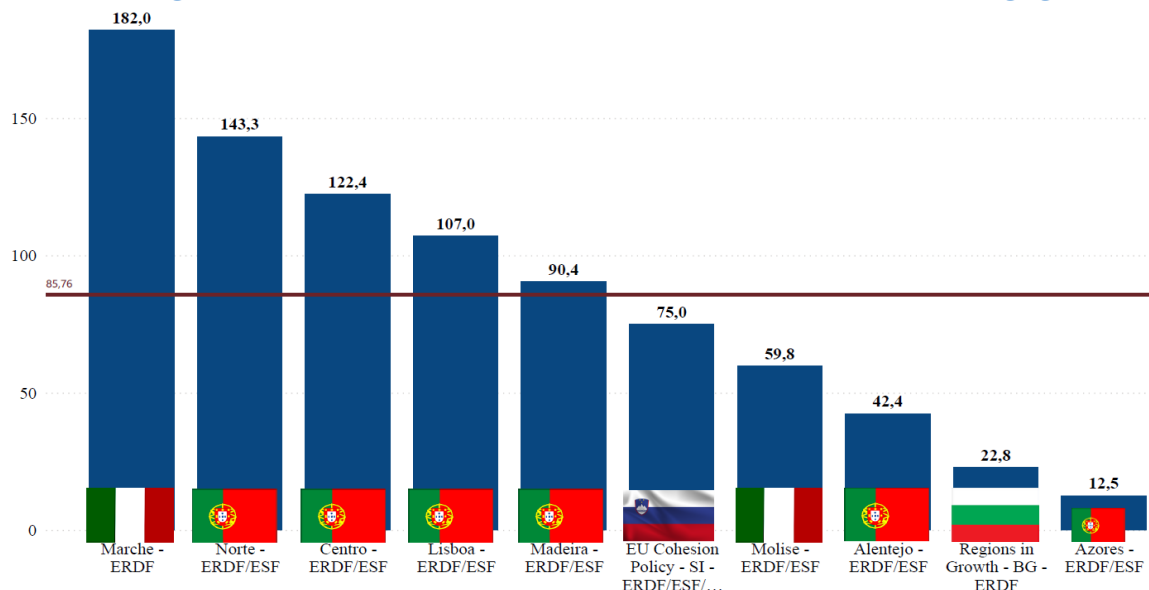
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-Financial-Instruments-Implementatio/dcsc-7x87>, собствени изчисления

Фигура 15: Дял на договорените ресурси с крайните получатели спрямо договорени средства с ФП, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие

Б. Дял на платените средства към крайните получатели спрямо договорените с Финансовите посредници

Данните по отношение на платените средства към крайните получатели, следват логиката на процента на договаряне. Независимо, че средните темпове на разплащане към крайните получатели при три регионални фонда в България е под средните стойности, разлика е 36,1 пр. п. по-ниска. Сред основните фактори за по-ниските нива, могат да се изтъкнат спецификата на крайните получатели по трите фонда (основно местни власти), законовите изисквания за провеждане на обществените поръчки, проектната готовност при част от получателите на подкрепа и ниската степен на разплащане по ПОБ. Не на последно място, разликата се дължи и на условията и изискванията за извършване на плащания към крайните получатели, които са разгледаните по горе. Повечето крайни получатели на подкрепа по ОПРР 2014-2020 са публични субекти, които разходват средства, съгласно Закона за обществените поръчки, което забавя темповете на разплащане. Освен това при тях делът на ФИ в общата стойност на проектите е малък и се усвоява обикновено към края на реализирането на проектите.

Информацията по отделните програми показва, че когато финансирането е в рамките на една операция и насочено към субекти различни от публични власти, се постига по-висока времева ефективност не само в процеса на договаряне, но и на усвояване на ресурсите. Данните по отделните оперативни програми са представени в следващата фигура.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

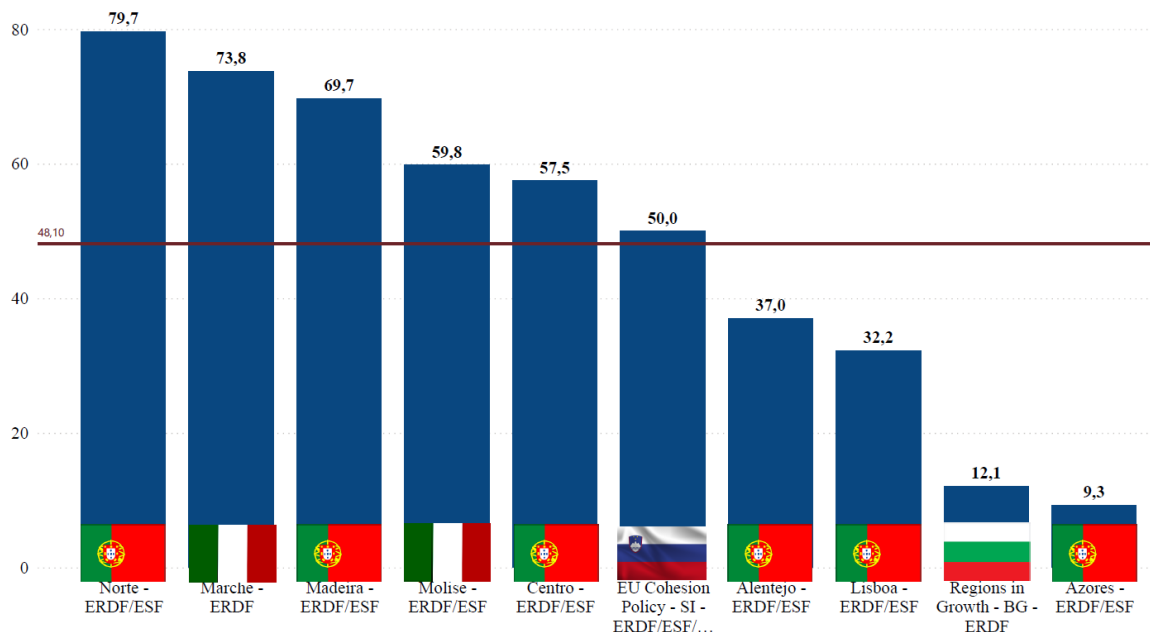

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-Financial-Instruments-Implementatio/dcsc-7x87>, собствени изчисления

Фигура 16: Дял на платените ресурси към крайните получатели спрямо договорени средства с ФП, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие

В. Дял на платените средства спрямо договорените ресурси към крайните получатели

Данните показват по-добро позициониране на ОПРР 2014-2020 по отношение на дела на разплатените средства спрямо договорения ресурс, спрямо предходните показатели. Постигнатите резултатите са близки до средната стойност, като изоставането е в рамките на 8,5 пр. п. това се дължи на повишения темп на разплащането през 2020 г., главно на изплатени суми към частни компании и общински предприятия, които сравнително по-бързо усвояват ресурсите. От идентифицираните оперативни програми единствено Molise - ERDF/ESF е постигнала 100% разплащане към крайните получатели, което се дължи и на по-ниския договорен ресурс.

Сравнителния анализ показва, че програмите, при които се отчитат най-високите нива на ангажиран ресурс от крайните получатели, са постигнали по-нисък дял на разплащания. Получените резултатите са показани в следващата фигура.

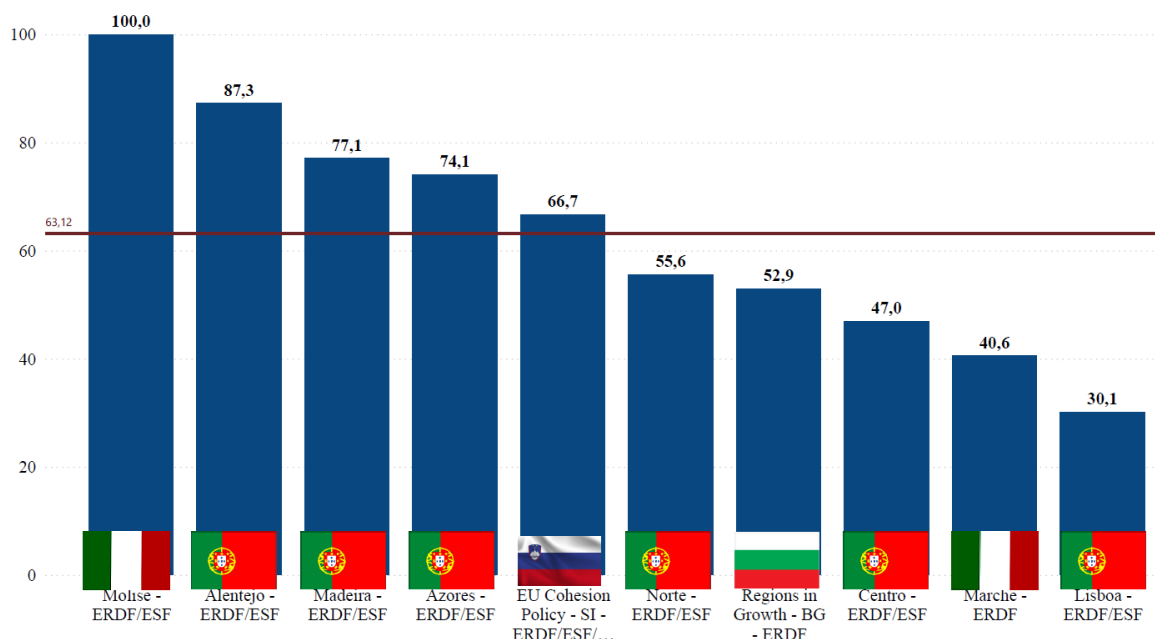
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Източник: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-Financial-Instruments-Implementatio/dcsc-7x87> , собствени изчисления

Фигура 17: Дял на платените ресурси спрямо договорени средства към крайните получатели, сравнителните данни по отделните оперативни програми за регионално развитие

ОВ2.3 Какви са външните фактори, които влияят върху изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 и в каква степен?

Редица фактори оказват влияние върху изпълнението на ФИ по ОПРР 2014-2020. Основните сред тях са: пандемията с КОВИД-19; непоследователност на политиката за прилагане на финансови инструменти, което води до конкурирането им с традиционното публично финансиране с безвъзмездни средства; липса на проектна готовност, специфични изисквания при подготовката на проектите, свързани с културно-историческото наследство; липсата на опит от страна на крайните получатели; атрактивност на продуктите, предлагани от ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020 в сравнение с аналогични продукти на международни финансови институции и други традиционни кредитори на общинско ниво. Допълнителен фактор, който се прояви през втората половина на 2021 г., е свързан с рязкото повишение на цените на строителни материали, което наложи преразглеждане на количествено стойностните сметки от страна на крайните получатели и забави допълнително процеса на избор на изпълнител за извършване на СМР.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Няколко фактора имат отношение към прилагането на финансовите инструменти и са в основата на риска от неизпълнение на задължението до 31 декември 2023 г. да се осигури разплащане на пълния размер на предоставените средства по Заемните лимити по ПО1 и ПО6. Тези фактори са както следва:

Въведеното извънредно положение връзка с разпространението на епидемията от КОВИД-19 и продължаване на здравната криза

Неочакваната криза, породена от епидемията с КОВИД-19, води до намаляване на инвестиционната активност и нагласите на очерталите се основни крайни получатели, в лицето на местните власти. Проведеното анкетно проучване през месец октомври-ноември 2020 г. сред общинската администрация потвърждава направената констатация. Близко 62% от включили те се общини са на мнение, че ситуацията с КОВИД-19 ще се отрази върху техните планове за използване на ФИ.

31. В какво би се изразило очакваното въздействие от КОВИД – 19 за Вашата институция / организация ?

(възможен е повече от един отговор)

Източник: Собствено проучване, като част от предварителната оценка на прилагане на ФИ в рамките на ПРР 2021-2027 г.

Фигура 18: Мнение на общините, относно очаквано въздействие на пандемията от КОВИД-19

Кризата се отразява крайно неблагоприятно върху изпълнение на приходната и разходната част на бюджетите⁵¹ на общините. Това предполага формирането на сериозен дефицит по общинските бюджети в края на финансовата година, и риск за някои общини да попаднат по ограничения касаещи общинския дълг и/или да попаднат в затруднения (съгласно чл. 130а от ЗПФ), което води до преприоритизация на нуждите и намаляване инвестиционните разходи.

⁵¹ Допълнителните (нови и непланирани) разходи на общините във връзка с извънредното положение, както и изменението в структурата на разходите за местни дейности и дофинансиране на делегираните от държавата дейности.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

В допълнение, кризата оказва сериозно влияние и върху туризма, което в средносрочен план се очаква да окаже и сериозно влияние върху планираните приходи по финансираните проекти по ПОБ и невъзможност за покритие на разходите по главницата и лихвите от приходите, генерирани от проектите.

В отговор на пандемията, финансовото споразумение между УО на ОПРР 2014-2020 и ФМФИБ е променено през септември 2020 г. като се предоставят възможности за обратно кредитиране, намаляват се изискванията за собствено участие, облекчават се условията за доказване на обезпечения и се предоставят по-големи възможности за финансиране на проекти изцяло със средства, привлечени от Фондовете за градско развитие както за осигуряване на собствения принос на бенефициенти по програмата, подкрепени с БФП, така и финансиране с ФИ на проекти на общини, общински дружества и други публични субекти (театри, музеи и др.), включително проекти от резервните списъци в инвестиционните програми на общините, които не са финансирани с БФП по ОПРР 2014-2020 и други проекти, включени в ИПГВР.

Непоследователност на политиката за прилагане на финансови инструменти в страната/ Конкуренция с традиционното публично финансиране с безвъзмездни средства

Налице е несъгласуваност по отношение на националната политика при предоставянето на подкрепа с БФП и ФИ. Налице са ситуации, при които съществува достъп до финансиране както с БФП така и с ФИ за едни и същи мерки. По отношение на ФИ по ОПРР 2014-2020 това е налице при подкрепата за студентски общежития и частично за мерките на енергийна ефективност. Остават неясни мотивите защо мерките за енергийна ефективност в еднофамилните жилищни сгради е планирано да се подкрепят чрез ФИ, а при многофамилните сгради, чрез БФП.

Законови изисквания за проектите по ПО 6

Спецификата на проектите по ПОБ, изискващи задължителните съгласувателни процедури с НИНКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект и приложимите правила за държавни помощи, предопределят по-дълго време за подготовка. Данните за изпълнението на проектите показват значимо забавяне в процеса на изпълнение, като към момента пет от крайните получатели са поискали удължаване на проектите, като с оглед статуса на изпълнение следва да се обмисли увеличаване на срока на изпълнение и на останалите проекти.

Като цяло, проектите по ПОБ от гледна точка на прилагане на ФИ са изключително трудни. Одобрението на проектите преминава през задължителни обществени обсъждания. Кандидатстването на едно гише за БФП и ФИ е частично улеснение за крайните получатели, тъй като на практика се преминава през две операции и два договора – за ФИ и БФП.

Ограниченията за общинския дълг

Законът за публичните финанси налага фискални правила и ограничения, касаещи общинския дълг. Съгласно чл. 32. ал. (1) от Закона, общинския дълг не може да надвишава 15% от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината. С промените на закона, през 2020 г. общините могат да поемат дълг извън ограниченията по чл. 32, ал. 1 от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Закона за публичните финанси чрез заеми, предоставени им от финансови посредници в изпълнение на финансов инструмент, управляван от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ – ЕАД, като годишният размер на плащанията на общината за всяка година по всички видове заеми, без тези по ал. 3, по чл. 81, ал. 4 и по чл. 32, ал. 5 от Закона за публичните финанси, и без плащанията по ЕСКО договорите по ал. 1, не може да надвишава 18% от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината. Независимо от промените в законодателната база, някои от общините са предпазливи при поемане на нов дълг.

Проблема допълнително се усложнява и от условията и изискванията за авансово и междинно плащане залегнали в АДБФП. Тези условия принуждават част от крайните получатели да търсят алтернативно финансиране, в т.ч. чрез нови кредитите.

Липса на проектна готовност и опит от страна на крайните получатели

Липсата на разработени и готови за реализиране проекти създава пречки при коректното и точно формиране на инвестиционните разходи. Част от общините се възползват от възможността да кандидатстват без готови технически проекти, изтегляйки дейността в рамките на проекта под формата на инженеринг. На етап подготовка на проекта и оценката му от Финансови посредник и УО на ОПРР 2014-2020, по които строителството/реконструкцията/ремонта е предвидено да се изпълнява под формата на инженеринг е много трудно да се разграничават в детайли разходите за строителните дейности, така че да се определи даден разход с какъв източник на финансиране да се покрие предвид, че се кандидатства с окрупнено КСС, изготвено на база обяснителна записка.

Допълнително затруднение се явява и липсата на опит при изготвяне на финансов анализ необходим при кандидатстване пред ФП.

Атрактивност на финансовите инструменти и закъснения при структурирането

Структурирането на инструментите отнема много време. Инструментите са факт едва в края на 2019 г., а инструментът за подкрепа за енергийна ефективност при еднофамилни жилищни сгради все още се структурира. Забавянния се получават и при изменения на Оперативните споразумения с ФГР. Продължителните преговори не само по структуриране, но и по изменение на Оперативните споразумения с ФП е допълнителна причина, възпрепятстваща напредъка.

Въпреки, че предлаганите финансови инструменти, потенциално имат по-ниски лихвени проценти, те не са достатъчно атрактивни за всички потенциални крайни получатели (виж фигурата по-долу).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

	Count	% of responses	%
Налично е безвъзмездно финансира на национално и европейско ниво, което отговаря на нашите приоритети и нужди	9		29%
Сложна административна процедура	3		10%
Нормативни и регулаторни ограничения	4		13%
Не ни е било необходимо	7		23%
Имаме възможност да посрещнем нуждите си от финансиране по друг начин	1		3%
Условията предоставяни от Финансовите посредници не са благоприятни за нашата институция / организация;	3		10%
Предлаганите финансови продукти не са съобразени с нуждите и очакванията на нашата институция / организация	3		10%
Използваме други източници за осигуряване на нужното финансиране	6		19%
Друго, моля уточнете	9		29%
	45		

Източник: Собствено проучване, като част от предварителната оценка на прилагане на ФИ в рамките на ПРР 2021-2027 г. При „Друго, моля уточнете“ отговорите включват: късно стартиране на инструментите; общинските администрации тепърва опознават инструментите; в процес на кандидатстване сме; ползваме ФИ и въпросът не е относим към нас.

Фигура 19: Отговор на общините на въпрос „Ако Вашата институция/организация не е използвала ФИ по ОПРР 2014-2020 г., моля посочете причините?“

Съществуват утежняващи условия като такси за кандидатстване и управление, които са оферирани в офертите от ФП към ФМФИБ. Редица други условия като срокове на продуктите, гратисни периоди, обезпечение и отчитане също могат да бъдат облекчени с цел увеличаване привлекателността на инструментите за крайните получатели. Резултатите от проучването, проведено сред общини, ползващи ФИ показват, че 94% от местните власти, са използвали ФИ, заради изискванията на съответната процедура за подкрепа с БФП, като част от тях са имали и алтернативни източници за осигуряване на допълнителното финансиране.

Сложната административна процедура, включително при докладване на изпълнението и условия, които не отговарят на нуждите и очакванията, са сред причините, които намаляват привлекателността на предлаганите продукти.

Показателно за вижданията на публичните власти за ползване на ФИ са и техните нагласи за тяхното използване през периода 2021-2027. Резултатите от проучването са показани в следващата фигура.

Допълнителни причини изтъкнати от местните власти, са свързани с възможността за използване на други (алтернативни) източници за осигуряване на финансиране по линия на европейски институции – ЕИБ, ЕБВР. И двете институции предлагат финансови продукти, за сходни сектори/дейности предлаганите от трите регионални фонда, осигурявайки нужното финансиране в съчетание с техническа помощ на принципа на „едно гише“, с по-опростени процедури за кандидатстване и изпълнение. Предлаганите продукти дават възможност и за покритие на недопустими разходи, като и двете институции имат възможности и проявяват по-голяма гъвкавост по отношение на обезпечение и матуритет. През периода 2014-2020 г., наличните данни

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

показват, че са финансирани няколко проекта, попадащи в обхвата на подкрепа по ОПРР 2014-2020 с ФИ:

- Община София – одобрен заем от ЕБВР в размер на 14,7 милиона евро на "Столичен електротранспорт" ЕАД, които е използван за финансиране на подобряването на автобусния парк и изграждане на зарядни станции, както и свързаните с тях резервни части и услуги.
- Община София - Размерът на отпуснатия кредит от ЕИБ е 50% от стойността на проекта (80 млн. евро), използван за закупуване на нов подвижен състав и за развитието на системата за управление на трафика на Столична община.
- Община Варна – заем от ЕБВР в размер на 10 милиона евро за град Варна за финансиране на инвестиции в интегрирана инфраструктура, включително техническа помощ.

Данните сочат, че финансираните проекти от двете институции са по-атрактивни предимно за големите общини, което частично може да обясни и демонстрираната до момента, ниска активност от Столична община, при кандидатстване със самостоятелни проекти.

На национално ниво, предлаганите финансови инструменти се конкурират и с продуктите предлагани по линия на Фонд ФЛАГ, които не само се явяват по-разпознаваеми и с по-ниска бюрократична сложност, но и дават възможност средствата да бъдат използвани за осигуряване на „мостово“ финансиране на общините, от което публичните власти се нуждаят при по-висока стойност на проектите.

Слабата информираност и създадени навици за безвъзмездна подкрепа

Подкрепата от публичния сектор за инвестиции в инфраструктура обикновено е под формата на национална или европейска БФП, която се счита за основен инструмент за политическа намеса, особено за проекти с високи първоначални и дългосрочни капиталовложения. Въпреки това, когато проектите генерират приходи и има вероятност да получат кредит от банка, се счита, че съществува потенциал за използване на револвиращи финансови инструменти. Консултации със заинтересовани страни показват, че непознаването на финансовите инструменти на ЕФРР и КФ и техните възможности и предимства, спрямо знанията и опита в ползването на БФП, пречи на тяхното прилагане.

Повишаване цените на строителните материали

Тъй като основните дейности по ОПРР 2014-2020 са насочени към инфраструктурни интервенции, наблюдаваното повишението на цените на строителните материали може да окаже осезаемо влияние както върху процеса на договаряне, така и на процеса на изпълнение при одобрените проекти. През 2022 са налице първите стъпки за прекратяване на сключени договори с избрани изпълнители по реда на Закона за обществени поръчки. Очаква се трудностите, породени от инфлацията да бъдат смекчени с предоставената възможност след приемане на ПМС № 290 от 27 септември 2022 г. за преизчисляване на разходите, съобразно ръста на цените.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

ОВ2.4 Какви са добрите и има ли примери за лоши практики?

Основните добри практики при подкрепата с ФИ се изразяват в надграждане на натрупания опит в предходния програмен период, очакваното успешно усвояване на ресурса, заделен за градско развитие, успешното прилагане на ФИ като алтернатива на подкрепата с БФП и очакваният съществен принос от ФИ в зони с потенциал за икономическо развитие в сравнение с маргиналният принос на БФП в тези зони.

Основните предизвикателства са свързани с късното структуриране на подкрепата, голямата административна тежест при прилагане на комбинирана подкрепа, наличие на конкурентна подкрепа с БФП и ограничения в обхвата на подкрепа, които не са позволили да се използва пълният потенциал на ФИ.

Настоящият оценъчен въпрос обобщава добрите практики и предизвикателствата/лоши практики, срещани при прилагането на ФИ. В допълнение са разгледани добри практики при няколко предварително подбрани и приключили проекти.

Добри практики:

Добрите практики при прилагането на ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020 се изразяват в следното:

- Продължава надграждането на създадения опит от прилагане на ФИ за градско развитие в предходния програмен период чрез JESSICA.
- Заделеният ресурс за ФИ по ПО1 към 2023 г. се очаква да бъде усвоен и при трите фонда ФГР Север, ФГР Юг и ФГР София
- Успешно са приложени ФИ в области, които преди това са били финансирани изцяло с ФИ.
- С ФИ са подкрепени частни инвестиции в зони с потенциал за икономически растеж. Тези инвестиции съставляват 24% (108,441 млн. лв.) от договорения към 31.12.2021 ресурс и имат съществен принос към постигане целите на програмата за насърчаване на икономическата активност в градовете, предвид, че подкрепата с БФП в същата област е трудно осъществима. Към същата дата, инвестициите в зони с потенциал за икономическо развитие, подкрепени с БФП са само 5. Създаването на нови работни места е косвен положителен ефект от инвестициите, основно при инвестициите на частния бизнес.
- В рамките на Р. България, прилагането на финансови инструменти показва, че в реално изражение, най-значителен ресурс е договорен с крайните получатели по ОПРР 2014-2020.

Методология за идентифициране на добри практики и успешни проекти

За целите на настоящата оценка терминът „добра практика“ ще се отнася към дейности или подходи, прилагани от бенефициентите, които са довели до иновативно

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

и ефективно решение на даден проблем и които биха могли да бъдат възпроизведени при различни условия в рамките на други проекти.

Като първа стъпка от идентифицирането на добри практики при интервенциите по ОПРР 2014-2020 чрез използване на ФИ, екипът ни разработи методология с критерии за подбор, представени в таблицата по-долу. За успешен проект е определян такъв проект, който отговаря на поне два от посочените критерии.

Таблица 20. Критерии за идентифициране на добри практики при интервенциите по ОПРР 2014-2020

Критерий	Характеристика
Иновативност	Проектът включва нестандартен подход в преодоляването на проблем или адресирането на нуждите на целевите групи. Иновативността може да се отнася както до същността на дейностите по проекта, така и до начина на прилагането им.
Въздействие	Реализираните дейности по проекта допринасят за дългосрочни ефекти върху заобикалящата среда и/или съответните целеви групи. Налице е недвусмислен потенциал за ефект върху крайните цели на проекта.
Устойчивост	В проекта са заложени дейности, насочени към съхраняване на постигнатите резултати и ефекти във времето. Приложен е ясен подход за гарантиране на устойчивост и дълготрайност на инвестициите.
Допълняемост	Проектът предоставя възможност за надграждане на резултати в рамките на други проекти и/или чрез други източници на финансиране. Налице е допълняемост между проектните дейности и интервенции, подкрепени по други оперативни програми.
Ефективност	Постигнати са заложените резултати и цели по проекта в рамките на предвидения период от време. Под ефективен проект се разбира такъв, който е постигнал (или дори надхвърлил) заложените целеви стойности на индикаторите.
Партньорство	Включени са възможно най-голяма част от заинтересованите страни при разработването и подготовката на проекта. По този начин са гарантирани широка мобилизация на местните ресурси и съответствие на заложените дейности с местните нужди.

С цел представителност на извадката по отношение на типа интервенции, във финалния списък са разгледаните само приключилите проекти по ПО1 – по два проекта за ФГР Север и ФГР Юг. Тъй като към момента на изготвяне на настоящата оценка има само един приключил проект⁵² финансиран с финансов инструмент ФГР – София, същият не е разгледан като добра практика. Тъй като по ПО6 все още няма завършен проект, такива проекти ще бъдат разгледани при актуализация на оценката.

Обобщеният списък с успешни проекти е представен в таблицата по-долу, като за всеки проект са посочени конкретни постижения или дейности, които отговарят на съответните критерии за добри практики.

⁵² Проект: парк „Възраждане“ - етап iv – Изграждане на парк и термо-минерален развлекателно-рекреационен комплекс

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

В Приложение 2 са представени фишове с детайлна информация за постигнатите резултати и ефекти по всеки проект, изготвени след извършения анализ на конкретни случаи (case studies).

Таблица 21: Списък с идентифицирани успешни проекти по ОПРР 2014-2020

Проект и краен получател	Добра практика
<p>Развитие на нов спортен комплекс Владиславово</p> <p>Община Варна</p>	<p>Въздействие: Проектът е оказал въздействие върху жителите на кв. Владиславово, гр. Варна, като е съдействал за подобрене на физическата среда и е осигурил възможност за спорт на над 50 хил. жители на квартала, които не са разполагали с модерно спортно съоръжение. Комплексът разполага с футболно игрище, игрища за футбол на малки врати, за баскетбол, волейбол, два тенис корта, алея за бягане, зона за каране на ролери, фитнес на открито, детски кът, паркова зона.</p> <p>Устойчивост: Инвестицията осигурява възможности за спортна дейност за всички жители на квартала. Проектът е създал модерно пространство за отдых и социални контакти.</p>
<p>Реконструкция и модернизация на производствената база на Лесто (Етап 1)</p> <p>Лесто Инвестмънт ЕООД</p>	<p>Устойчивост: Лесто е експортно ориентирана група за металообработка. Реализацията на проекта спомага за повишаване на производствения капацитет, разширяване на производствените мощности и повишаване на конкурентоспособността на предприятието на международните пазари.</p> <p>Въздействие: Преместването на производствения процес в базата на ВРЗ Вола води до увеличаване на бизнес дейността на Лесто, до повишаване на възнагражденията на служителите и стандарта на живот. Осигурена е заетост на 10 нови работници, като с това се допринася за намаляване на безработицата в областта.</p> <p>От 28.10.2021 г. в режим на усвояване е нов заем на ФГР Север на обща стойност 1 105 хил. лв. за финансиране на Етап 2 от проекта за реконструкция и модернизация на производствената база на Групата.</p>
<p>Реконструкция, ремонт и обновяване, внедряване на мерки за енергийна ефективност в Културен дом на Лукойл Нефтохим</p>	<p>Иновативност: Културният дом на Лукойл Нефтохим е най-голямата и съвременна сграда в Община Бургас с площ от над 7 хил. кв. м. за провеждане на културни събития от различно естество. Създадена е възможност за провеждане на големи концерти и театрални постановки на закрито, а също и бизнес-форуми, фестивали и конференции. Създадена е нова визия на културния дом с динамична фасада, отговаряща на промените в околното пространство и на изискванията на съвременния дизайн.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg
BG16RFOP001-1.004-
0007-C01

Община Бургас

www.bgregio.eu

Въздействие: Ползите от изпълнението на проекта са както за гражданите и гостите на Община Бургас, свързани със удовлетворяване на техните културни потребности, така и за децата и младежите на Община Бургас, които ще получат възможност за творческо развитие и образование в областта на изкуствата в обновени и модерни зали, както и за бизнеса, който ще получи възможност да организира и да участва в културни и бизнес-форуми в голям мащаб, за каквито до момента не съществуват условия в нито една обществена сграда в града.

Реконструкция и преустройство на съществуваща сграда в културно-образователен център (музей) за съвременно изкуство и библиотека

Община Бургас

Иновативност: Това е един от първите общински проекти за подобряване на културната инфраструктура в България с безвъзмездна финансова помощ по ОПРР 2014-2020 и финансов инструмент.

Новият център дава възможности за запознаване с иновации в изкуството за децата и младежите на Община Бургас чрез достъп до нови високотехнологични форми на обучение и игри. В Детския отдел е Z срасе стена, която предлага три нива на възприятия на представеното съдържание чрез холограмни изображения, добавена реалност и други. Z срасе стената ще бъде ползвана от студентите от Медицинския факултет, които ще могат да правят виртуално операции и други интервенции. В двора на центъра е изградена и съвременна детска площадка за деца от 3 до 12 години с места за отдих.

Въздействие: В обновения център децата, младежите и студентите на Община Бургас получават възможност за творческо развитие и образование в областта на изкуствата в модерни зали, в които се провеждат образователни и творчески курсове, мастер класове по съвременни форми на изкуство, кръжоци по приложни изкуства и др.

Осигурен е достъп за хора в неравностойно положение до всички звена и обекти в сградата, до елементите на дворното пространство, обвързано с прилежащата улична мрежа, изграждане на санитарни възли за хора с увреждания на подходящи места, осигуряващи обслужване на всички нива и обекти в сградата.

Срещани предизвикателства/лоши практики:

Срещаните предизвикателства/лоши практики са разгледани подборно в предходните оценителни въпроси. Поради ограничения брой приключили проекти, те акцентират основно върху общи положения, свързани предимно с етапите на програмиране и изпълнение на проекти подкрепени с ФИ. Основните от тях са:

- Късно структуриране на подкрепата с ФИ, което доведе до трудности при постигане на етапните цели и забавяне в процеса на договаряне;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

www.bgregio.eu

- Голяма административна тежест при предоставяне на комбинирана подкрепа БФП и ФИ - създава се двойна административна тежест за крайните получатели не само в процеса по кандидатстване и оценка на проектното предложение, но и при извършване на проверки на място и документални проверки на финансираните обекти.
- Условия за авансови и междинни разплащания при комбинирана подкрепа (БФП+ФИ) - наличие на различен процент на размера на авансово плащане по договора за кредит и АДБФП създава предпоставки крайните получатели да покрият разликата със собствени средства или от други източниците. Утежнените правила за искане на междинно плащане към УО на ОПРР 2014-2020 налага крайните получатели да отделят значителни средства от Общинския бюджет или от друга кредитна институция, което забавя процеса на разплащанията.
- Възможността крайните получатели да кандидатстват без проектна готовност (част от финансираните проекти се изпълняват на инженеринг) – това води до трудности при детайлното разграничаване на разходите за строителни дейности на етап подготовка, а при изпълнение е необходимо по-дълъг период за започване на СМР и забавяне на изпълнението на отделните проекти.
- Голяма административна тежест при реализиране на проектите за културен туризъм - поради спецификата на проектите изпълнявани по ПОб се изискват задължителни съгласувателни процедури с НИНКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект. Тези процедури често продължават дълъг период от време, особено при проекти, изпълнявани на инженеринг и допълнително води до значително забавяне на изпълнението на проектите.
- Наличие на конкурентна подкрепа с БФП, което ограничава възможностите и намалява интереса към подкрепа с ФИ;
- Ограничения в обхвата на подкрепа, продиктувани от ограничения в предоставянето на БФП⁵³, без да се използва максимално потенциалът на ФИ допълващ ефект към постигане целите на ОПРР 2014-2020.

Промяна в очаквания интензитет на подкрепа с БФП при проектите по ПОб - това решение доведе до бързо изчерпване на ресурсът за БФП и прекратяване на процеса на договаряне по ПОб. Значителна част от предвидените ресурси за прилагане на ФИ остана блокиран до взимане на решение за неговото прехвърляне към ПО1.

---

⁵³ БФП се предоставя само за СМР

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Въздействие

ОВЗ.1. Какво е въздействието от изпълнението на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020? Подходящ ли е механизмът за комбинация на БФП и финансови инструменти и привличане на допълнително „лостово“ финансиране?

Въздействието от прилагането на ФИ по ОПРР 2014-2020 се изразява в намаляване на дела на БФП и привличане на допълнително лостово финансиране, особено в области, които преди това са финансирани изцяло с БФП. ФИ са предоставили ресурс за покриване на допълнително търсене при инвестиции в градска среда и донякъде в градски транспорт. ФИ са доминиращи при инвестициите в зони с потенциал за икономическо развитие. Създаването на нови работни места е косвен положителен ефект от инвестициите, основно при инвестициите на частния бизнес.

Несъществено е въздействието на ФИ в областта на енергийната ефективност и масовия спорт. Поради липсата на приключил проект, все още не се наблюдава въздействие при развитието на културен туризъм. Като цяло това въздействие се очаква да е по-малко от планираното, поради високия дял на БФП и поради невъзможността да се усвои целият ресурс заделен за подкрепа с ФИ в тази област.

Комбинираната подкрепа БФП и ФИ е дала възможност за привличане на допълнително лостово финансиране. Възможностите не са били използвани изцяло при инвестиции в културен туризъм, поради по-високия дял на БФП от планирания и поради невъзможност за прилагане на комбинирана подкрепа при инвестициите в енергийна ефективност в студентски общежития.

При структуриране на ФИ по ОПРР 2014-2020 въздействие от тяхното прилагане е търсено в следните основни аспекти⁵⁴:

- Намаляване дела на БФП и създаване на възможности за привличане на ресурс на допълнително лостово финансиране;
- Създаване на възможности за покриване на инвестиционния недостиг и подобряване достъпа до дългосрочно финансиране;
- Повишаване на гъвкавостта и намаляване на административната тежест за бенефициентите;
- Подобряване капацитета на общините;
- Намаляване на регионалните различия;
- Специфични ефекти от областите на подкрепа.

Намаляване дела на БФП и създаване на възможности за привличане на ресурс

Приложените ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020 са довели до намаляване на дела на БФП, основно в културна инфраструктура. Намален е и дялът на финансиране с БФП за обекти на културно-историческото наследство и развитие на туризъм, но там

⁵⁴PwC, Предварителна оценка на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020, 2014

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

ефектите са много по-малки от предварително планираните, тъй като делът на БФП остава висок в рамките на 85%.

Механизмът за залагане на комбинирана подкрепа е подходящ при инвестиции, които са били изцяло подкрепяни с БФП, тъй като осигурява възможности за използване на съществуващият потенциал за частично изплащане на инвестициите и преминаване към комбинирана подкрепа, което от своя страна дава възможност за привличане на допълнително финансиране. Такава е подкрепата в културна инфраструктура и проектите за развитие на културен туризъм чрез рехабилитация на паметници на културата. Такъв потенциал е съществувал и при инвестициите в енергийна ефективност в студентски общежития, но в крайна сметка комбинирана подкрепа не е било възможно да се приложи тъй като голяма част от потенциалните обекти не са били включени в ИПГВР на общините и поради конкуренцията с безвъзмездни средства.

Към края на август 2022 г., допълнително финансиране, привлечено от финансовите посредници се равнява на близо 152,218 млн. лв., като ръстът спрямо края на 2021 г. е 12,8%. Собственият принос на крайните получатели достигна 72,624 (над 99% е по ПО1), което е ръст за последните девет месеца от 32,0%, а допълнително привлеченото частно финансиране на проектно ниво, привлечено от крайните получатели е изцяло по ПО1 и се равнява на 1,800 млн. лв.

Създаване на възможности за покриване на инвестиционния недостиг и подобряване достъпа до дългосрочно финансиране

Прилагането на ФИ е създавало възможности за финансиране в области, където предоставянето на подкрепа по програмата с БФП е ограничено, като спортна инфраструктура. Крайните получатели, обаче не са се възползвали от тези възможности – има само един реализиран проект за изграждане на спортна инфраструктура. ФИ в същото време са отговорили на голямото търсене за инвестиции в градска среда и донякъде в транспортна инфраструктура. Добър е приносът на ФИ и към инвестиции в зони с потенциал за икономическо развитие. Тези инвестиции се явяват основни за програмата.

Повишаване на гъвкавостта и намаляване на административната тежест за бенефициентите и подобряване капацитета на общините

От представените по-горе анализи, не е видно прилагането на ФИ да е довело до намаляване на административната тежест. Напротив при комбинираната подкрепа, административната тежест дори е по-голяма, отколкото подкрепата само с БФП. За по-малка административна тежест може да се говори само при проектите, които са подкрепени изцяло с ФИ и се изпълняват в рамките на една операция.

В същото време прилагането на ФИ създаде капацитет и опит в страната при всички въввлечени в прилагането им страни: УО на ОПРР 2014-2020, ФМФИБ, финансовите посредници и крайните получатели, голяма част от които са общини.

Намаляване на регионалните различия

От прилагане на ФИ са се възползвали 78% от избираемите общини в Северна България и 62% в Южна България, както и София. С най-голям брой проекти се погледите общини от ниво 2 – Варна, Бургас, Пловдив, Стара Загора и Плевен. В

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

същото време със сравнително голям брой проекти са и общини от ниво 3 като Враца, Перник, Добрич, Ямбол и Димитровград. Тъй като подкрепата не е имала специфично териториално измерение, не може да се каже, че ФИ имат принос към намаляване на регионалните различия.

Специфични ефекти от областите на подкрепа

Подкрепата с ФИ има съществен принос на подкрепата с БФП по ОПРР 2014-2020 при инвестициите в сферата на културна инфраструктура по ПО1. ФИ имат допълващ принос към инвестициите в градска среда и развиване на устойчив градски транспорт. Създаването на нови работни места е косвен положителен ефект от инвестициите, основно при инвестициите на частния бизнес.

Приносът на ФИ към подобряване на енергийната ефективност и намаляване на парниковите газове е несъществен, поради трудностите при прилагане на подкрепата за енергийна ефективност и малкият брой реализирани проекти. Поради малкото на брой реализирани проекти, несъществено е и въздействието на ФИ върху изграждане на спортна инфраструктура и насърчаване на масовия спорт в градовете.

Все още не се наблюдава въздействие от подкрепата с ФИ за развитието на културен туризъм. Проектите са все още в изпълнение. Очакваните въздействия ще бъдат много по-ограничени от планираните поради това, че дялът на ФИ в крайното финансиране е ограничен, наблюдаваните затруднения при прилагане на подкрепата и невъзможността да бъде усвоен предварително заложеният ресурс.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Заклучения и препоръки

В този раздел на доклада са представени заключенията и препоръките. Заключенията са групирани по темите на оценката. В допълнение, на базата на направените анализи, са изведени основни научени уроци.

Заклучения

Интерес от страна на потенциалните крайни получатели към предоставяната подкрепа с ФИ.

Същинското прилагане на финансови инструменти в Р. България стартира през 2019 г., като от тогава до септември 2022 г. са сключени 116 договора по ПО1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и ПО6 „Регионален туризъм“, на обща стойност⁵⁵ 635,316 млн. лв., от които подкрепа с финансови инструменти възлиза на 362,814 млн. лв., или 57,1% от договорените средства.

След относителното забавяне на процеса на договаряне през 2020 г., през последната година се наблюдава значителен интерес. През периода 2021 – септември 2022 г., въпреки политическата несигурност и продължаващата криза с КОВИД-19 и войната в Украйна, темповете на договаряне се ускориха, като достигнаха 87,0% (ФГР Юг), 60,6% (ФГР Север) и 40,6% (ФГР София). Реализираните резултати се дължат единствено на напредъка по ПО1, поради изчерпване размера на БФП по ПО6 и спиране приема и одобрение на проекти по тази приоритетната ос.

Подкрепата с ФИ е водеща при проектите по ПО1, докато при проектите за културна инфраструктура, които се подкрепят по ПО1, така и проектите за културно-историческо наследство, които се подкрепят по ПО6, основното финансиране е с безвъзмездни средства, като за повечето от тези проекти ФИ имат допълваща роля.

По ПО1 основният интерес е към проекти за **културна инфраструктура**, като основните крайните получатели са местни власти. Този интерес е очакван, предвид натрупания опит в изпълнение на подобни проекти през предходния програмен период и предоставената възможност за комбиниране на ФИ с БФП. Също така, в разглеждания период (2019-2021 г.) тези проекти са били приоритетни за финансовите посредници и крайните получатели, тъй като е било необходимо да се договорят в крайните срокове на съответните процедури за финансиране с БФП.

Значителен интерес се отчита и при инвестициите в **зони за икономическо развитие**, където водеща е частната инициатива и крайни получатели са фирми, които имат интерес и потенциал за усвояване на предвидената подкрепа с ФИ. Тези проекти се реализират изцяло с финансов инструмент.

Намалените възможности за алтернативно финансиране с БФП, и възможността местните власти да гарантират връщането на заемните средства чрез приходите от

⁵⁵ Общата стойност на проекта включва размера на БФП, финансови инструменти, собствен принос на крайния получател и частно финансиране на проектно ниво, привлечено от КП (извън ФГР)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

местния бюджет доведе до сериозно увеличение на финансираните проекти в сектор градска среда. През 2021 г. са финансира над 50% от проекти в сектора.

Промяната на ОПРР от ноември 2019 г., с която се разширява територията, на която е възможна подкрепа, извън зоните на въздействие на ИПГВР се оказа благоприятно въздействие върху нарастване на интереса към зони за икономическо развитие и градска среда.

Интересът към проекти за спортна инфраструктура и интегриран градски транспорт е ограничен както заради по-слабите възможности за генериране на приходи, така и от приложимия режим на държавна помощ, които ограничават възможностите за инвестиции в двата сектора.

Въпреки, че подкрепата за енергийна ефективност в студентски общежития дава възможност за комбинация на ФИ с БФП, подкрепените проекти са само два. Не се очаква интересът на крайните получатели да се засили поради трудности за ползването на БФП, тъй като тези мерки не са залегнали в ИПГВР, което е условие за ползване на подкрепа с безвъзмездни средства и поради конкурентно предлагане на безвъзмездни средства за същата цел. През месец май 2021 г., стартира подкрепата за енергийна ефективност при еднофамилни жилищни сгради. Отчетеният напредък в края на годината е слаб, като първоначалните прогнози показват, че заделеният ресурс няма да бъде цялостно инвестиран и средствата няма да бъдат изплатени до края на 2023 г. Основните фактори, са свързани както с късното стартиране на продукта, така и териториалната допустимост на мерките за ЕЕ, наблюдаваният ръст в цените на строителните материали, неясната политика по отношение на финансирането на мерки за ЕЕ и несигурността относно доходите на домакинствата.

Основните крайни получатели на подкрепа с ФИ са общини и общински компании. По ПО1 крайни получатели са и 19 предприятия и две висши учебни заведения. Институции на вероизповеданията (потенциални бенефициенти по ПО6) са по-предпазливи, поради липсата на досегашен опит и трудности в доказването на обезпечения. С такива институции има сключен само един договор, но още три са в процес на разглеждане.

Министерство на културата не е удачен краен получател на ФИ, тъй като това означава поемане на държавен дълг. Проекти под формата на публично-частни партньорства не са финансирани. Основната причина е, че ПЧП в страната се прилага основно във вид на концесии. Законодателството също се ограничава до Закона за концесиите, който трудно се тълкува и прилага в по-разширен контекст. В същото време трябва да се отбележи, че по ПО1 Министерството на културата е партньор на община по един от проектите.

Отчетеното значително нарастване на темповете на договаряне доведе до разширяване на териториалното покритие, като са финансирани проекти на територията на 14 общини от избираеми 18 за Северна България, 13 общини от избираеми 21 за Южна България, като и София. По ПО6 сравнително слаб е интересът към разработване на проекти за територията на София поради възможностите, с които разполага общината да осигури допълващо финансиране, включително от финансови институции в лицето на ЕИБ, с която общината има дългосрочни и изгодни отношения. За разлика от ПО6, интересът за финансиране на проекти за района на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

София по ПО1 не е малък предвид на реализираните проекти и проектите в процес на разглеждане, но изглежда надценен спрямо предвидения финансов ресурс.

Напредък по отношение на прилагането и фактори, които оказват въздействие

До края на август 2022 г. договореният ресурс възлиза на 65,8% от планирания ресурс по ОПРР 2014-2020, като се отчита ръст от 7,8 пр.п. спрямо края на 2021 г. По ПО1 към 15.09.2021 г., общият договорен ресурс по изпълнение на ФИ е 362,814 млн. лв., от който ресурсът по ОПРР 2014-2020 г. възлиза на 210,596 млн. лв. Все още остатъчният ресурс за договаряне по ОПРР 2014-2020 е 16,9% (39,757 млн. лв.). Процесът на договаряне е различен при отделните фондове. При ФГР – Юг са договорени 117,6% от предвидения ресурс по ОПРР 2014-2020. При останалите два фонда договореният ресурс е значително по-нисък – при ФГР Север (82,0%) и ФГР София (42,4%). Данните за разглежданите проекти от трите фонда показва, че може да се очаква целия ресурс да бъде договорен до края на годината.

При ПО6, към края на август 2022 г. общият договорен ресурс по изпълнение на ФИ е 26,186 млн. лв., от който на 15,450 млн. лв. (18,1%) са от ОПРР. Общо за трите фонда 81.8% от заемните лимити остават неусвоени. Тъй като голяма част от проектите са финансирани със значителен дял на БФП, в средата на 2020 г., предвиденият ресурс за БФП е изцяло договорен и приемът на нови проекти е прекратен. Във връзка с разглежданите алтернативи, към края на 2021 г. е предложена промяна на ОПРР 2014-2020 г. изразяваща се в прехвърляне на общо 78,1 млн. лв. свободни финансови средства по Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ към заемния лимит по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и разпределени към отделните фондове.

Заложените етапни цели по програмата към края на 2018 г., отнасящи се до прилагането на ФИ, са отчетени като изпълнени. В същото време, заложените цели в оперативните споразумения с ФП изглеждат твърде амбициозни във времево отношение, предвид на подписването на споразуменията през 2018 г.

Предвид оставащото време, ФМФИБ и ФГР е целесъобразно да договорят разумни срокове за договаряне на ресурса по ФИ в Оперативните споразумения преди крайната дата на допустимост – 31.1.2023 г. След този срок ФГР е препоръчително да се фокусират върху ускоряване на процеса по разплащания към крайни получатели, с оглед инвестиране на ресурса в неговата цялост. В същото време, ФМФИБ и ФГР е добре да поддържат проектно портфолио от резервни инвестиции, чиято реализация би могла да компенсира в кратки срокове установен недостиг до края на периода, който би повлиял отрицателно на крайните цели на инвестирането, в т.ч. приноса на индикаторите по ФИ към Рамката за изпълнение и допълнителните индикатори, заложиени във Финансовото споразумение и Оперативните споразумения с ФГР.

При прилагането на ФИ оказват влияние редица фактори. Основните сред тях са: конкурирането на ФИ с финансиране с безвъзмездни средства; липса на проектна готовност, специфични изисквания при подготовката на проектите за културна инфраструктура по ПО6, които водят до значителна административна тежест; липсата на опит от страна на крайните получатели; ниска атрактивност на ФИ в рамките на ОПРР 2014-2020 в сравнение с аналогични продукти на международни финансови институции и други традиционни кредитори на общинско ниво; и пандемията с КОВИД-19. Допълнителен фактор, който се може да окаже сериозно влияние е

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

отчетеното значително нарастване на цените на строителни материали през втората половина на 2021 г.

Сравнителни темпове на изпълнение на ФИ по ОПРР 2014-2020 в сравнение с други оперативни програми

Данните за темповете на договаряне показват, че по ОПРР 2014-2020 е договорен най-значителен ресурс с крайните получатели в сравнение с останалите програми в страната, прилагащи ФИ. Финансовите посредници изпълняващи ФИ по ОПРР 2014-2020 са успели да договорят е 58,9% от ресурса, предвиден за подкрепа с финансовите инструменти по оперативната програма. Темпът е с 10 пр. п. над средната стойност за страната и 19,3 пр. п. над договорените по ОПРЧР 2014-2020 г. По отношение на платените средства към крайните получатели, спрямо договорените средства с финансовите посредници най-висок е дял на разплатени средства се наблюдава при ОПРЧР 2014-2020 (47,4%) и ОПРР 2014-2020 г. (28,6%), при среден процент от 15,5%. Делът на реално разплатените средства спрямо договорените с крайните получатели по ОПРР 2014-2020 е с 10,8 пр. п. е под средните за страната, като по слаби нива се отчитат единствено по програма ОПОС 2014-2020 г. – 10,5%.

Изпълнението на ФИ по ОПРР 2014-2020, обаче, изостава в сравнение с други сходни инструменти, прилагани в страни-членки на ЕС. По данни към края на 2020 г. значително е изоставането по отношение на договарянето (близо 53 пр. п. спрямо средната стойност за разглежданите инструменти) и малко по-малко по отношение на разплащането (36,1 пр. п. под средните стойности). Само по отношение на дял на разплатените средства спрямо договорения ресурс резултатите на ОПРР са близки до средната стойност, като изоставането е в рамките на 8,5 пр. п.

Въздействие от изпълнение на финансовите инструменти по ОПРР 2014-2020 г.

Прилагането на ФИ по ОПРР 2014-2020 е довело да привличане на допълнително лостово финансиране, в т.ч. от спонсорите на проектите, особено в области, които преди това са финансирани изцяло с БФП. ФИ са предоставили ресурс за покриване на допълнително търсене при инвестиции в градска среда и донякъде в градски транспорт. Реализираната подкрепа чрез финансовите инструменти е доминираща при инвестициите в зони с потенциал за икономическо развитие. Създаването на нови работни места е косвен положителен ефект от инвестициите, основно при инвестициите на частния бизнес. Слабо е въздействието на финансовите инструменти в областите на енергийна ефективност и развитие на масов спорт.

Поради липсата на приключил проект, все още не се наблюдава въздействие при развитието на културен туризъм. Като цяло това въздействие се очаква да е по-малко от планираното, поради високия дял на БФП и поради невъзможността да се усвои целият ресурс, заделен за подкрепа с ФИ в тази област.

Комбинираната подкрепа БФП и ФИ е дала възможност за привличане на допълнително финансиране, като е спомогнало за реализация на допълнителните инвестиционни намерения. Възможностите не са били използвани изцяло при инвестиции в културен туризъм, поради по-високия дял на БФП от планирания и поради невъзможност за прилагане на комбинирана подкрепа при инвестициите в енергийна ефективност в студентски общежития.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Научени уроци и възможности за подобрения в следващия програмен период

Оценката очертава следните предизвикателства при прилагане на финансови инструменти по ОПРР 2014-2020 г.

- Забавянето при структурирането на ФИ и подбора на ФП намалява времето, през което потенциалните крайни получатели могат да се възползват от предоставената подкрепа. Времето за избор на ФП, както времето необходимо за изменения в оперативните споразумения трябва да бъде съкратено, както и да бъдат оптимизирани други оперативни срокове, залегнали в споразуменията между ФМФИБ и ФП;
- Забавянето в разписването на Детайлните правила за предоставяне на съвместна подкрепа чрез финансови инструменти /ФИ/ в комбинация с БФП по ОПРР 2014-2020. Това доведе до забавяне процеса на подготовката и подаването на проектните предложения и оценка на проектите от група дейности „Културна инфраструктура, като се създава реален риск за спазване на сроковете за верификация на допустимите разходи – 31.12.2023 г.;
- Бързото изчерпване на БФП при комбинираната подкрепа с ФИ по ПОБ сочи необходимост от по-добро планиране и синергия в решенията. Първоначалните предвиждания са за съотношение 50%:50% БФП към ФИ влизат в противоречие с предоставената възможност за финансиране с БФП до 85% от стойността на проектите;
- Значителната административна тежест (задължителните съгласувателни процедури с НИНКН на три етапа: на идеен, технически и работен проект, и необходимостта от провеждане на обществени обсъждания) при прилагане на ФИ за проектите за културни обекти от световно и национално значение значително затруднява както ФП така и крайните получатели;
- Преминаването през две операции и два договора – за ФИ и БФП също затруднява крайните получатели и редуцира интереса към подкрепа с ФИ. В този случай някои крайни получатели, които имат възможност за осигуряване на алтернативно финансиране (като например Столична община), биха предпочели да избегнат кандидатстването за подкрепа с ФИ. При тези бенефициенти задължителното условие за получаване на БФП само в комбинация с ФИ е силно ограничително и в разрез с пазарната логика;
- Намаляването на административната тежест е свързано и с възможността през 2021-2027 г., комбинираната подкрепа чрез финансови инструменти и безвъзмездна финансова помощ да се осъществява в рамките на една операция, при което БФП се предоставя паралелно с нисколихвеното кредитиране от организацията, прилагаща финансови инструменти, ако БФП е до 50% от подкрепата. Това значително би облекчило крайните получатели. Освен това, за да се преодолеят някои пазарни сривове на потенциалните крайни получатели следва да бъде осигурена техническа помощ за подготовка на проекта (по подобие на предоставяната от ЕИБ), като административните проверки за кредитното финансиране да бъдат сведени до минимум, а кандидатстването да е на принципа „едно гише“;
- Териториалните ограничения и изискванията финансираните проекти да попадат в **зоните за въздействие на ИПГВР**. Това ограничение произтича от стратегическите цели на ОПРР, които обаче касаят подкрепата с БФП. При

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

подкрепа с ФИ, тъй като се търси допълване и синергия, е възможно задаване на по-широки граници на подкрепа, което по-добре ще отговори на търсенето и ще има добавена стойност към подкрепата с БФП. В допълнение други ограничения в обхвата на подкрепа (като **държавни помощи и допустими разходи**) не дават възможност за реализиране на цялостни проектни идеи и поради това намаляват интереса на потенциалните крайни получатели. В това отношение, основен извод за бъдеща подобна подкрепа е, че ФИ не би трябвало да се разглеждат като алтернативно финансиране на БФП за обхват и цели, идентични с тези на БФП, а като възможност за реализиране на допълнителни и по-широкообхватни проекти. Тези проекти ще допринесат за постигане на целите на програма като допълват БФП, без да е задължително да припокриват условията и обхвата на подкрепа с БФП. По ПОБ разширяването на подкрепата към обекти на културното наследство от местно значение, а не само на такива от световно и национално значение, също би подобрило интереса към подкрепа с ФИ при проекти с голям туристически потенциал;

- Друго основно ограничение, за **публични институции и институции** на вероизповеданията са **трудностите за доказване на обезпечения**. Възможността, която е предоставена на тези институции, с промените в условията на финансиране от края на 2020, необходимите средства за изплащане на финансирането да се осигуряват в рамките на приходите от дейността и бюджета на общината или на съответния публичен субект, се очаква да облекчат условията и да генерират допълнителен интерес от страна на потенциалните крайни получатели. Тези мерки не би трябвало да са само временни, както е към момента;
- Предлаганите условия по ФИ не са достатъчно атрактивни за крайните получатели. Условията (цена на ресурса, обезпеченост, матруритет и др.) е необходимо да бъдат подобрени. ФМФИБ, при избор на ФП, е препоръчително да залага условия, които гарантират структуриране на атрактивни финансови продукти;
- **Конкурирането на БФП с ФИ** е основана пречка за прилагането им в някои области, като например енергийната ефективност. На стратегическо ниво е необходимо по-ясно разграничение между това кои мерки ще се подкрепят изцяло с БФП и при кои е възможно комбиниране с ФИ;
- Прилагането на **териториален подход** е удачно при инструменти, които се влияят от спецификите на териториите. При хомогенни инвестиции, правилата би трябвало да са еднакви и в този случай не е удачно прилагането на териториален подход. Резултатите до момента показват, че териториалното измерение на подхода не допринася съществено за постигане на поставените цели;
- Ограниченията за общинския дълг - Законът за публичните финанси налага фискални правила и ограничения, касаещи общинския дълг. Съгласно чл. 32. ал. (1) от Закона, общинския дълг не може да надвишава 15% от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината. С промените на закона, през 2020 г. общините могат да поемат дълг извън ограниченията по чл. 32, ал. 1 от Закона за публичните финанси чрез заеми, предоставени им от финансови

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

посредници в изпълнение на финансов инструмент, управляван от ФМФИБ, като годишният размер на плащанията на общината за всяка година по всички видове заеми, без тези по ал. 3, по чл. 81, ал. 4 и по чл. 32, ал. 5 от Закона за публичните финанси, и без плащанията по ЕСКО договорите по ал. 1, не може да надвишава 18% от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината. Независимо от промените в законодателната база, някои от общините са предпазливи при поемане на нов дълг;

- Условието и изискванията за извършване на плащания към крайните получатели при комбинирана подкрепа и прилагането на различен процент на размера на авансово плащане по договора за кредит и в АДБФП създава предпоставки крайните получатели да търсят допълнителен ресурс – от общинския бюджет или от друга кредитна институция. Макар в някои случаи, това да е косвен ефект, съществува риск от увеличаване задлъжняемостта на местните власти и ограничаване на тяхната инвестиционна активност.

Препоръки

Препоръките, заедно с изводите към които се отнасят и подходи за отразяването им, са представени в таблицата по-долу.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

№	Извод	Препоръка	Подход за отразяване
1	<p>Конкурентното предлагане на финансиране с БФП се явява основана пречка за прилагането на ФИ в някои области на подкрепа по ОПРР 2014-2020.</p>	<p>Препоръчително е предварително да се уточнят дейностите/ интервенциите, които ще бъдат подкрепени с ФИ и с БФП, като се избегне припокриване на различните видове подкрепа.</p> <p>В случай, че това е трудно осъществимо, следва двата вида подкрепа да бъдат времево синхронизирани. Например след изчерпване на БФП да се премине към предлагане на ФИ.</p>	<p>В случай на прекриване между БФП и ФИ да се забави прилагането на ФИ или да се пренасочат средства към дейности и интервенции, които са подходящи за подкрепа с ФИ, и за които липсва подкрепа чрез БФП.</p>
2	<p>Забавянето при структурирането на ФИ и подбора на ФП намалява времето, през което потенциалните крайни получатели могат да се възползват от предоставената подкрепа.</p>	<p>Препоръчва се, за програмния период 2021-2027, изборът на ФП да се осъществи в максимално кратки срокове след сключване на Финансово споразумение с ФМФИБ</p> <p>Времето за изменения в оперативните споразумения също трябва да бъде съкратено, както и да бъдат оптимизирани други оперативни срокове, залегнали в споразуменията между ФМФИБ и финансовите посредници;</p>	<p>След одобрение на ПРР 2021-2027, УО да пристъпи към процедура за сключване на Финансово споразумение с ФМФИБ.</p> <p>От своя страна ФМФИБ следва да започне подготовка на предварителните проучвания за избор на ФП, като изборът следва да стартира в максимално кратки срокове след сключване на Финансово споразумение с УО на ПРР 2021-2027.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

№	Извод	Препоръка	Подход за отразяване
3	Предлаганите условия по ФИ не са достатъчно атрактивни за някои типове крайни получатели.	По-добро структуриране и атрактивност на ФИ, в т.ч. с комбинирана подкрепа с БФП (напр. ползване на капиталови отстъпки). При комбинирана подкрепа (БФП+ФИ) следва да се обмисли възможност за увеличаване на БФП при постигане на резултати. Осъществяване на по-активна информационна кампания и популяризиране на финансовите инструменти като средство за подкрепа.	ФМФИБ, при избор на ФП, е препоръчително да залага условия, които гарантират структуриране на атрактивни финансови продукти;
4	Отчита се значим интерес на части субекти към използване на финансови инструменти за реализиране на инвестиции в търговски паркове и изграждане, реконструкция и модернизация на производствени бази.	Препоръчително през програмния период 2021-2027 г., фокусът на ФП да бъде насочен към частните оператори. Данните показват, че изпълняваните от тях проекти ангажират значителен ресурс, привличат допълнителни финансови средства и се финализират в сравнително кратки срокове.	УО на ОПРР и ФМФИБ да предвидят по-значим ресурс към подкрепа на бизнес инициативи.
5	Преминаването през две операции и два договора – за ФИ и БФП затруднява крайните получатели и редуцира интереса към подкрепа с ФИ. В периода 2021-2027 г., е възможно комбинираната подкрепа чрез финансови	Препоръчително е в програмния период 2021-2027 комбинираната подкрепа се предоставя чрез по-облекчени условия в рамките на една операция, като значително да се намали административната тежест за крайните получатели.	УО на ОПРР 2014-2020 да има предвид препоръката при структуриране на ФИ в периода 2021-2027 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

№	Извод	Препоръка	Подход за отразяване
	<p>инструменти и безвъзмездна финансова помощ да се осъществява в рамките на една операция, при което БФП се предоставя паралелно с нисколихвеното кредитиране от организацията, прилагаща финансови инструменти, ако БФП е до 50% от подкрепата.</p> <p>Предоставянето на техническа помощ за подготовка на проектите би улеснило някои от крайните получатели, които поради липсата на капацитет в противен случай биха се въздържали да ползват финансов инструмент.</p>	<p>Препоръчително е да се обмисли възможността за предоставяне на техническа помощ за подготовка на проекти за някои от потенциалните крайни получатели, които не разполагат с достатъчно капацитет.</p>	
6	<p>Резултатите до момента показват, че териториалното измерение на подхода не допринася съществено за постигане на поставените цели. Инвестициите са хомогенни, правилата са еднакви и териториалното деление няма добавена стойност.</p> <p>Поради значителните различия между района на столицата и другите райони на</p>	<p>През следващия програмен период е препоръчително да се анализират следните варианти за териториално структуриране на ФИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Териториално разделяне на подкрепата на базата на икономическата активност на районите, а не на географски признак. • Обособяването на района на София, не чрез отделяне на финансирането в 	<p>УО и ФМФИБ да вземат предвид препоръката при структуриране на подкрепата с ФИ по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

№	Извод	Препоръка	Подход за отразяване
	страната е необходимо подкрепата за София да бъде обособена, за да се осигури съотносимо и целенасочено финансиране за по-слабите икономически и по-слабо активни райони. Отделянето на подкрепата в нарочен фонд за София, обаче, не е обосновано поради ограничения ресурс.	отделен фонд, а определяне на таван на инвестициите в рамките на общ фонд за всички райони. <ul style="list-style-type: none"> Финансовите продукти, които не се влияят от териториални фактори е препоръчително да се прилагат хомогенно на територията на цялата страна. 	
7	Условията и правилата за плащания при комбинираната подкрепа - авансови и междинни, създават затруднения на публичните власти в изпълнението на проектите и могат да бъдат предпоставка за забавяне на изпълнението.	През новия програмен период 2021-2027 г. е препоръчително да се предвиди по-гъвкав подход при извършване на плащанията, така че да се ускори процеса на изпълнение и да се намали допълнителната финансова тежест към местните власти.	УО на ОПРР 2014-2020, заедно с ФМФИБ да изследват възможностите за промяна в условията и правилата на плащанията към крайните получатели на подкрепа, с цел навременно осигуряване на необходимите им парични потоци за реализиране на проектите.
8	Интересът към някои интервенции попадащи в обхвата на подкрепа по ОПРР (спортна инфраструктура и студентски общежития и др.) е слаб.	През новия програмен период 2021-2027 г. са предвидени сходни дейности за финансиране. С цел да се стимулират инвестициите може да се обмислят	За ПРР 2021-2027, УО следва да предвиди в новата програма комбинирана подкрепа за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

№	Извод	Препоръка	Подход за отразяване
	<p>Сред основните фактори за ниския интерес са трудностите по доказване на жизнеспособността на проектите.</p>	<p>възможностите за осигуряване на БФП за техническа помощ и за дейностите, които не генерират директни финансови ползи – напр. облагородяване на пространството около спортните обекти, техническа помощ, административни и складови помещения, съблекални и др. Допълнителни действия за нарастване на инвестициите могат да се търсят и в посока увеличаване на гратисните периоди и матуритета, по-нисък дял на съфинансиране от страна на ФП, което би довело до по-ниски лихвени проценти.</p>	<p>проекти в сектори с ниска жизнеспособност.</p> <p>При структуриране на ФИ, ФМФИБ и ФП следва да обмислят възможности за гъвкав подход, в зависимост от крайните получатели и сектора за подкрепа.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Приложения

Приложение 1: Използвани документи

---

1. Финансово споразумение/я между УО на ОПРР и „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ (ФМФИБ) ЕАД и изменения към него
2. Оперативни споразумение/я с Финансовите посредници (ФП) на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД.
3. ФМФИБ, Инвестиционна стратегия – Оперативна програма „Региони в растеж”2014-2020 г.
4. Данни за одобрените проекти финансирани с финансови инструменти Данни за изпълнение на ФИ по ОПРР 2014-2020.
5. Данни за подадени проектни предложения за финансиране чрез ФИ както и проекти идеи в процес на разглеждане.
6. ФМФИБ, Полугодишен доклад за напредъка по Оперативна програма „Региони в растеж“ за отчетен период от 01/01/2020 г. до 30/06/2020 г.
7. Годишни доклади за изпълнение на ОПРР 2014-2020 г.
8. Данни от ИСУН 2020
9. Предварителна оценка за прилагане на ФИ в рамките на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027, вариант от декември 2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Приложение 2. Добри практики

Проект: Развитие на нов спортен комплекс Владиславово	
Финансов инструмент: ФГР - Север	
Сектор: Спортна инфраструктура	
Обща стойност: 7 512 700 лв., в т.ч.	
<ul style="list-style-type: none"> - Договорени средства от ОПРР 2014-2020 – 4 197 000 лв. - Договорени средства Съфинансиране – 2 917 000 - Собствен принос на крайния получател - 398700 	Период на изпълнение: 2019–2021 г.
Краен получател: Община Варна	
<p>Нужди: Жилищен квартал Владиславово е с население над 50 000 жители. Това е най-големият квартал в Североизточна България. Населението под 50 години е над 60%, а в района няма модерна спортна инфраструктура.</p> <p>Проектът има за цел да снабди района с модерна спортна база, включваща многофункционална спортна зала (с площ от 3 715 кв² и с капацитет 300 места и 45 паркоместа), отделна сграда за кафене и обслужващи помещения (85 кв²) и голяма открита спортно-развлекателна зона и няколко открити площадки. Комплексът е изграден върху терен от 30 244 кв². Намира се в търговския и обществен център на квартала, в непосредствена близост до училището, читалището и хипермаркета.</p>	
<p>Постигнати резултати и ефекти:</p> <p>Проектът е допринесъл за облагородяване на физическата среда чрез изграждане на модерно спортно съоръжение с РЗП 3 715 кв², като общо са рехабилитирани 30 244 кв².</p> <p>Освен платен достъп до съоръженията е поет и ангажимент за безплатен достъп, което ще бъде от полза за всички социални групи.</p>	
<i>Източник на снимката: Live.Varna.bg</i>	
Приложени добри практики	
<p>Въздействие: Проектът е довел до подобрене на физическата среда и е осигурил възможност за спорт на 50 хил. жители на квартала, които не са разполагали с модерно спортно съоръжение. Комплексът разполага с футболно игрище, игрища за футбол на малки врати, за баскетбол, волейбол, два тенис корта, алея за бягане, зона за каране на ролери, фитнес на открито, детски кът, паркова зона.</p>	<p>Устойчивост: Инвестицията осигурява възможности за спортна дейност за всички жители на квартала. Проектът е създал модерно пространство отдих и социални контакти.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Проект: Реконструкция и модернизация на производствената база на Лесто (Етап 1)

Финансов инструмент: ФГР - Север

Сектор: Градско развитие, Инвестиции в индустриални зони

Обща стойност: 7 8826 00 лв., в т.ч.

Период на изпълнение:

- Договорени средства от ОПРР 2014-2020 – 3 953 000 лв.
- Договорени средства Съфинансиране – 2 747 000
- Собствен принос на крайния получател – 1 182 600

2019–2021 г.

Краен получател: Лесто Инвестмънт ЕООД

Нужди: За да осигури допълнително пространство за бъдещо развитие на бизнеса, компанията решава да закупи старо разрушено военно производствено съоръжение - ВРЗ Вола. Заводът е закупен през 2019 г. чрез обществена поръчка в процедура по несъстоятелност.

Постигнати резултати и ефекти: Първият етап от проекта съдейства за модернизация и реконструкция на няколко ключови помещения в новопридобитите съоръжение на ВРЗ Вола, а именно - основното производствено хале (РЗП 13 500 m²) и прилежащата офис сграда (РЗП 2 300 m²), изграждане на ново производствено хале (РЗП 4 800 m²) и закупуване на нова машина.

Източник на снимката: ФГР Север

Приложени добри практики

Въздействие: Преместването на производствения процес в базата на ВРЗ Вола води до разширяване на дейността на Лесто и позволява подобряване на пакета за възнаграждения на служителите и стандарта на живот. Осигурена е заетост на 10 нови работници, като с това се допринася за намаляване на безработицата в областта.

Устойчивост: Лесто е експортно ориентирана група за металообработка. Реализацията на проекта спомага за повишаване на производствения капацитет, разширяване на производствените мощности и повишаване на конкурентоспособността на предприятието на международните пазари. От 28.10.2021 г. в режим на усвояване е нов заем на ФГР Север на обща стойност 1 105 хил. лв. за финансиране на Етап 2 от проекта за реконструкция и модернизация на производствената база на Групата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Проект: “Реконструкция, ремонт и обновяване, внедряване на мерки за енергийна ефективност в Културен дом на Лукойл Нефтохим“

Финансов инструмент: ФГР - Юг

Сектор: Културна инфраструктура

Обща стойност: 9 420 908 лв., в т.ч.

- БФП – 4 019 217 лв.
  - Договорени средства от ОПРР 2014-2020 – 2 990 498 лв.
  - Договорени средства Съфинансиране – 2 078 143 лв.
  - Собствен принос на крайния получател – 333 050 лв.
- Период на изпълнение:
2019–2021 г.

Краен получател: Община Бургас

Нужди: В град Бургас липсва голяма обществена сграда, с множество зали с различни функции за провеждане на културни събития, която да отговаря на съвременните изисквания. Културният дом на Нефтохимика разполага с най-голямата зрителна зала в града, но е в лошо състояние и недостъпна за хора с увреждания.

Постигнати резултати и ефекти: Домът разполага с 8 многофункционални и напълно обновени зали. Всяка от тях разполага със собствена озвучителна система и подходящо осветление. Към всички има съблекални, обзаведени с душове и гардероби. Две нови зали са обособени в надстройката с площ от 135 и 85 кв² метра. Във вътрешния двор е обособена сцена за провеждането на концерти. Сградата е свързана към газопреносната мрежа, оборудвана е с чилър система за отопление и охлаждане.

Източник на снимките: [Градът](#)

Приложени добри практики

Иновативност: Домът се превърна в най-голямата и съвременна сграда в Община Бургас с площ от над 7 хил. кв. м. за провеждане на културни събития от различно естество. Създадена е възможност за провеждане на големи концерти и театрални постановки на закрито, а също и бизнес-форуми, фестивали и конференции. Създадена е нова визия с динамична фасада, отговаряща на промените в околното пространство.

Въздействие: Гражданите и гостите на Община Бургас както и децата и младежите ще получат възможност за творческо развитие и образование в областта на изкуствата в обновени и модерни зали. Бизнесът ще може да организира и да участва в културни и бизнес-форуми в голям мащаб, за каквито до момента не съществуват условия в нито една обществена сграда в града.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

www.eufunds.bg

ОПРР 2014
2020

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

www.bgregio.eu

Проект: „Реконструкция и преустройство на съществуваща сграда в културно-образователен център (музей) за съвременно изкуство и библиотека“

Финансов инструмент: ФГР - Юг

Сектор: Културна инфраструктура

Обща стойност: 9 937 615 лв., в т.ч.

- БФП – 3 646 100 лв.
  - Договорени средства от ОПРР 2014-2020– 3 519 239 лв.
  - Договорени средства Съфинансиране – 2 445 573 лв.
  - Собствен принос на крайния получател –326 704 лв.
- Период на изпълнение:
2019–2021 г.

Краен получател: Община Бургас

Нужди: Проектът е насочен към осигуряване на пълноценно съхранение и използване на библиотечен фонд на Регионална Библиотека „П. К. Яворов“, гр. Бургас., която в момента е разположена в 4 отделни сгради.

Постигнати резултати и ефекти: Създадено е мултифункционално обществено средище за културни и просветни дейности, включващо функции на сградата като модерна библиотека, която да обслужва целия фонд на Библиотека „П. К. Яворов“ гр. Бургас. Едновременно с това част от сградата функционира като културно-образователен център за съвременно изкуство, като са обособени зони за деца, подрастващи и възрастни. Проектът е включен като добра практика в проучване на звеното за финансови инструменти - Fi-compass към ЕИБ.

Източник на снимките: [Градът](#)

Приложени добри практики

Иновативност: Новият център дава възможности за запознаване с иновации в изкуството за децата и младежите на Община Бургас чрез достъп до нови високотехнологични форми на обучение и игри. В Детския отдел е Z space стена, която предлага три нива на възприятия на представеното съдържание чрез холограмни изображения, добавена реалност и други. Z space стената ще бъде ползвана от студентите от Медицинския факултет, които ще могат да правят виртуално операции и други интервенции.

Въздействие: В обновения център децата, младежите и студентите на Община Бургас получават възможност за творческо развитие и образование в областта на изкуствата в модерни зали, в които се провеждат образователни и творчески курсове, мастер класове по съвременни форми на изкуство, кръжоци по приложни изкуства и др.